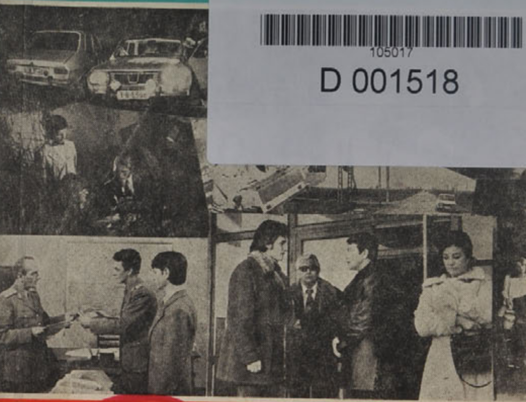
Ministerul de Interne



cazuistică - memorialistică

Constantin Borcan

LACRIMA CONȘTIINȚEI

MINISTERUL DE INTERNE
DEPARTAMENTUL SECURITĂŢII STATULUI

UZ INTERN

CONSTANTIN BORCAN

LACRIMA CONŞTIINŢEI

— Din activitatea organelor de contrainformaţii militare —

SERVICIUL EDITORIAL ŞI CINEMATOGRAFIC
— 1981 —

Lacrima conştiinţei

Într-o seară din vara anului 1979, maiorul Petrişor Alexandru, ofiţer de contrainformaţii militare, un om mărunţel, dar energic, cu maturitatea invers proporţională făpturii, aşa cum se exprimase cîndva unul din şefii săi, se întorcea acasă de la serviciu. Dus pe gînduri, „citea" atent strada încărcată de zarvă, culoare şi exuberanţă. Deodată i-a apărut în faţă un om la patruzeci şi cinci de ani, cu figură obosită, necăjită.

— Ce faceţi, tovarăşe Mincu? l-a întrebat Petrişor.

— Vă aşteptam! Vreau să vă vorbesc neapărat! Dar nu acum, şi nu aici. Căutaţi-mă mîine seară la telefonul..., i-a spus Mincu precipitat, cu sufletul la gură, parcă l-ar fi urmărit cineva.

Nedumerit, Petrişor l-a întrebat:

— Bine, dar ce s-a întîmplat? Despre ce-i vorba?

N-a mai primit nici un răspuns. Mincu plecase grăbit, făptura lui tristă pierzîndu-se printre oamenii care se mişcau agale din cauza căldurii. Continuîndu-şi drumul, Petrişor se gîndea: „Ce s-a întîmplat oare cu Mincu, de ce a procedat aşa misterios? Ce taine are el?". A scos din buzunar un carneţel şi şi-a notat numărul de telefon pe care-l reţinuse încă. Ca niciodată, memoria parcă dădea vădite semne de oboseală...

În drum spre casă, şi-a reamintit împrejurările în care, la un moment dat, Mincu a alunecat în prăpastie, cu toate că el trecea printre colegi drept un om inteligent, cu o bună pregătire profesională, cu experienţă dobîndită „alergînd", bătîndu-se pentru respectarea legii, pentru prevenirea acţiunilor duşmănoase.

...Prin toamna anului 1976, Mincu fusese acostat de un fost coleg de şcoală pe care-l ştia ziarist şi că lucra la Agenţia română de presă „Agerpres". Era un tip înalt, zvelt, cu în-

fățișare plăcută, sociabil. Ca ziarist îi plăcea să se bage în sufletul omului, să desfacă firul în patru, să descoase pe fiecine. In seara aceea, cînd l-a văzut pe Mincu, l-a bătut pe umăr, radiind de bucurie și, exaltat, l-a întrebat :

— Ce mai faci, măi frate Mincule ?

Mincu, știindu-i felul și pentru că nu-l mai văzuse de atîția ani, s-a bucurat sincer, așa cum se întîmplă cînd omul se întîlnește cu o veche cunoștință.

— Ce să fac, cu serviciul ! La noi este mai greu, i-a răspuns el fără maliție, rîzînd.

Lepădat Sachelarie, că așa-l chema pe ziarist, l-a apucat pe Mincu de umeri și, cu exuberanță, i-a zis pe un ton care nu accepta nici un fel de împotrivire :

— Să știi, frate Mincule, că nu te las pînă nu-mi faci o vizită. Mai discutăm, mai scuturăm amintirile, mai aflu și eu despre foștii noștri colegi și prieteni. Știu că prețuiești mult timpul, dar hai, cîteva clipe să le răpim și pentru noi.

— Intr-adevăr, Sache, timpul ăsta ! Și Mincu s-a gîndit că asta însemna cîteva ore pierdute, mai ales că știa că ziaristul stătea exact la polul opus al Bucureștiului, în comparație cu el.

— Ce-ar fi să mergem acum ? Nu te las, frate ! Nu dau vrabia din mînă... Hai, te rog, nu mă refuza, a insistat Lepădat. Vreau să vezi și „strînsura" mea. Să știi că-s divorțat, nu m-am înțeles cu nebuna, vroia să mă țin doar de fusta ei. Sînt liber ca pasărea cerului ! E drept, nu chiar așa, dar...

Mincu s-a uitat în sus. Văzduhul se boltea străveziu și cald. Să-l refuze pe om, să nu-l refuze ? Pînă la urmă, a zis într-o doară :

— Hai, dragă Sache ! Vorba ta : să ne mai gîndim și la noi.

Lepădat avea un apartament pe cinste. Pe Mincu l-a impresionat biblioteca, confecționată după cele mai alese gusturi, plină cu cărți legate, mai ales opere „celebre", multe în limbile engleză și franceză. „Precis o face pe marele doct", și-a zis Mincu, nu fără invidie, pentru că și el și-ar fi dorit o asemenea „avere", dar i-a plăcut să aibă mașină, să zburde cu ea prin toată țara. E drept că mașina a fost și visul soției lui.

In seara aceea, cei doi au stat pînă tîrziu. Au discutat. Și-au amintit de momente trăite împreună cu răsfrîngeri de nostalgie. Au ajuns la preocupări cotidiene cu revărsări de tumult și la cîte și mai cîte. A doua zi Mincu nu-și amintea prea bine de multe din cele discutate, pentru că Lepădat îl

servise din belșug cu tot felul de băuturi străine și scumpe, procedînd așa : „gustă și din asta !", „dar s-o vezi pe asta !", „ce zici de asta !", „așa că-i bună ?". „Hai, frate Mincule, că o viață are omul !

Apoi au urmat și alte întîlniri. Ziaristul, prin relațiile sale, i-a procurat mai multe cărți care de obicei se vînd pe sub tejghea, medicamente pentru diabetul lui socru-său, bijuterii pentru nevastă-sa și altele.

Prin martie 1977, într-una din zile, s-a trezit cu un telefon la birou. Tocmai ieșise de la șef cu o grămadă de sarcini, observații și indicații, așa cum se întîmplă nu o dată. Pe afară bătea un vînt de făcea geamurile să zornăie a sinistru. In biroul lui era frig, pentru că i se defectase caloriferul. Era Sache Lepădat :

— Ce ai zice dacă ți-ai lua diseară nevasta și ai veni să-mi vezi mireasa ? Iți trimit o mașină, pentru că pe vremea asta... Am nevoie să-mi spui ce crezi.

După ce a ascultat, i-a răspuns :

— Sache, n-am timp ! Și apoi, să discut și eu cu consoarta.

Pînă la urmă, s-a dus. Cu ocazia vizitei a cunoscut-o pe viitoarea soție a lui Sache, pe Bianca. Nu știa o boabă românește. Discuțiile s-au purtat prin intermediul lui Sache, care făcea pe translatorul. Atunci a aflat că cetățeana lucrează în diplomație, că e licențiată în drept, absolventă a Universității Sorbona, și că el, Sache, a cunoscut-o în timp ce era la Paris în calitate de reprezentant al „Agerpres"-ului.

— Mă Sache, i-a zis Mincu, în timp ce fumau amîndoi într-un ungher mai izolat, iar femeile se înțelegeau de minune prin semne, mă, tu mă bagi în bucluc. Noi n-avem voie să intrăm în relații cu străini. Eu trebuie să fac raport.

— E româncă neaoșă, dragă Mincule ! Nu-ți fă probleme.

— Cum, dacă nu știe o boabă românește !

— Tu știi cum a zis Carol I cînd a pus piciorul, la Corabia, pe pămînt românesc. „Am pus piciorul pe acest pămînt și de acum sînt român !"

— Lasă poveștile, măi...

— Și apoi, ce trebuie să spui cuiva dacă n-ai voie. Prea vă conduceți după tipic, după... Vă amorsați din nimicuri. In fond, ești prietenul meu. Hai să mai bem un păhărel. Apoi au început urările : „casă de piatră", „mulți ani", „cine s-a născut în mai, sus pe scaun, sus", „sus paharul, sus", pînă la trei dimineața.

...Intr-o zi, Mincu s-a pomenit chemat la comandant. De față era și Bratu Silviu, secretarul de partid. După ce l-a studiat cîteva clipe, așa pe sub sprincene, a mai răsfoit cîteva file dintr-un dosar, a mai făcut cîteva glume cu Bratu pe tema oamenilor cu „două fețe", care „una zic și alta fac", comandantul l-a întrebat direct :

— De ce încălcați ordinele, tovarășe Mincu ?

— Eu ?! Vai de capul meu ! Cum așa ?!

— De ce întrețineți relații cu elemente străine, dubioase ?

— Să facem precizările cuvenite, tovarășe comandant. Cînd și cum ?

— Il cunoașteți pe Sachelarie Lepădat, tovarășe Mincu ?

— Da, cum să nu ! E ziarist, membru de partid, om de încredere.

— Știați că are relații cu străinii ? De unde ați scos-o că-i comunist ?

— N-a intrat în preocupările mele. E coleg de liceu, sîntem prieteni și atît.

După ce intervenise în discuție și secretarul de partid, comandantul a ordonat :

— Uite ce e, Mincule ! Scrii un raport detaliat, pe care il închei cu formula : „Raportez că voi întrerupe relațiile cu acest om". Mîine am documentul pe masă ! E limpede ?

Desigur, Mincu a întocmit raportul cerut și a promis că va întrerupe relațiile cu Sachelarie Lepădat. A făcut-o în modul cel mai solemn cu putință, rușinat la culme că o asemenea gafă putea să-l coste multe, inclusiv aprecieri exclusiviste la notarea de serviciu, ca să nu mai vorbim de măsurile pe linie de partid la care se putea aștepta.

Cu toate că promisese și semnase și un raport, Mincu s-a mai întîlnit de cîteva ori cu ziaristul și cu cei din anturajul lui. A fost chemat din nou la comandant. De data aceasta, comandantul a fost mai sever în judecarea și aprecierea abaterilor săvîrșite de Mincu, care nu a respectat nici promisiunile făcute de a întrerupe relațiile cu persoanele respective. Secretarul de partid, Bratu, cu care era prieten, i-a criticat și el atitudinea ușuratică, care a dus la repetarea încălcării ordinelor privind relațiile cu cetățenii străini.

Cuprins de supărare și simțindu-se jignit, a doua zi, Mincu a făcut raport de trecere în rezervă. N-a renunțat la ideea plecării nicidecum. Cu data de 1 noiembrie 1978 a fost scos din rîndul cadrelor active. S-a despărțit de tovarășii de

muncă cu lacrimi în ochi. Cele cîteva flori pe care le primise în semn de „omagiu" i s-au părut veștede. Le-a aruncat într-un coș în fața magazinului „Victoria", apoi a luat-o grăbit pe Lipscani. Aici a intrat în restaurantul „Rapsodia". A rămas pînă s-a înserat. Cînd umbrele întunericului se lăsau peste oraș, încet, estompînd deslușirea lucrurilor, a plătit și a plecat. Apoi a urmat anonimatul, un anonimat încărcat de suferință, de dureri ascunse.

...Petrișor s-a întîlnit cu Mincu într-un loc care asigura o deplină și totală conspirativitate.

— N-am înțeles ce-i cu comportarea asta misterioasă a dumitale ! De ce e nevoie de un asemenea bîlci, tovarășe Mincu ? Ce-i cu aceste ciudățenii ?

Mincu a oftat, trecîndu-și mîna prin păr, peste fruntea asudată. Fața lui pămîntie s-a înviorat din cauza efectului alcoolului. „Să se fi apucat de băutură ?" — s-a întrebat Petrișor, văzîndu-l așa spășit, nedormit și neîncurajat. Omul venise băut. Se vedea după strălucirea, aparte, a privirii, după gesturi. A răspuns într-un tîrziu.

— N-o luați doar ca o dorință de a mă recupera în fața foștilor mei șefi. Trăiesc și particip la un joc al șansei sau neșansei de a mă reabilita. Gîndul că am procedat în cele din urmă ca un netot îmi ciocăne creierul și-mi zgîrie inima. Dar, să știți că nu o dată mînia țîșnită din înspăimîntare și deznădejde devine putere. Pot fi impușcat pe la spate. Ei, și ce ! Dar vreau să dovedesc...

— Nu înțeleg, în fond, ce vreți să faceți !

— Stejarul singuratic cere doar sprijinul cerului, al ploii, al vîntului. Autoapărarea de care mi-a vorbit atunci Bratu, prietenul meu, secretarul de partid, se impune mai ales pentru mine în aceste împrejurări cînd unii dintre tovarășii mei de muncă nu mă mai privesc cu destulă încredere, iar dușmanul mă adoră, studiindu-mi mersul cu lupa, ceea ce mă îngrijorează și, realmente, mă face să mă perpelesc pe jeratic.

— Știu că sînteți supărat, totuși ordinele sînt ordine. Ați încălcat ordinele !

Mincu a făcut o pauză. In timp ce sudoarea îi curgea pe obraji în neștire, el a continuat :

— Așa se petrec lucrurile cînd te lași condus de evenimente fără să le prevezi evoluția. N-am fost un naiv. Ar fi greu să cred așa ceva. Naivii sînt proști prin definiție. M-am

lăsat sedus de o situație care pînă la urmă s-a dovedit deosebit de gravă. Și, din păcate, de-abia acum îmi dau seama.

— Ce a fost, a trecut!

— Nu-i așa! Transmiteți șefilor mei urări din cele mai bune. Au avut dreptate. Ceea ce vreau să fac cu acum este un fel de lacrimă a conștiinței. Da, rețineți, lacrimă a conștiinței, care se va concretiza în fapte.

— Și ce vreți să faceți?

După o pauză, Mincu a scos din servietă un dosar.

— Aveți aici niște materiale, de fapt cîteva concluzii trase de mine în legătură cu acest Lepădat și echipa sa. Eu plec. Vă salut, tovarășe maior!

Spunind aceste cuvinte, Mincu a părăsit grăbit încăperea. El știa ce are de făcut.

Instructajul colonelului, șeful lui Petrișor, a fost clar și precis. Taina acțiunii sale trebuia păstrată.

După cîteva zile, Petrișor l-a căutat pe Mincu acasă. Vocea soției l-a lăsat perplex.

— A plecat azi-noapte. Unde s-o fi dus, nu știu. Nu mi-a spus nimic. Sînt atît de îngrijorată!

...Într-unul din materialele predate, Mincu scria:

„Întrucît în ultima perioadă în țara noastră s-au luat măsuri de reorganizare a unor mari unități ale armatei, oficina de spionaj «Ciany» și-a intensificat activitatea pentru a stabili date cît mai exacte în legătură cu planul respectiv. Acest lucru l-am dedus din aceea că de la un timp Bianca și Lepădat fac dese călătorii pe rutele București, Pitești, Craiova, Drobeta Tr. Severin, apoi Ploiești, Buzău, Brăila, Galați, Focșani. Aceeași concluzie am desprins-o din cercurile dubioase în care se învîrtesc cei doi. De exemplu, într-o seară, cînd mă aflam la Lepădat, acesta mi-a spus, după ce a avut o convorbire telefonică, din care n-am putut înțelege prea multe, că este așteptat de Bianca la Universitate. Simulînd și eu o anume grabă, am plecat, dar bineînțeles pînă în stradă, că după aceea l-am așteptat și am vrut să văd ce face. Nici vorbă de Universitate sau de Bianca. Ajuns în fața bisericii Brîncoveanu din Sf. Gheorghe, s-a întîlnit cu domnul Crable — un ins cu care mi-a făcut și mie cunoștință mai de mult. După ce s-au salutat, s-au urcat într-un troleibuz. Desigur, eu am urcat în următorul, al cărui conducător parcă a ghicit dorința mea pentru că gonea astfel încît era mereu în imediata apropiere a primului.

Surprinzător, cei doi au coborît la prima stație și au intrat la «Intercontinental». La masă, Crable, la un moment dat, a scos o bucată de hîrtie și i-a explicat ceva lui Lepădat. A venit apoi și Bianca. Crable a salutat-o foarte cordial, apoi au continuat discuția toți trei. Discutau în șoaptă.

La un moment dat, Crable s-a ridicat de la masă și s-a dus la telefonul public. După ce a format numărul, a vorbit cu un oarecare «Milly». Crable băuse și avea chef de vorbă. Din convorbire s-a putut înțelege că l-a rugat respectuos să fie de acord ca după două ore să se întîlnească la «Crama Domnească». Aici, deși mi-a fost destul de greu, am aflat că a doua zi urmau să plece în provincie pe diferite rute.

Ulterior am aflat că cel cu care se întîlnise la «Crama Domnească» era atașatul militar «Milly», stipendiat al oficinei «Ciany». Acesta se află în relații foarte apropiate cu o profesoară de engleză ce locuiește în cartierul Balta Albă. O cheamă Mara Marcu. Soțul ei a fost trimis ca profesor într-o țară africană și nu s-a mai întors, dar urmează totuși să se reîntoarcă. De cînd se află în relații cu «Milly», Mara și-a făcut o garderobă pe cinste și duce o viață de lux, pentru aceasta fiind invidiată și apostrofată de colegele de la școală.

Într-o seară, «Milly» s-a plîns Marei că soția, aflînd despre relațiile lui cu ea, a făcut o notă confidențială ambasadorului, explicîndu-i că o astfel de căsnicie este imposibilă. Despre acest lucru i-a confiat și unui bun prieten, «Sidon», care i-a fost mult timp instructor, cerîndu-i să potolească furtuna din familie...".

Din datele de care dispuneau organele noastre rezulta că numitul Crable nu este un oarecare. Dimpotrivă, el are o biografie caracteristică spionilor notorii, cu vechi state în solda unor oficine secrete.

De origine română, el a plecat din țară după 1945, cu părinții, stabilindu-se în Occident. După ce și-a satisfăcut stagiul militar, a fost trimis să urmeze un institut militar superior și o școală de spionaj, cu scopul de a fi pregătit pentru misiuni speciale în alte țări. A activat mult timp, în calitate de specialist militar, prin state din sud-estul continentului, mai ales în Turcia și Grecia. Se pare că are la activ mai multe fapte, dar nu mici găinării, pe care le rezolvă persoane de mîna a doua, ci acțiuni de amestec în treburile unor servicii de spionaj de anvergură, reușind să pătrundă în unele sfere militare și civile. Pe primul plan pune avantajul material.

Totul, absolut totul face pentru bani. A lucrat cîtva timp cu un oarecare Bomongo, crescut prin Cadiz şi care, în tinereţe, colindase întregul continent african sub protecţia unor organizaţii misionare. Om cu talent, acest Bomongo reuşise să pătrundă abil în cercurile ce-l interesau. Firma îi cerea să facă totul pentru a înnoda o adevărată reţea pe lîngă mai marii bogăţiilor din Africa şi, adaptîndu-se mereu noii situaţii, să ţină deschise canalele prin care petrolul, aurul, metalele rare etc. să ajungă la stăpînii săi tot mai flămînzi.

Domnul Crable s-a trezit într-o zi, împreună cu Bomongo, întemniţat şi păzit cu străşnicie de cîţiva paznici care nu s-au lăsat înduplecaţi de ofertele foarte substanţiale făcute şi nici de promisiuni. Şi-a dat seama că eşuarea lui Bomongo era şi a lui. Aflaţi în derivă, erau obsedaţi de gîndul să găsească o soluţie salvatoare. Au pus la cale planuri, au încercat să păcălească pe paznici. În cele din urmă, a izbutit să fugă doar Bomongo. Probabil a fost un joc subtil... Crable a fost eliberat de către firmă contra unei mari sume de bani. Cînd cei care îl deţinuseră au stabilit că arginţii erau falşi, el se găsea deja în Italia şi, pretextînd că suferă de cefalee şi ataxie, însoţite de o accentuată somnolenţă, s-a instalat într-un somptuos sanatoriu din frumosul orăşel italian Cagliari.

În timpul „concediului", veştile primite în legătură cu noua misiune erau tot mai proaste. Urma să fie trimis în România. N-ar fi vrut să vină aici pentru că totul era împotriva temperamentului lui. Prin firea sa, era înclinat spre temeritate, acţiuni de anvergură, în ţări cu regimuri şi guverne instabile, clătinate de seisme sociale, în rîndul unei populaţii fricoase, speriată de vicisitudinile vieţii, ca apoi, după realizarea misiunii, să-şi facă concediul în cine ştie ce paradis. Aşa se învăţase, aşa dorea să trăiască.

Au urmat totuşi pregătirile pentru România. Cunoscînd limba română, a studiat temeinic elemente de geografie, istorie, filozofie, marxism, psihologie. A stat zile şi nopţi aplecat asupra unor tratate pe care le-a consultat în scopul cunoaşterii spiritului românesc, a psihologiei naţiunii şi naţionalităţilor conlocuitoare, a perseverat în a acumula tot felul de date legate de locuri istorice, de agrement, despre obiceiurile oamenilor din diferite zone ale ţării. Dar mai presus de toate s-a pus la punct cu o serie de cunoştinţe în domeniul militar. Ca militar de carieră, avea temeinice cunoştinţe de strategie şi tactică. I s-au pus la dispoziţie documente de toate felurile, regulamente militare, tratate de sociologie şi psihologie mili-

tară. Cu asiduitate s-a pus la curent cu probleme ale organizării şi funcţionării armatei române în timpul celor două războaie mondiale, precum şi în anii de după 1944. Un loc aparte în pregătirea sa l-au ocupat problemele referitoare la poziţia României în cadrul Tratatului de la Varşovia, rolul ei în ansamblul strategic şi tactic al alianţei, în ce măsură concepţia militară românească despre război se integrează în cea a tratatului, aspectele legate de specificul naţional al armatei etc.

A stăruit lîngă hărţi topografice militare, sustrase din ţară sau întocmite de experţi în materie, pentru a descifra şi a-şi însuşi posibile dispozitive de luptă, elemente de strategie şi tactică, principalele zone pretabile desfăşurării aplicaţiilor sau altor acţiuni militare etc. Scopul urmărit, se înţelege, era acela ca doar privind o aplicaţie să reţină date pe care apoi să le poată aşterne pe hîrtie cît mai detaliat. Îndelungatele şi obositoarele exerciţii şi antrenamente l-au ajutat să atingă o anume performanţă în materie şi să se poată considera pregătit în această privinţă.

A studiat, în detaliu, probleme legate de organizare-mobilizare, nomenclatoare ipotetice de funcţii şi grade etc., a căror însuşire trebuia să-l ajute la orientarea sa în problemele care făceau obiectul preocupărilor după venirea în România. Modul de a stabili unele date, cît de cît exacte, pe baza unui sistem ingenios de întrebări, de deplasări pe itinerare îndelung şi abil studiate a fost, de asemenea, o altă preocupare a lui Crable în perioada pregătirii sale pentru noua misiune.

În tot timpul pregătirii, şi asta l-a cam supărat, a trebuit să trăiască în „colonii de români", pentru a se obişnui cît mai bine cu limba şi obiceiurile, cu felul de a mînca, de a bea sau de a sta în tihnă la o şuetă, pentru că şi de toate acestea depindea reuşita succesului lui. Iniţial a crezut că procedeul n-are nici o importanţă pentru pregătirea sa. După cîteva luni, însă, şi-a dat seama că acest procedeu este hotărîtor pentru integrarea cît mai perfectă a unui om în diferite medii. „Ăştia parcă şi somnul îl au diferit", şi-a zis Crable, gîndindu-se la ceea ce văzuse.

Au urmat apoi antrenamente, grele, obositoare, chinuitoare. Pentru că nimic nu-i mai greu decît să execuţi teste de supravieţuire, de rezistenţă supraomenească, care pun toţi nervii la încercare. Deviza lor într-o astfel de pregătire este: „Te poţi aştepta la orice şi nu-i nici o problemă dacă dai ortul popii, pentru că-i mai bine să mori în timpul testului, decît,

nesuportînd, să ţi se întîmple acest lucru în timp ce acţionezi la inamic, dînd naştere la multe complicaţii. Deci, mai bine acum".

Intr-o noapte, cînd somnul era mai dulce, a fost sculat din pat şi, sub ameninţarea pistolului, condus într-o pădure. Nu vedea nimic înaintea ochilor decît o înspăimîntătoare negură care se opunea, ca un zid, privirilor înfricoşate. Sus, cerul era de un plumburiu veşted, nici pic de urmă de lumină, nici măcar un meteor care să fulgere văzduhul. De-abia mai auzea motorul maşinii care-l adusese cînd, pungăşeşte, i s-a luat totul din buzunare : ţigări, brichetă, briceag etc. Bîjbîind, a reuşit să se lipească de un copac. Pe el se găseau cîteva păsări, care, speriate, au zburat, dînd alarma în pădure.

Aşa a dus-o cîteva zile. Dar nu i-a fost teamă. Se călăuzea după regula : totul este să ai ştiinţa adăpostitului şi priceperea de a servi copioasele delicatese ale pădurilor. O rădăcină, un burete, o pasăre friptă... Stomacul n-are voie să facă mofturi. Cunoscînd glasul sălbăticiunilor, se descurca destul de uşor, evitînd cu grijă o eventuală desconspirare în timpul căreia măruntaiele să-i fie sfîrtecate de cine ştie ce dihanie.

Examenul acesta a fost trecut cu succes. „Sidon", şeful său, l-a felicitat pentru sîngele rece dovedit, pentru iscusinţa cu care s-a descurcat în rezolvarea unor „momente", mai ales că fuseseră destul de multe.

A urmat al doilea examen. Acesta era şi mai greu. Din maşină i s-a arătat o întreprindere adăpostită într-o pădure. Gardul înalt, santinelele plantate şi patrulele de siguranţă — totul dădea un aspect de fortăreaţă inexpugnabilă.

— Aici nici pasărea nu intră, i-a spus cel care-l conducea. Va trebui să intri ! Va trebui !

Strîmtorat, fără alte posibilităţi, a studiat timp de o săptămînă zona. Intr-o zi, în timp ce se afla la un anume punct de observare, a plouat ore în şir, parcă cu găleata. „Bine, dar din uzină trebuie să se scurgă apa", şi-a zis el, îndemnat de un gînd salvator. Apoi a găsit canalul. După ştiinţa lui, acesta trebuia să-l ducă în obiectiv. Şi, prin eforturi supraomeneşti, a ajuns acolo unde trebuia. Desigur, şi de această dată, pentru „ingeniozitate, subtilitate şi deplină orientare", a fost felicitat de către şeful său.

Cel mai greu a fost ultimul examen, numit „curba de rezistenţă fizică". Menirea lui este de a stabili reacţiile instantanee ale organismului la excese de constrîngere şi de presiune. Adevărată tortură. Incepe cu tot felul de constrîngeri, apoi, folosindu-se aparatură specială, se stabileşte gradul de rezistenţă al organismului.

— Bine, dar ce rost mai are şi asta ? a ţipat el la un moment dat, ieşit din minţi din cauza durerilor insuportabile.

— Hm, prostule ! Să ştii ce te aşteaptă dacă n-ai să lucrezi cu cap ! a fost răspunsul şefului, care l-a bătut pe umăr mulţumit de modul în care a reuşit să reziste supliciului.

După toate acestea, i s-a dat un mic concediu.

— Respiră aerul pe care-l vrei ! i-a spus bossul satisfăcut că, oricum, totul mersese strună. Cecul îl găseşti la Doromith. Ai bani destui să te simţi bine.

Crable intuia că, dacă i s-a dat atîta atenţie, desigur, nu va fi trimis să stea popîndău undeva să numere vagoanele vreunei garnituri care transportă trupe la aplicaţii, şi nici să tragă de limbă vreo madonă inamorată, doritoare de aventuri, al cărei tată, frate sau soţ lucrează în armată. Ceea ce urmează să facă va fi, probabil, destul de complicat, şi nu este exclus ca pentru o asemenea treabă să fi căzut chiar mai multe persoane, să fi eşuat altele care s-au întors la centru cu buzele pîrjolite de durerea înfrîngerii. Oricum, situaţia era destul de imprevizibilă, dar cele prin cîte trecuse, cîte văzuse şi auzise îl făceau să nu-i fie teamă.

...Despre „Milly", Mincu a furnizat într-o notă următoarele date : „Intr-o zi, aşa cum se înţelesese cu Crable, acesta a plecat cu soţia pe ruta Ploieşti, Buzău, Brăila. In oraşele respective s-a plimbat mult timp prin faţa unor unităţi militare, a discutat cu diferiţi cetăţeni. A mers pînă acolo încît se oprea în loc şi privea insistent prin garduri, iar în Brăila a vrut să parcheze maşina în faţa unei unităţi militare. Pe cîţiva militari i-a întrebat direct despre unii ofiţeri cu funcţii. Pentru edificare, anexez şi cîteva fotografii destul de ilustrative făcute de mine cu un «Zorki 4»".

...In baza datelor furnizate de Mincu, a planului de acţiune elaborat, Petrişor a întreprins o serie de verificări. Trebuia făcut totul pentru a preveni şi demasca acţiunile echipei conduse abil de „Milly", care, pe lîngă Crable, ce-i venise în ajutor, folosea pe Lepădat şi Bianca, precum şi doi studenţi străini. Fireşte, pe primul plan se punea problema lui Lepădat, clarificarea poziţiei şi rolului acestuia în echipă. Apoi trebuiau clarificate şi alte aspecte.

Desigur, cînd a aflat că Lepădat nu mai lucrează la „Agerpres", că fusese scos pentru abateri grave de la disciplina muncii și comportare imorală — în timp ce era trimis în calitate de reprezentant al Agenției la Paris, ignorînd normele de conduită, a întreținut relații cu o femeie care lucra în diplomație —, Petrișor nu s-a mai mirat. „O asemenea instituție din statul nostru socialist nu poate tolera un astfel de om", și-a zis el. „Bine, dar din ce o trăi?" s-a întrebat. Și-a amintit apoi de o precizare citită într-o notă. „Din cîte am auzit, Lepădat bate țara în lung și în lat și scrie cîte un articolaș, cîte un reportaj, un portret, pentru că are talent și încă unul deosebit și, bineînțeles, relații. A fost coautor la cîteva cărticele, care grupau niște reportaje". „Individul trebuie oprit să nu mai zburde", s-a gîndit imediat Petrișor.

Abia ajuns la birou, Petrișor primi un telefon de la maiorul Oacheșu Filimon, care dorea să-l vadă neapărat. Cînd a bătut Oacheșu în ușă, umbrele serii se cerneau ușor peste case. În jur plutea liniștea compromisă uneori de zgomotul orașului, micșorat din cauza distanței. Explozii de zgomot irupeau cîteodată brusc, ca apoi să se curme înghițite de tăceri.

— Aș vrea să vă relatez ceva, a spus ofițerul scoțîndu-l pe Petrișor din reverie.

— Da, poftiți. Vă ascult. Luați-o pe îndelete!

După cîteva clipe de tăcere, Oacheșu a început:

— Am plecat de la Craiova cu autobuzul. Vroiam să ajung repede la Pitești. Ei, ce credeți? Nici n-am apucat să ieșim din oraș, că, în fața cazărmii aviatorilor, buf, plici și... pană. Dimineața la șase, rețineți ce oră matinală. Supărat, îmi apuc valiza și cobor. Ce era să fac? „Mă duc la autostop", mi-am zis. Întotdeauna am avut în sînge neprecupețirea. Dacă poți ceva fă, nu te ascunde după deget. Așteptam, privind dealurile care se desfășurau departe pe năframa cerului ca un vis ușor. Culorile soarelui coborau în săgeți fierbinți, dînd locurilor veșminte prăfuite cu aur. Singur, țopăiam de necaz și în sufletul meu se înfiripa grija. Deodată, lîngă mine oprește o mașină. Era ca o speranță ce-mi rezolva necazul. De cînd mă știu, nu am raportat șefilor: „N-am putut!". Portiera s-a deschis și, privind la cel de la volan, am întîlnit un zîmbet și o figură de om ce parcă coborîse cu cîteva ceasuri în urmă de pe piedestalul înțelepciunii. Fața lui era radioasă.

„Știți, vă rog frumos, trebuie să ajung pînă la opt la Pitești", am argumentat, cu inima strînsă, nevoia. Ochii lui au clipit înțelegător, iar mîna slobodă mi-a arătat că pot să iau loc alături de el.

Cînd mașina a pornit, m-am uitat în spate. Aici era o femeie, un fel de răsfăț al sublimului, care putea să ruineze în cîteva clipe omul cel mai auster și mai devotat moralei. Era ca o cumințenie ce plutea mirific pe apele blînde ale infinitului. N-am fost omul care să adulmec. Armata m-a făcut un om moral prin definiție. Dar văzînd făptura respectivă, am simțit furnicături în suflet. M-am recules repede și, la adăpostul proprie-mi cumințenii, am început să meditez, lăsînd în urmă zări fără seamăn, lumini și umbre ce săltau în fața mașinii. Primeneala zorilor se terminase în arcuirea soarelui care se ridica încet, încet. Dorința de liniște s-a frînt, pentru că cel de lîngă mine, după ce s-a mai delectat, privindu-mă, a căutat motiv de vorbă. Ieșit din gînduri, am început o discuție. „Banalități enorme", le-ar fi zis fiul meu, aspirant la clasa a IX-a. Dar, apoi, discuțiile au alunecat către probleme foarte pămîntene: de ce mă duc așa cu noaptea în cap la Pitești, cînd am terminat facultatea, dacă în școală se mai predă limba rusă și darwinismul, dacă-mi ajunge solda etc. A început să fie familiar cu mine, să rîdă, să glumească. Femeia, al cărei trup se bănuia pietros, cu șolduri rotunde și puternice, cu umerii plini, din care se ivea tulpina albă, ușor mlădiată a gîtului, tăcea, mulțumindu-se să zîmbească ușor cînd auzea hohote de rîs. Discuțiile s-au purtat apoi în legătură cu probleme mai profunde, la care, bineînțeles, eu a trebuit să zîmbesc, să răspund în doi peri sau să spun că, vedeți, la noi treburile astea sînt secrete și eu nu am voie să vorbesc despre ele. M-a ascultat atent, chiar foarte atent. După ce mi-a mai examinat paloarea, cauzată de noaptea nedormită, deși puritatea aerului intrat val-vîrtej în mașină mă răcorea, mi-a zis cu vocea voit blajină:

„Sînt socotit drept unul din ziariștii preferați ai societății și ai breslei noastre, pentru că talentul îmi dă posibilitatea să consum timpul cititorilor cu lecturi interesante. Păcat că pun întrebări care par suspecte. Și, deci, poate vi se pare extraordinar, am citit foarte multe «Doxuri» á la James Bond și Donovan sălbaticul sau Allen Dulles, încît, dacă m-aș angaja să lucrez în acest domeniu al misterelor, cred că aș face o treabă bună și aș avea și venituri mai mari față de cele de acum".

„Stimate tovarăşe, i-am zis, iertaţi-mă, dar n-am timp să mă angajez acum la o astfel de discuţie. Vă mulţumesc pentru că aţi fost amabil şi aţi oprit maşina să mă duceţi atît de repede acolo unde am treabă."

„V-am mirosit după uitătură că vă interesează tot ce suflă în lumea asta şi nu în ultimul rînd cei care încearcă să afle cîte ceva despre armată sau despre secrete in general. În fond, este un act de bravură să poţi apuca de guler pe cineva şi să-l înaintezi cu «proces-verbal» ca potenţial spion sau altceva alături de el."

„Vă înşelaţi ! i-am zis eu. Nu văd rostul acestor discuţii."

„Da, într-adevăr, mi-a răspuns. Însă, vedeţi, am ajuns destul de rău cu ceea ce numim informare. Oare nu pot, în calitatea ce o am, cea de ziarist, să întreb un militar despre lucruri absolut inofensive, despre armată, despre sufletul ostaşului român, despre dăruirea lui, fără pericolul de a fi catalogat suspect ? Este oare un lucru nedemn să te întrebi ce fac cei cărora noi le acordăm creditul de a ne apăra ? Să fim oare închistaţi ca pe vremea vechilor cavaleri, cînd pentru a afla nimicuri trebuia neapărat să suferi supliciul aderării la ordin ?"

„Am înţeles că sînteţi ziarist. Ştiu că dacă n-aţi proceda astfel, n-aţi putea scrie. Însă în totul şi în toate există o limită... Dacă aţi vrea să scrieţi un reportaj despre armată vi s-ar îngădui, cred, să aflaţi dimensiunile unor probleme ce pot fi publicate. Dar faptul de a formula pretenţia aflării unor secrete sub pretextul formal de a cunoaşte ceva în scop de informare, mă determină să procedez aşa cum cere legea."

„Opresc maşina să mă arestaţi, tovarăşe maior ?" a rîs ziaristul, simulînd chiar oprirea maşinii, ca apoi să mărească brusc viteza.

„Nu mă ocup cu aşa ceva ! Şi la dumneavoastră nu este nici cazul, i-am zis eu, tot rîzînd, încercînd să simulez o veritabilă sinceritate. Dar, să ştiţi, călătoria mi-a făcut o deosebită plăcere. Sînteţi un om care ştie să întreţină o atmosferă intimă."

„Dacă nu ştiam, nu eram ceea ce sînt", s-a lăudat ziaristul.

„Mi-ar face plăcere dacă mi-aţi da o carte de vizită."

„Să ştiţi că n-am. Le-am consumat !" s-a scuzat individul, cu o notă de sinceritate în glas.

„Ei, se poate, ziarist fără carte de vizită ! Intră doar în recuzită !"

„Dacă vă interesează sau credeţi că nu sînt ziarist, pot să vă arăt legitimaţia mea."

„S-o văd. Nu prea am încredere !" am zis eu, în ideea de a afla totuşi cine este.

S-a făcut roşu de mînie. Considera problema ca un afront, ca o jignire ce-i fusese adusă. Că era în dilemă să mi-o dea, să nu mi-o dea, se vedea după figura lui. Intuisem că-i zgîndărisem culcuşul psihic, punîndu-l pe gînduri. Mi-am dat seama că nu voia să mi-o dea. Altfel, ar fi scos-o uşor din buzunar şi mi-ar fi arătat-o. M-am gîndit : „Asta-i cu musca pe căciulă, altfel ar scoate-o cît ai zice peşte". Femeia din spate, un chip de efigie antică, Minervă rece, clasic echilibru sentimental, se afla într-un fel de absenţă cvasitotală. Oare, împinsă de mîndrie, nu dorea să participe alături de ziarist, să-i ia apărarea ?

„Totuşi, după felul cum procedaţi, mă puneţi pe gînduri. Vă rog să-mi spuneţi cine sînteţi !" Şi, probabil, figura mea a devenit gravă, alertă, impunătoare.

Ziaristul m-a iscodit cu privirea unui îmblînzitor de şerpi. Îi simţeam pulsaţia fierbinte a arterelor după ritmul alert al carotidei.

„Poftiţi ! Aveţi aici legitimaţia, dacă ţineţi neapărat. Dar aş dori să ştiu şi eu cui i-am făcut un asemenea bine."

M-am uitat la legitimaţie, încercînd să parcurg cît mai repede literele. Am reţinut : îl cheamă Sachelarie Lepădat şi este într-adevăr ziarist.

„Mulţumesc", i-am răspuns, simulînd un fel de admiraţie nevinovată.

„Cu plăcere, şi sper că m-am învăţat minte să nu mai iau de pe drum pedeştri cu care nu poţi scoate o vorbă, căci imediat te... dar ce să mai vorbim."

„Vă salut", i-am zis, trăgînd după mine servieta în care pusesem ustensilele de primă necesitate, fără a avea pretenţia de confort sporit, ba dimpotrivă. Am luat şi numărul maşinii. Acesta este, şi Oacheşu i-a întins lui Petrişor o hîrtie împăturită anapoda, aşa ca să nu se piardă.

Petrişor s-a ridicat de pe scaun. Chipul lui, de obicei senin, a luat o înfăţişare ceva mai gravă, deşi nu-i stătea bine pentru că-l urîţea. Acestui om întotdeauna îi stătea bine atunci cînd era vesel, cînd zîmbea. S-a îndreptat către fişetul de un cafeniu şters şi, după ce a cotrobăit prin maldărele de hîrtii, a scos la iveală cîteva fotografii.

— Asta-i insul de care-mi vorbiţi ?

— Da, seamănă leit. Cred că el este !

— Vă rog, uitați-vă bine. El este ?
— Da, Sachelarie Lepădat.
— Puteți să puneți pe hîrtie toată tărășenia asta ?
— Da. Și voi da și alte detalii care mi se par interesante și demne de luat în seamă.

...După ce a citit cele scrise de maiorul Oacheșu, Petrișor a pus mîna pe receptor și a raportat șefului său.
— Vreau să vă raportez o problemă în legătură cu acest Lepădat, a precizat el, cu voce scăzută, gîndindu-se că nu e cazul și nici nu este bine să se grăbească cu aprecieri nefondate.
— Bine, vă ascult.
La încheierea discuției, șeful l-a întrebat :
— Ați mai aflat ceva despre Mincu, unde-i Mincu, tovarășe Petrișor ? S-ar putea ca acest om să fie în pericol. Să nu-l lăsăm de capul lui. Vă rog să luați măsuri, i-a zis șeful pe un ton oarecum supărat.
După ce a pus receptorul în furcă, Petrișor a rămas pe gînduri. Dar ce putea să facă ? Pe Mincu parcă îl înghițise pămîntul. Și-a dat seama din atitudinea lui, din modul cum se prezentase la întîlnire, că era nemulțumit. Deși el a numit-o lacrimă a conștiinței, se putea să fie un fel de refulare a orgoliului.

...Ajuns acasă, tocmai se pregătea să se culce, cînd a auzit telefonul. A sărit repede la gîndul că poate-i Mincu. Ce bine ar fi fost. Scăpat de necaz. Dar era un coleg, tot ofițer de contrainformații, cu care colabora în cazurile respective.
— Am un subofițer care vrea să ne relateze ceva foarte interesant. Se pare că acest Crable dispune și de bani mulți, iar „modus operandi" al lui este cultivarea de relații. Dorește cît mai multe relații care să-i fie îndatorate lui, care să-l știe de nabab, de om cu trecere și influență și pe care să le folosească.
A doua zi s-a văzut cu plutonierul Nicoară Costel. Un om subțirel, vioi, cu priviri agile și vorbă răspicată. Un pasionat al geodeziei, căruia îi plăcea să asculte tainele pămîntului, să deslușească cît mai multe dedesubturi, mistere.
— Să vă raportez. Mie mi se pare ceva ciudat la tovarășul căpitan Grecu Ștefan. Am fost pe teren în cîteva comune de lîngă Rîmnicu-Sărat. Pentru ridicări, studii, măsurători...
— Ce ciudățenie ? l-a întrebat Petrișor.

— Vedeți, vă rog să mă iertați, este foarte bine pregătit. A elaborat, chiar, cîteva studii legate de influențele solului asupra ducerii unor acțiuni de luptă, ba a publicat chiar și în reviste de specialitate mai multe articole.
— Dar ce s-a întîmplat ?
— Să vedeți. Era într-o sîmbătă seara. Program administrativ, de voie. Însă, culmea, așa se întîmplă cînd ți-e lumea mai dragă. „Grecu să dea mîine un telefon la Buzău", am fost înștiințat. Am plecat să-l caut. După multe insistențe am aflat că-i la inginerul șef al I.A.S. „Poate joacă o piatră", mi-am zis eu, știind că asta-i una din pasiunile lui. Am ajuns la inginer. Aici, împreună cu tovarășul Grecu, mai era un cetățean. Cum am intrat pe ușă, parcă totul s-a întunecat. S-a așternut tăcerea. M-am simțit ridicol și i-am șoptit tovarășului Grecu despre ce era vorba.
— Bine, dar cu ce se ocupă Grecu în timpul liber pe teren ? a întrebat Petrișor.
— Are două pasiuni, nu mari, dar le are... Să realizeze lucrări pirografice și să pescuiască.
— Ați putea să-mi descrieți persoana care era cu inginerul și cu Grecu ?
— Da. Cum să nu. Este un om mijlociu ca statură, cu părul castaniu, cu ochi foarte mobili.
— Nu cumva seamănă cu ăsta din fotografie ?
— Acesta este ! Da, cred că el este.
— Și ce ați văzut ? E ceva suspect în toată povestea ?
— Dacă aveți poza lui ! Însă, fără să vreau, am zărit la tovarășul Grecu în mînă valută străină ; cred că erau dolari americani.
— Ei, dar ce să facă cu ei ?
— Să ai valută și un cunoscut la shop, că încolo totul merge strună.
— Să știți că aveți dreptate.
După cele relatate de Nicoară, Petrișor a apreciat ca oportună o discuție cu Grecu, folosind un pretext plauzibil. Discutînd cu ofițerul, l-a abordat direct, fără introduceri. Grecu a sărit în sus, afirmînd că toate sînt aberații, chiar insulte la adresa lui, fără să recunoască ceva.
Era semnul, poate dovada că Grecu ascundea adevărul. Cele spuse de Nicoară erau întemeiate logic. Cum a ajuns Crable să stea de vorbă cu Grecu și mai ales să-i ofere și do-

lari ? Problema trebuia clarificată de urgenţă, pentru că nu era exclus ca la mijloc să fie vorba de un tîrg periculos.

După analiza situaţiei, s-a ajuns la concluzia că, pentru a afla adevărul, trebuie să se acţioneze prin Duţă Miron, inginerul de la I.A.S. Acesta era un individ uşuratic, tot timpul nu se gîndea decît la bani, fusese în atenţia organelor de miliţie pentru omisiuni la înregistrarea unor produse. În acelaşi timp, însă, era foarte fricos, ţinea la scaun, la poziţia ocupată şi la titlul de inginer şef.

Duţă a fost chemat la Buzău de către şeful Centrului militar judeţean, indicîndu-i-se să se prezinte la ora şapte dimineaţa. După ce a făcut anticameră aproape o oră, a fost anunţat să se prezinte după-amiază la ora şaptesprezece, întrucît şeful fusese urgent chemat la Bucureşti. Desigur, a fost sfătuit să se plimbe prin oraş, să mai vadă lumea.

Supărat, a coborît şi a plecat grăbit. S-a plimbat un timp prin oraş, fără o ţintă precisă. Avea destule cunoştinţe, dar nu vroia să le deranjeze. La un moment dat, a fost acostat de un tip chipeş, destul de tînăr, manierat, elegant. După ce i-a surîs, recomandîndu-se Alfons, i-a transmis un salut amical de la Crable. Inginerul s-a înclinat măgulit şi a răspuns printr-un „mulţumesc" amabil şi afectat. În momentul cînd ei discutau, prin faţă le-a trecut o femeie. Avea un pas uşor, graţios, iar corpul o adevărată siluetă artistic realizată. Le-a zîmbit celor doi şi, după ce s-a scuzat faţă de Duţă, care o privea hulpav, i-a zis lui Alfons într-o franceză admirabil de clară :

— Tati, să nu întîrzii prea mult ; te aşteaptă domnul Crable.

— Desigur, i-a răspuns Alfons pe româneşte. De-abia la cinci după-amiază ne vedem cu el... Şi Alfons şi-a reprimat brusc cuvintele.

— Pa, tati, şi vezi ce faci ! i-a zis femeia.

Rămaşi singuri, cei doi au continuat să discute, plimbindu-se. Oraşul trăia un freamăt constructiv şi de perspectivă.

— Ştiţi de ce vă cheamă la Centru ?

— Habar n-am ! Şi Duţă a făcut ochii mari.

— Să daţi detalii în legătură cu relaţiile dintre Crable şi ofiţerul ăla, Grecu. Să nu cumva să recunoaşteţi că Crable i-a dat lui Grecu valută, pare-mi-se vreo trei sute de dolari. Înseamnă necazuri, miliţie, securitate.

— Dar, cum de s-a aflat ? Ştiu că i-a dat doar o sută şi urmează să-i mai dea două sute cînd ridică pirogravurile. Ce, n-are voie omul să-şi vîndă marfa ?

— Aşa este, însă luaţi-l pe nu ştiu în braţe, pe n-am văzut, n-am auzit. Apoi, să-l căutaţi pe Grecu la unitate şi să-i spuneţi că Crable îl aşteaptă joi la şase după-amiază la motelul de la Poşta Cîlnău să-i dea şi restul de dolari. Vă rog...

— Of, ce încurcătură ! Şi inginerul s-a cutremurat.

— Nu-i nici una. Nu recunoaşteţi, şi rămîneţi basma curată.

...La timpul stabilit, Grecu s-a dus să se întîlnească cu Crable pentru a primi restul de bani în valută. În timp ce stătea la o masă, aşteptîndu-l pe Crable, ca din pămînt a apărut Petrişor, ofiţerul de contrainformaţii.

— M-a trimis Crable să vă spun că nu mai poate veni cu banii, i-a spus Petrişor rîzînd malițios. Deci, lucrurile sînt aşa cum am zis noi.

Grecu, alb ca varul, a rămas cîteva clipe inert. N-a scos un cuvînt prin care să încerce să-şi ia apărarea. Se ştie că în asemenea situaţii unii oameni reacţionează violent, îşi construiesc argumente gîndite cu mult timp în urmă. Grecu părea electrocutat.

În timp ce se deplasau către maşină, Grecu i-a spus lui Petrişor, pe un ton de văicăreală, că lui Crable i-au plăcut mult cîteva pirogravuri inspirate din „Povestea vorbei" a lui Anton Pann şi le-a plătit foarte bine în valută şi că el...

— O să vedem, tovarăşe Grecu, ce i-a plăcut lui Crable mai mult. Deocamdată va trebui să explicaţi de ce aţi încălcat ordinele, de ce ne-aţi indus în eroare.

„O să fiu trecut în rezervă, şi basta", s-a consolat Grecu, gîndindu-se la viitorul ce-l aştepta.

Maşina a plecat cu viteză. Aşezat lîngă şofer, Petrişor reflecta asupra predispoziţiei unor inşi de a intra uşor sub incidenţa legii, plecînd de la interese meschine, de la moduri de existenţă periculoase.

— Şi credeţi că pe acest străin l-au interesat pirogravurile ?

— Dar ce altceva ?

— Vedeţi, la dumneavoastră este un amestec straniu de superficialitate cu indiferenţă, pe fondul unor interese de a obţine avantaje. Dacă individul este un spion abil ?

— Nu-l arată mutra ! a răspuns Grecu oftind. În fond, aici este vorba de talentul meu. I-au plăcut pirogravurile, a comandat cîteva teme, i-am promis că i le fac.
— Da, este una din metodele cele mai cunoscute de a intra sub pielea unui cadru militar și de a-l antrena la afaceri primejdioase.
După un dialog prelungit, Petrișor l-a întrebat pe Grecu :
— Dar în ce împrejurări v-a cunoscut ?
— În timp ce ne deplasam cu mașina la Rîmnicu-Sărat, ne-a rugat să-l luăm și pe el, a răspuns acesta.

...„Milly" a venit în ziua de 18 ianuarie 1980 în Craiova și, după ce s-a asigurat că nu-i filat, s-a întîlnit în stația unui autobuz cu „Lambru", un student străin. Se pare că n-au avut nici un schimb de cuvinte. Au procedat ca doi necunoscuți. Au schimbat doar aparatele foto, care erau identice. „Lambru", după ce s-a despărțit de „Milly", s-a întîlnit cu Făsui Nicolae, student, probabil o cunoștință mai veche, judecînd după modul cum vorbeau. Cei doi, împreună cu o studentă, Marilena, prietena lui Făsui, au plecat în afara orașului, în direcția localității Podari. Străinul avea ațintită privirea într-o anume direcție, aproape în mod constant. Cei trei s-au apropiat de fabrica de avioane, însă în așa fel încît nimic să nu pară suspect.
Din discuțiile ulterioare, purtate cu Făsui, au reieșit cîteva aspecte interesante. Acesta îl cunoscuse pe „Lambru" în perioada cît fusese un an student la Cluj-Napoca, după care se transferase la Craiova. Pe „Lambru" îl interesa în mod deosebit sediul fabricii de avioane. La un moment dat, l-a întrebat :
— Ce fel de avioane faceți voi ? Sînt bune la ceva ?
Făsui i-ar fi răspuns că nu știe nimic concret, doar din auzite... „Lambru" i-a propus să meargă, împreună cu Marilena, la o serată la restaurantul din parcul din Craiova. Inițial, studenta, auzind de propunere, a refuzat politicos, spunînd că tatăl ei, colonelul inginer Pătruțiu Radu, care lucra la aviație, i-a atras atenția că nici cel puțin doi pași să nu facă cu cetățeni străini, d'apoi să mai meargă cu ei la restaurant. „Lambru" a insistat, solicitînd lui Făsui să meargă într-un loc unde poate fi asigurată toată discreția. A motivat insistențele sale cu dorința de a discuta multe și mărunte cu ei, ca între studenți. Marilena a dat telefon mamei, pe care a mințit-o, cerîndu-i voie să meargă împreună cu colegii la teatru. Cu o asemenea aprobare, obținută cu greu, Marilena a plecat cu cei doi la o cramă care avea separeuri bine amenajate, vin bun, mîncăruri oltenești pe care „Lambru" le prețuia și, pe deasupra, o orchestră teribilă.

La un moment dat, „Lambru" i-a făcut Marilenei o confidență :
— Am insistat să vii aici pentru că te iubesc ! Eu țin la tine.
Desigur, declarația a făcut-o pe studentă să pufnească în rîs.
— Nu rîde, eu iubesc mult la tine ! a șușotit străinul, cuprinzîndu-i mîna și sărutîndu-i-o pătimaș.
Ochii ei l-au fixat cîteva clipe. Acest lucru pentru el a însemnat o încuviințare că poate stărui cu declarațiile. Marilena a încercat să-și retragă mîna, dar el a reținut-o, continuînd s-o privească cu aceleași priviri flămînde, doritoare. Pentru cîteva clipe, i-a arătat o brățară, neobișnuit de frumoasă, pe care a pus-o în poșeta ei. A continuat cu aceleași declarații. Apoi i-a spus :
— Știu că tatăl tău e rău, dur, nu admite nimic. Dar eu iubesc mult la tine. De ce, de ce nu lasă vorbim ?
Marilena, amețită de băutură, bucuroasă de bijuteria primită, i-a povestit că tatăl ei lucrează într-o unitate militară, că are funcție mare și că șefii lui i-au dat dispoziție ca nici el și nici ai lui să nu intre în relații cu străini.
Făsui, care privise scena, a rămas descumpănit. „Minte de femeie", și-a spus el. A încercat să stea liniștit, deși simțea că fierbe. Nu putea să-și stăpînească nervii. „Lambru" a sesizat acest lucru și a încercat să-l potolească. A mai comandat vin.
— Să vină vin, pentru prietenia cu Făsui, striga „Lambru", dorind să salveze situația.
Dar acesta i-a șuierat fetei printre dinți, privind în altă direcție :
— Tîrfă ! O să jucăm un cadril !
Marilena, privindu-i pletele ce cădeau peste umeri, năclăite de praf și sudoare, cu tenul ca o crustă din cauza nervilor, cu aere de persoană ofensată, i-a spus :
— Ai vreun drept să mă jignești, netotule ?! Ce înseamnă asta ?

Fâsui, intrigat peste măsură, a simţit că se prăbuşeşte. „Lambru", văzînd întorsătura situaţiei în favoarea lui, dezgustător şi îngîmfat, rîzînd ironic, i-a spus printre sorbituri :

— Inima ei bate la inima mea. Eu iubesc pe ea, mult, mult. La tine afacerist, bişniţă. Ea iubeşte la mine şi eu la ea sincer. N-am nevoie de afaceri.

Doi ofiţeri din Craiova, îmbrăcaţi în „civil", stăteau la o altă masă, în imediata apropiere de potenţialii beligeranţi. Unul din ei, intrigat, la rîndu-i, de purtarea ordinară, necivilizată a lui „Lambru", s-a dus la masa acestora şi, după ce s-a prezentat cu un nume fictiv, s-a adresat lui Fâsui, care tocmai stătea în dilemă dacă să facă scandal ori să plece :

— Stimate tovarăşe student, întîmplător am asistat la discuţia şi la scena ce m-au dezgustat. A face scandal înseamnă a te cobori la nivelul huliganilor... Sigur, eşti în culpă... Fiindcă eşti gazdă, plăteşte, iar dacă n-ai bani îţi împrumut eu.

Ospătarul, observînd că se încinge discuţia, a venit să aplaneze lucrurile. Fâsui, văzîndu-se ajutat, sfatul părîndu-i-se înţelept, l-a rugat pe ospătar să-i facă nota de plată, căutînd cu febrilitate prin buzunare. Desigur, ofiţerul a sesizat scena şi, după ce ospătarul a terminat nota, i-a luat hîrtia şi i-a zis :

— Veniţi cu ea la mine. Vă achit eu integral nota.

Simţindu-se insultat, „Lambru" a cerut ofiţerului să plece imediat de la masa lor. Dar glasul lui s-a frînt. Pe umăr a simţit o mînă grea, apăsătoare, şi apoi o voce care suna a poruncă :

— Dacă încerci să mişti un deget, chem miliţia, dar nu înainte de a te lega fedeleş. Înţeles-ai ?

Tonul folosit de ofiţer l-a iritat şi mai mult pe „Lambru". A încercat să lovească, dar n-a apucat. A urmat o mică busculadă, ce s-a stins însă repede datorită apariţiei omului în uniformă albastră. „Lambru" a fost condus la miliţie. Marilena a dispărut, iar Fâsui a fost sfătuit să revină a doua zi pentru a da o declaraţie.

...În situaţia creată, o discuţie purtată cu „Lambru" în linişte, de la om la om, putea să scoată la iveală unele probleme care să lămurească anumite lucruri. Dar asta depindea de priceperea ofiţerului cu cercetarea. Colonelul Ticu Vasile, pus în temă, a descins după scurtă vreme în arestul miliţiei craiovene. Iniţial, „Lambru" a încercat să manevreze, ameninţînd cu fel de fel de vorbe.

— Noi am vrea să stingem un foc pe care l-ai aprins dumneata. Fâsui te va da în judecată pentru ofensă şi lovire, care nu ştiu cum se apreciază la voi, dar la noi înseamnă puşcărie curată. În plus, ai lovit un ofiţer. De asemenea, ai produs pagube restaurantului pentru că ai distrus mai multe bunuri. Noi mai ştim şi alte lucruri. Dumneata n-ai venit să înveţi, ci te ocupi cu alte treburi pe care noi le numim afaceri murdare.

„Lambru", iniţial a manifestat nervozitate, a fost chiar îndîrjit. Pretextînd că este vorba de o violare a persoanei, apelînd la respectarea principiilor libertăţii individului, a încercat apoi să sugereze ideea că ar fi o crimă să nu fie tratat aşa cum se cuvine de o ţară ca a noastră, pe care el o respectă şi-i poartă toată stima. Fireşte, o asemenea „învăluire" n-a ţinut. Privit cu severitate de către ofiţerul care executa cercetarea, ascultînd foşnetul filelor din dosarul răsfoit ostentativ, reţinînd promisiunea făcută, potrivit prevederilor legale, că recunoaşterea faptelor va duce la o considerabilă uşurare a situaţiei, a început să o lase mai „moale".

— Ştim, sînteţi ca un recipient gata să pocnească, aveţi prilejul să deveniţi cu adevărat liber de povara unei încărcături pe care n-aţi vrut-o şi care vă sufocă, a spus colonelul Ticu.

Modul acesta, extrem de politicos de a i se adresa, l-a determinat pe „Lambru" să vorbească. A cerut puţină apă, apoi permisiunea să-şi aprindă o ţigară, a dat de cîteva ori cu dosul palmei peste fruntea asudată, a căutat anumite deslușiri în privirile celor care îl ascultau, apoi a început să facă dezvăluiri în legătură cu activitatea sa. După cîteva zile de cercetări, au rezultat următoarele, din declaraţiile sale :

„Nu-s de vină eu, ci alţii. Sînt victima unor oameni, a unor situaţii. Nu cer decît să fiu înţeles. Am să spun tot, convins că voi fi înţeles, că mă voi bucura de libertate, după aceea. Sînt un om luat de evenimente, surprins de ele. M-am lăsat tîrît într-o aventură de un om, de o canalie, de o brută. Atunci cînd tata m-a trimis la învăţătură, a cheltuit cu mine bani. Din fire sînt un om iscoditor. Tocmai de această calitate a mea a profitat acea brută care, pentru diverse sume de bani, substanţiale dealtfel, îmi cerea «informaţii», date, ca apoi, la rîndu-i, să acţioneze ca un şantagist. De aceea, după cum vedeţi, sînt o victimă, un om căzut în mrejele unor diabolici.

Am relatat tatii, un om cucernic, care după fiecare vorbă făcea apel la «mînia domnului», despre această treabă. Vă dați seama, aveam nevoie de liniște sufletească, mai ales că terminam liceul și doream să apuc pe cărări corecte, liniștite, ca orice om. Cu toată cucernicia sa, tata, aflînd în ce mă vîrîsem, mi-a dat cîteva bătăi straşnice. Am fugit de acasă, am fost nevoit să merg la acelaşi şantagist care, desigur, s-a bucurat nespus auzind pățaniile mele. Ajunsesem în situația că n-aveam ce mînca, ce îmbrăca. Încetul cu încetul, şantagistul m-a obişnuit să dispun de bani, de femei, de lux, de distracții. Aşa m-am trezit într-o şcoală de spionaj...

După aceea am lucrat, aproximativ trei ani, într-o țară latino-americană, apoi în Europa. Rezultatele au fost excelente. Ziua lucram şi noaptea scriam. Nu exista ceva care să-mi scape în zona de «responsabilitate». Eram ca un computer ce înmagazina ştirile de toate felurile şi le transmiteam cu ajutorul unui canal clasic. Adică o valiză cu despărțituri secrete, pe care o lăsam la «bagaje» în diverse gări. Legătura mea ridica valiza, lăsîndu-mi alta în loc. Lucram discret, nu-l vedeam pe individ, nu mă vedea. Deşi nu era mare lucru s-o facem, dacă era vorba să ne suspectăm. Pentru că am dat rezultate excelente sub acoperire de comis-voiajor, am fost pregătit pentru România. Am învățat limba română cu uşurință. Sînt foarte priceput în asta. Am o memorie bună şi cunosc la perfecție trei limbi, în afară de cea maternă. Desigur, tot timpul m-am temut dar nu puteam să dau înapoi....

Am venit în România în august 1977, la Cluj-Napoca. Apoi, din ordin, m-am transferat imediat la Craiova. M-am prezentat la Universitate. Am învățat şi învăț, după mine, excelent. Am o deosebită pasiune pentru matematică, fizică, în general pentru ştiințele exacte. Am predilecție pentru tot ce-i de memorat. Mi-am făcut prieteni şi prietene. Mă pricep să fac tot felul de «prize». După ce am terminat primul an, în vacanța de vară, am fost instruit cum să procedez, pentru că la mine, aşa cum s-a exprimat şeful meu, învățătura este un pretext. Ce trebuia să fac ? Să aflu tot ce se poate afla despre două ministere : cel de interne şi al apărării. Trebuia să identific şi să stabilesc exact organizarea şi dotarea unui inspectorat (miliție şi securitate), cine sînt şefii acestora, despre cadre care comandă în armată, ce fel de oameni sînt : pregătirea lor, adică studiile urmate, caracterul oamenilor, metehnele, viciile, felul lor de a fi. Pe noi ne interesează tot,

absolut tot referitor la cadrele acestor două instituții. După ce am stabilit o anume problemă, sîntem obligați să mergem către profunzimea ei, adîncind aspectele esențiale. De exemplu, ştiam ceva despre uzina de avioane de la Craiova, care fabrică I.A.R.-urile 62. Dar o serie de aspecte legate de procesul de fabricație, de calitățile de zbor ale aparatului respectiv nu le cunoşteam. Din această cauză am încercat o relație cu fiica unui cadru care lucrează acolo. Datele despre ea mi le-a furnizat «centrul». Am primit fotografia ei şi unele elemente ajutătoare, inclusiv modul cum se poate face apropierea față de față, cunoscut fiind faptul că-i place luxul şi e dornică să se afişeze cu obiecte de proveniență străină. Totul ar fi mers bine dacă acest Făsui nu ar fi făcut pe ofensatul...

În anul 1978, în timp ce mă deplasam cu trenul, într-o călătorie de rutină, am fost acostat de diplomatul «Milly». Mi-a dat o întîlnire, avertizîndu-mă că dacă vreau să fie bine să nu-l fac să aştepte. Mi-am dat seama că m-au dibuit. Şi, odată descoperit, eşti în voia soartei. M-am dus la întîlnire. «Milly» a venit cu o «Dacia», probabil împrumutată de la un prieten. «Ştiam că nu eşti venit la învățătură, m-a luat el direct. Ştiam că nici cu banii nu stai prea bine. Tot ce strîngi, să-mi dai şi mie. Serviciu contra serviciu. Îți fac o acoperire, te îndrum unde să mergi ca să afli ceea ce te interesează. Apoi, toate datele pe care le dai şefilor tăi mi le transmiți şi mie». Am acceptat totul sub amenințare. Spunea că dacă nu accept trimite o depeşă la securitate şi apoi...

Fireşte, am acceptat. Cît n-aş fi dat să scap de acest om. Dar mă ținea înlănțuit. Nu puteam face un pas. Şi apoi, aveam de cîştigat. Am început să colaborăm. Ne întîlneam în diferite locuri aglomerate. Mi-a dat un banal aparat foto. Este un instrument dat dracului. Vede, aude, înregistrează şi, dacă situația este în pericol, printr-o simplă apăsare pe buton, peliculă, bandă, tot ce-i înregistrat se distruge automat. Casetofonul, dispozitivele speciale pentru realizarea de fotografii din apropiere sînt mascate atît de bine încît numai demontat complet de către un specialist pot fi descoperite. Ultima dată l-am întîlnit la Craiova. I-am predat aparatul meu, încărcat cu date, iar el mi-a lăsat un altul gol, pentru a-l folosi în continuare. Schimbul l-am făcut într-un autobuz...

Ca să pot realiza tot ce mi s-a cerut, am făcut numeroase cunoştințe. Dar nu la întîmplare, ci cu multă grijă. La facultate am căutat prieteni printre fii sau fiice ale oamenilor cu

funcții, de obicei militari. Cunoscînd faptul că ei n-au voie să intre în relații cu noi, ne deplasam în locuri unde nimeni nu ne cunoștea, ne-am ferit de miliție, de securitate, iar părinților celor în cauză li s-a spus că noi sîntem cetățeni români. La Universitatea din Craiova cunosc și discut cu cel puțin 10—12 tineri din această categorie. Este suficient să încep discuția, ca să aflu tot ce vreau. De exemplu, lui Marcu Visarion, prieten cu adevărat, care avea nevoie de multe casete cu muzică «pop», i-am solicitat o hartă militară. «Să fiu al dracului de n-o scot din portharta lui tata și ți-o dau». Puteam lucra și direct. Metoda e simplă. Cînd vezi un militar undeva într-o gară, într-o stație de tramvai etc. cu ochii la servieta din piele, iți dai seama că are în ea un material important. Poți deduce că omul își dă seama că a greșit. N-a respectat consemnul. Și cu cît îi este mai frică, cu atîta greșește mai mult. O privire învăluitoare, o discuție nevinovată, iar la nevoie un praf de adormit și...

Mi s-a atras atenția să procedez precaut. În momentul cînd mă aflam în posesia unor informații, le plasam imediat. Nu țineam nimic asupră-mi. O făceam de teamă să nu fiu descoperit. Sistemul, același : lăsam o sacoșă cu alimente, cu tot felul de nimicuri, la «bagaje de mînă». Biletul îl plasam după două ore legăturii mele. Ne cunoșteam bine. Aceasta, în aceeași zi, avea bilet de avion și dispărea din țară.

Da, firește, am folosit și alte procedee care m-au pus la adăpost de orice surpriză. Iată cîteva dintre ele, deosebit de eficiente : deplasarea cu mașina pe diverse itinerare, iar cînd observam persoane care mă interesau, apelam la formula «poftiți cu mine» ; invitarea unor persoane la un păhărel într-un camping, asigurîndu-le că astfel de escapade vor rămîne pentru totdeauna discrete ; realizarea de noi relații pe seama cunoștințelor făcute întîmplător ; avansarea de promisiuni pentru procurarea unor materiale de inginerie, reviste de modă, produse cosmetice, rujuri à la Loren, tot soiul de parfumuri cu marcă străină, chiar dacă sînt niște nimicuri, dar pentru că sînt aduse din străinătate sînt apreciate în mod deosebit, maculatură erotică, casete etc. ; efectuarea de vizite în diverse locuințe sub cele mai inocente pretexte. Pentru realizarea acestora nu-i nevoie să fii un geniu, să manifești multă inventivitate sau trudă. Nu, doar să vrei și să ai fler...

Da, este adevărat, am aflat multe lucruri. Am întocmit fișe pentru unele cadre militare, cu date biografice, dar mai

ales cu cele referitoare la trăsăturile ce le definesc personalitatea.

«Centrul» mi-a comunicat că «Mitroi», un ofițer, urmează în curînd să fie promovat în funcția de șef în obiectivul «Narcisa». Mi s-a cerut să întocmesc urgent o fișă cu aspectele cele mai caracteristice ale persoanei. Mi s-a fixat și data cînd să fie elaborată. Se deducea o oarecare grabă. M-am deplasat la domiciliul lui «Mitroi», stabilit, destul de ușor, cu ajutorul cărții de telefon. Am pretextat că-l caut pe Nicușor, nepotul lui, student ca și mine, cu care mă împrietenisem din motive de rutină, deși tipul îmi displăcea ca figură, dar el făcea mult caz de faptul că-i rudă cu o astfel de personalitate. Relația a devenit utilă.

Din spusele soacrei ofițerului am stabilit, aproape cu exactitate, programul de lucru și felul de a fi al lui «Mitroi», pe unde se deplasează, pasiunea lui pentru pescuit, fiind în stare să-și dea și ultima lețcaie pentru o lansetă, din care cauză în familie au loc discuții. În treacăt fie spus, cel mai bun critic este soacra, chiar dacă locuiește la sute de kilometri. Cînd i-am oferit femeii cîteva țigări bune și o pungă cu cafea, pentru că am rugat-o să facă una, a devenit și mai vorbăreață.

L-am găsit apoi pe Nicușor. L-am invitat la un bar, pretextînd nevoia unei destinderi și limpeziri după o seamă de eforturi intelectuale. Băiatul a rămas încîntat, mai ales cînd a auzit că dispun și de niște bani pe care-i primisem de acasă prin ambasadă. După ce ne-am instalat comod la o masă, am trecut direct la subiectul care mă interesa : «Am auzit că pe „boss" îl urcă. Ce bine-i de tine !». A început să-mi facă destăinuiri. Am aflat multe lucruri. Pentru a adăuga noi date, am mers la un restaurant din apropierea obiectivului «Narcisa». Cîteva zile «ante» și «post» salariu. Urechi să ai. Gudronul tutunului aburea în fuioare, iar aerul avea un miros de transpirație cazonă. Alcoolul transmitea ochilor unor consumatori o anume tulbureală, albul lor devenind mai întunecat. În asemenea împrejurări, unii au o poftă nebună de a se ușura prin mărturisiri emoționante în legătură cu unele ofuri pe care le au. Printre meseni se discuta despre promovarea lui «Mitroi». O astfel de situație creează cele mai deșucheate rivalități. Toți se întrebau : ce va fi, cum va fi ? Cel luat în discuție a fost admirabil descris, mai ales că părerile erau destul de împărțite, purtînd o tentă critică.

După o astfel de ascultare, ai nevoie să te reculegi, să așezi datele după principii riguros fixate. Iată, pe scurt, redate din memorie, cîteva aspecte din textul pe care l-am formulat la cererea «centrului».

«Conformația lui „Mitroi" este bine proporționată. Are o înfățișare fizică plăcută, ochii îi sînt ageri, privirile pătrunzătoare. Alura suplă, mișcările controlate. Se vede că toate sînt dictate de anumite bariere morale și de orgoliu măsurat. Se îmbracă cu gust, croiala militară îi scoate în evidență o anume robustețe. Mersul îi este energic, pasul mic, măsurat. Vorba îi este calmă, iar cînd e nervos devine repezit. Stereotipul vieții și-a pus amprenta și asupra modului de a discuta. Deși părerile sînt și contrarii, totuși în materie profesională se apreciază că este excelent. Absolvent al Academiei militare și al cîtorva cursuri de reciclare, posedă destul de multe cunoștințe ca să-și poată exercita autoritatea comenzii. Este adversarul liniștii și al apei călduțe. Mereu caută, mereu se frămîntă, folosindu-se de mintea-i iscoditoare și de agerimea inteligenței native. Este, de asemenea, dușmanul moliciunii și evoluției anarhice. Unii tineri îl socotesc tiran pentru că permanent le caută „nod în papură", acuzîndu-i de „inactivitate". În comportament, vădește serioase bariere morale».

Se vedea treaba că „Lambru" stăruise mult asupra descrierii cît mai exacte a personalității lui „Mitroi", că avea memorie destul de bună și că faptele prezentate erau de natură să îngrijoreze profund, motiv pentru care se cereau grabnic comunicate celor interesați. „Lambru" a mai făcut și alte destăinuiri. În încheiere, a cerut îndrumare.

Din cele relatate de „Lambru" au rezultat aspecte deosebite. Deși metodele folosite par extrem de facile, așa cum pot crede unii, el a desfășurat, indiscutabil, o activitate laborioasă, după tipic.

...Analiza a durat destul de mult. S-au ridicat cîteva probleme care trebuiau clarificate. Printre altele, s-a stăruit asupra modului în care Crable reușise să-l atragă pe Grecu și să ajungă pînă acolo încît să-i ofere trei sute de dolari pentru diferite pirogravuri.

— Să presupunem că e pasionat pentru acest gen de artă. De ce n-a oferit bani românești? Pentru că el putea să-și schimbe dolarii.

— Simplu, a răspuns Petrișor. Să vadă, și aici trebuie dedus modul subtil de lucru al acestui om, rafinamentul său, în ce măsură inginerul geodezist se angajează în treburi aflate în perimetrul Codului penal. Oferindu-i-se dolarii cu ușurință, probabil, Grecu nu a sesizat viclenia străinului. Închipuiți-vă! De mult dorește să-i cumpere soției o blană. Are o rudă la un shop în Constanța, care i-a zis: „Dă-mi dolari, și te îmbrac".

— Și, probabil, asta este primul act al piesei, a spus un alt ofițer.

— Desigur, în actul doi trecea la atac, mai ales că aflase că inginerul are preocupări pe linia cercetărilor științifice în domeniul geodeziei.

Colonelul care conducea discuția a sărit deodată ca ars de pe scaun. A început să se plimbe agitat, cu pași măsurați. Tensiunea, concentrația la maximum, declanșaseră parcă resorturi adînci, tainice, ce nu puteau fi evidențiate. S-a întors către Petrișor și a întrebat:

— Mai este posibilă o întîlnire între Grecu și Crable?

— Este! Crable l-a căutat de cîteva ori. Urmează să-i dea restul de dolari.

— Organizați-o! În maximum zece zile. Dar înaintea ei să-l aduceți pe Grecu la mine. E bine că l-a căutat. De Mincu ce știți? Ce face acest om?

— Am înțeles! a spus Petrișor, evitînd să dea relații în legătură cu Mincu, despre care nu știa aproape nimic.

Potrivit înțelegerii, Crable s-a întîlnit cu Grecu.

— Să mergem la una mică! i-a zis Crable.

— De ce nu! Și așa mi-e o sete... Parcă aș fi mîncat scrumbii sărate.

S-au dus la o cramă. Grecu era vesel, bucuros, îmbrăcat cu o ținută mai lejeră. Scund și grăsuț, în civil semăna mai degrabă cu un responsabil de restaurant. Mîinile lui n-aveau astîmpăr, palmele arătau muncite. Crable, cu o figură jovială, îi studia atent mișcările, gesturile.

— Dar pe unde ați fost?

— Am fost la Slănic de Prahova, să fac băi.

— De ce, vă simțiți rău? Aveți vreun pui de reumatism?

— Nu eu. Au alții...

— Da de ce-mi vorbiți așa, ca să nu înțeleg nimic?

— Și așa v-am spus prea multe! Și Grecu a început să râdă, trăgînd cu sete dintr-o țigară cu nume străin din pachetul pe care-l oferise Crable.

...A doua zi, cînd i-a raportat direct colonelului cum a decurs întîlnirea, depunînd plicul cu cei două sute de dolari, acesta, privindu-l în ochi bărbătește, i-a zis :

— Să ne spuneți cît costă pirogravurile în bani românești.

— Dacă-i interesul statului, nici un ban, a spus ofițerul, cu o ușoară undă de rușine în glas.

...Intr-o seară, întors acasă, Lepădat își freca mîinile de bucurie. Se plimba prin sufragerie cu pași rari, reflectînd. Cu cîteva minute înainte plecase de la el cineva care-i spusese ceva deosebit.

Cînd a auzit soneria, din doi pași a fost la ușă. Crable, radios, ducea în mînă o servietă doldora de bunătăți.

— Repede, cîteva sticle la frigider, Săchiță. Nu-mi place băutura caldă, chiar dacă-i de cea mai bună calitate.

— Oho, de unde ați găsit „Bordeauxul" ăsta ?

— Sînge de gîscă îndopată, Sache. Știi, cu astea se călesc oțelurile speciale.

— Și eu, cum sînt proaspăt căsătorit...

După ce Lepădat a desfăcut servieta și a deșertat-o, a scos din bar o sticlă și două pahare. Le-a umplut și au băut unul după altul, cîteva. Privirile-i străluceau de fericire.

— Ia spune, frate, despre ce-i vorba, veselește-mi și mie inima !

— Cred că o să ceară și ceva bani, nu mi-a zis-o concret.

— Dar, fii limpede, frate Săchiță, cine, ce ?

— Omul s-a dus la Slănic Prahova. Să nu audă, să nu vadă pe nimeni. Și tot bătînd dealurile alea... să vă scot o hartă, să vă dați seama.

Lepădat a scos o hartă și a întins-o cu dexteritate pe masă, a pus scrumiera pe un colț, că nu stătea întins, a netezit-o cu palma lui fină.

— Vedeți, ăsta este Slănicul. Aici este o salină veche, care-i muzeu. Nu știu dacă aveți imaginație, să vă dați seama. Inchipuiți-vă o boltă enormă săpată în sare, șlefuită după cele mai pretențioase metode. Grunjii de sare de diferite culori, după așezarea moleculelor în straturi, în răsfrîngeri de

lumină mută, dau senzația de ireal. Ai senzația că ești în afara realului. Vocile se consumă în ecouri ce reverberează...

— Sache, lasă dracului poveștile, spune-mi despre ce-i vorba !

— Dealul e gol pe dinăuntru. Vă închipuiți că de aici sarea s-a scos din timpuri imemoriale. Dealul e arid, fără apă. A rămas în el cu niște imense caverne, aerisite cum numai puterea naturii știe. Se zice că omul s-a dus pe dealurile alea. La un moment dat, a văzut cîțiva ciobani. Să-l rupă dulăii, și nu altceva. Ii veni sete și dorea o gură de apă. Au intrat în discuție cu el. Le-a luat seama. „Nu-s ăștia ciobani cum nu-s eu popă", și-a zis el, văzîndu-le fețele mai stilate, cu mîini care nu țineseră ghioaga să se apere de urși și de lupi, ci mai degrabă condeiul. Și omul a mai zărit ceva.

— Ce ? Hai, că mă faci curios !

— Unul din ei, cine știe cum s-a mișcat și prin buzunarul de la pantaloni se deslușea un pistol. Chiar i-a văzut minerul ieșit puțin afară.

— Hm, ce-o fi ?

— Stați, că vă spun. A plecat de la ciobani și, neavînd ce face pe dealul acela, s-a întins pe pămînt un pic.

— Și...

— Se zice că și pămîntul are suflet, respirație...

— Lasă prostiile, Sache, spune-mi despre ce-i vorba !

— A auzit zgomote înfundate. I s-a părut chiar că sînt glasuri de oameni. S-a interesat așa, de curios...

— Și ?... A aflat ceva ?

— Se zice că aici este unul din cele mai mari centre de cercetare ale armatei.

— Aha, asta-i povestea cu Grecu, a șușotit Crable ca pentru sine.

— Mă așteaptă poimîine la ora cinsprezece într-un loc. Zic să mergeți cu mine. Trebuie să fie al dracului de interesant.

— E limpede, bravo Sache. Poimîine facem o plimbare la Slănic Prahova.

...Ajunși la Slănic Prahova, Crable și cu Lepădat au trăit cîteva clipe cele mai profunde satisfacții. Cele relatate se adevereau. Au vizitat imensa salină muzeu, care lui Crable i-a produs o profundă impresie. Căzuți în extaz de „minunea pămîntului îngemănată cu minunea omului", cum se exprima

poetic Lepădat, ei au cutreierat imensele catacombe uluiți. Cînd ora s-a apropiat, au urcat la suprafață cu liftul care scotea sunete înfricoșătoare și, sub influența a ceea ce văzuseră, au considerat ca foarte verosimilă versiunea în legătură cu existența unui centru de cercetare al armatei, ultrasecret, adăpostit în pintenul dealului secătuit de sare.

Aburii de sare stăruiau pretutindeni, parcă plutind deasupra mării. Au intrat în micul bufet de lîngă puțul de coborîre în salină și au băut cîte un coniac mare. Băutura le-a redresat întrucîtva psihicul, dîndu-le curaj. Apoi s-au îndreptat spre punctul unde li se dăduse întîlnirea. Dar, spre totala surprindere a celor doi, Mincu (pentru că el îi adusese aici) nu era singur, ci încă cu doi oameni : Petrișor și șeful său.

— Mi-ați făcut un mare bine, domnilor ! De mult n-am mai avut prilejul să ies la o asemenea plimbare. Numai că acum va trebui să mergem înapoi cu mașina noastră, zise colonelul.

Petrișor, profitînd de un moment prielnic, îi strecură lui Mincu :

— Deci, așa ! Lucrați numai la niveluri mari ! Și eu m-am spetit căutîndu-vă. Ce-i cu lacrima conștiinței ?

Mincu a tăcut. A simțit în suflet o undă de ușurare sufletească și putința de a ține capul sus, de a păși demn pentru că-și făcuse datoria de comunist, de cetățean al țării, de cadru în rezervă al Ministerului de Interne.

Adresîndu-se lui Crable, care pășea spășit, fără să ia în seamă pe nimeni, colonelul i-a spus :

— Ne pare rău că n-o să-l puteți conduce la aeroport pe domnul „Milly“, care a fost rechemat de la post. Mai ales că era și cazul să plece, pentru că soțul Marei Marcu îi aruncase mănușa. Și nu l-aș fi văzut bine dacă dădeau ochii amîndoi.

E noapte în Gibraltar

Din documentația adusă de Stoian N. Stoian rezulta că oficina de spionaj „R-7“ și-a propus să stabilească cît mai exact puterea militară a României în partea de nord-vest a țării, în care scop, cu ajutorul unor cadre experimentate, urmărea să organizeze o amplă activitate de documentare în teren pentru a stabili unele date cu caracter strategic și tactic, structura unor unități și mari unități, dotarea lor etc.

Semnalările cuprinse în dosarul acțiunii erau edificatoare. Printre altele, au fost reținute cele relatate de maiorul Turcu Vasile care, grăbindu-se să ajungă urgent în municipiul Tg. Mureș, de la Luduș a călătorit într-o mașină, cu un cetățean despre care, abia după ce a coborît, și-a dat seama că nu-i clujean, așa cum a declarat. Mai mult, din discuțiile purtate a rezultat că dorea să cunoască dacă „mai este multă armată în Tg. Mureș“. Aflînd că ofițerul lucrează în Cluj-Napoca, i-a spus că i-ar face o deosebită plăcere să se revadă. Deși reținut, mai tot timpul încerca să afle cîte ceva despre activitatea ofițerului.

Din descrierea ofițerului rezulta că-i vorba despre Iohan Tapen, un cadru cu experiență, abil și versat. Acesta, cu toate că a sosit în Cluj-Napoca cu autoturismul său „Lancia“, „plimbările“ la Turda, Cîmpia Turzii, Luduș, Ocna Mureș și Tg. Mureș le-a făcut numai cu trenul sau cu mașini de ocazie. Probabil dispunea de mai multe adrese. Persoanele pe care le căuta nu-i refuzau amiciția. A vizitat cu ele diferite mănăstiri, locuri istorice, puncte turistice. În tot ceea ce făcea, era interesat să realizeze noi cunoștințe. La prima vedere, păreau a fi făcute la întîmplare, dar ele vizau anumite repere : Procopiu Alecu, fost șofer al generalului „Ionescu“ ; unele cadre militare trecute în rezervă ; foști militari în termen, care și-au satisfăcut stagiul în diferite unități din zonă. Se pare că datele despre aceste persoane și adresele lor erau furnizate de „cen-

tru". De menționat că el își anunța cunoștințele de sosirea în localitate prin diverse ilustrate, cu înscrisuri banale, încheiate de fiecare dată cu formula : vreau să mai ascultăm melodia „E noapte în Gibraltar".

Persoanele contactate de Tapen, care prezentau încredere, au fost prevenite. Printre acestea se numărau : Roventa Silviu, medic stomatolog la un spital din Cluj-Napoca, cu mulți pacienți din rîndul militarilor ; Scorțaru Dionisie, inginer la Întreprinderea „Flamura" din Cîmpia Turzii, care și-a satisfăcut stagiul de militar t.r. la comandamentul unei M.U. ; Stavru Ion, subofițer în rezervă, care l-a condus pe Tapen, timp de două zile, prin diferite zone turistice.

Dintr-o altă relatare rezulta că Tapen are și un „alter-ego" al său, pentru că el a venit în România cu un alt cetățean care are o fizionomie asemănătoare, puțin mai înalt și ceva mai brunet. Se pare că ambii acționează dirijați de aceeași baghetă. Deci, poate fi vorba de un „cuplu". Dar s-ar putea ca numai unul din ei să aibă o misiune mai deosebită.

...După ce și-a petrecut cîteva ore în Cluj-Napoca, timp în care a vizitat Grădina botanică, frumoasa catedrală din centrul orașului, a salutat cîteva cunoștințe, printre care una, pe nume Ianoș Maria, de profesie tehnician stomatolog, cunoscută organelor de miliție pentru afaceri nelegale cu aur dentar, și-a umplut rezervorul cu benzină și s-a îndreptat către Dealul Feleacului. Era un decembrie cald. Cerul era mai mult senin, brăzdat ici, colo de pete alburii. Dinspre munți bătea un vînticel care adia alene printre crengile arborilor goi ce încadrau frumoasa șosea ce urcă în serpentine primejdioase către comuna cu rezonanță istorică. A oprit în fața unui restaurant din comună și, după ce și-a privit ceasul insistent, măsurînd parcă timpul, a intrat în local. Avea o mină grijulie, ochii obosiți, încadrați de cearcăne profunde, iar privirile lunecau grăbite încoace și încolo. După ce și-a pus haina din piele pe un cuier, s-a așezat la o masă mai retrasă. Îngîndurat cum era, cînd ospătarul l-a întrebat ce dorește, a tresărit, dar s-a recules imediat și a făcut comanda pe un ton energic. A servit masa, fără grabă, tot timpul gînditor, preocupat.

Între timp, în local a apărut o femeie prezentabilă, destul de bine îmbrăcată, elegantă chiar, cu o valijoară aproape nouă în mînă. S-a așezat la o masă din imediata lui apropiere. Era o femeie gureșă, își mișca privirile repezit, făcea gesturi teatrale. A discutat cu un cetățean care-i răspundea reverențios. Tapen a aflat că doamna Nina Macarie locuia în Cluj-Napoca, că era profesoară în Feleac, iar acum mergea la Turda. Își dăduse întîlnire cu cineva și aștepta persoana respectivă pentru a pleca împreună cu o mașină. Probabil că celui așteptat i s-a întîmplat ceva, că nu mai venea. Felul de a fi al femeii a stîrnit interesul lui Tapen. Cu intenția vădită de a o aborda, i-a spus că, dacă dorește, poate să o ducă la Turda, pentru că și el merge în aceeași direcție. Femeia, auzind oferta, a zis pe un ton vesel :

— Și mă luați ? Vai, ce bine e ! O colegă are căsătoria civilă și...

Pentru că ea încă nu comandase nimic, Tapen, curtenitor, atent, făcîndu-i o ușoară reverență, a invitat-o la masa lui. Femeia a acceptat cuprinsă de o ușoară roșeață.

— Mi-ar face o deosebită plăcere dacă ați servi ceva, i-a spus el, privind-o în ochi cu un anumit farmec.

Femeia a tăcut suspect, apoi a spus repezit :

— A, nu, doar un pahar cu apă minerală !

Dar el, Tapen, care reușise să stabilească cît de cît firea femeii, a chemat ospătarul și i-a poruncit să aducă „cel mai bun vin și o gustare pentru doamna". Tonul a făcut-o pe Nina să se împotrivească doar formal. Ceva mai tîrziu, au plecat către mașină ca doi cunoscuți.

În timp ce mașina zbura către Turda, Tapen a aflat și alte lucruri. Că Nina este soția unui medic, că este necăjită pentru că doctorul nu e genul ei, ci un tip ursuz, rece, distant, nu rîde, nu vorbește, tot timpul stă cu ochii în tratatele lui de medicină, nu-i tandru. De cînd sînt împreună, nu i-a adus nici măcar o dată o floare. Dar ea îl „ține" datorită reputației și clientelei pe care o are și, chiar așa fiind, se poate afișa ca soție de medic renumit.

— Și cu cine se căsătorește prietena ? a rupt Tapen brusc relatările femeii care-și bîrfea în continuare soțul.

— Ah, săraca, cu un „sticlete", i-a răspuns ea cu regret în glas. O să fie la rîndu-i o nefericită, parcă o și văd, continuă ea încrezută, afirmînd că-i știe bine pe „sticleți", că are și ea o rudă în familie care dă pe acasă cîte o oră, restul de timp și-l petrece la serviciu.

Cînd a auzit că Tapen e străin, pentru că pînă acum nu-i spusese nimic în legătură cu situația lui, Nina a tresărit, fața i s-a luminat de un zîmbet. S-a interesat de unde vine, cine este.

— Am plecat de mult, sînt român de origine și vin din Sigmaringen, unde s-a născut primul nostru rege, al românilor, a făcut el precizarea, mințind, desigur, căutînd prin asta să-și apropie mai mult femeia.

— O, la, la, a rîs femeia, exclamînd a mirare. Nu știam că astăzi voi avea plăcerea să călătoresc cu cineva venit dintr-o altă țară, și ochii ei alunecară în direcția lui Tapen.

— Tata-i din Bistra, tocmai mă duceam la rude, vorbi el apăsînd cu pantoful cu talpă de azbest pe accelerator.

Femeia s-a așezat mai bine pe scaun, a scos din poșetă o oglindă, cochetînd cu chipul ei îmbujorat din cauza vinului, și-a creionat mai bine buzele cu un roze intens, apoi a continuat discuția spunînd că și ei i-ar face plăcere să meargă în străinătate.

— Cînd a plecat soțul în Elveția la o conferință, m-a rugat să merg cu el, dar am refuzat. El este mult mai în vîrstă ca mine. S-a blegit de tot, arată ca de optzeci de ani. Și parcă ți-e oarecum să..., chicoti ea ocolind vorbele.

— Și din cauza asta vă duceți singură la „sticlete"? a întrebat-o el privind-o tandru.

Discuția s-a purtat mai mult despre pacienții soțului. Ea a înșirat tot felul de nume, inclusiv ale unor cadre din Ministerul de Interne, cu funcții și grade mari. Printre aceștia figurau și cadre despre care femeia cunoștea tot felul de amănunte legate de boală, tratamentul urmat, evoluția sănătății etc. Și-a exprimat opinia că în străinătate se găsesc medicamente bune, dar soțul ei nu le acordă nici un fel de credit, pentru că ține la cele fabricate aici.

A doua zi, reintors la Cluj-Napoca și evaluînd cele aflate de la femeie, Tapen avea motive să se bucure. Cunoștea deja cîteva sfere umane care trebuiau neapărat explorate.

Intr-adevăr, femeia cu care făcuse cunoștință și care-l invitase să o sune oricînd dorește, fixîndu-i și timpul cînd putea fi găsită, reprezenta o relație folosibilă. După o noapte de somn liniștit, cu o bună dispoziție, a doua zi, pe la ora nouă, s-a urcat în mașină și, privind cerul scămoșat de nori negri, ca și ceața ce plutea în acea dimineață rece peste Someș, a plecat. Instantanee din viață i se perindau în memorie. Simțea pîlpîirile unor imagini ce-i aduseseră atîtea bucurii, dar și tristeți, uneori primejdii chiar la un pas de moarte. Pentru că nu o dată trecuse prin momente cînd pielea putea să-i fie ciuruită de cine știe ce adversar.

Cîteva zile s-a plimbat prin marele oraș. Tot timpul a studiat străzi, oameni, clădiri ale unor instituții. S-a interesat de doctorul Macarie, acel ins dedicat lui Esculap și mai puțin soției care-l disprețuia pentru lipsa lui de afecțiune. Doctorul, internist reputat, specialist în boli hepato-renale, își petrecea mai tot timpul în spital, prin țară, străinătate, primind vizite și acasă, dar numai între anumite ore. Își făcea meseria cu pasiune, fără însă să refuze onorariul, iar atunci cînd intuia posibilitățile materiale ale unor pacienți nu se jena să „încarce nota de plată". Dispunea de o rețea de clienți pe care-i trata într-un stil al său, avînd pentru fiecare o mulțime de date personale scrise într-un caiet. Din această cauză era socotit un om onest și un meseriaș priceput. Nu o dată se întîmpla să fie căutat noaptea, de două sau trei ori. Din această cauză, la ușa de la intrare, un bec era permanent aprins. De fiecare dată căuta să-și menajeze soția, obligînd pe vizitatorii nocturni să nu vorbească tare. Cu toate acestea, Nina era prezentă, aproape întotdeauna, participînd efectiv la discuțiile purtate pe teme medicale, nu o dată completînd ea în caiet datele pe care i le comunica soțul.

Cînd s-a hotărît să-i facă o vizită Ninei Macarie, Tapen a anunțat-o în prealabil telefonic, a cumpărat de la librărie un ghid turistic, a intrat într-o florărie, a cerut vînzătoarei să împacheteze un coș cu flori pe care să-l expedieze printr-un comisionar la adresa precizată. Ajuns în casa doctorului, a discutat îndelung cu Nina despre tratamentul aplicat pacienților, insistînd să afle care sînt sumele percepute pentru onorariu și ce fel de oameni sînt bolnavii. Femeia i-a pus la dispoziție caietul cu datele acestora, discutînd despre pacienții mai interesanți. Cînd Nina a părăsit încăperea pentru cîteva clipe, el și-a notat unele amănunte de care avea nevoie, plecînd de la ideea că pentru a trăi omul face orice.

Nina trăia adevărate momente de exaltare. Nu mai primise un asemenea coș cu flori. Își dădea seama că omul din fața ei avea gusturi dintre cele mai alese, că gestul cu florile nu era numai dintr-un sentiment sau din pură obligație, ci din cu totul alte motive. Spre surprinderea ei, Tapen devenise trist și abătut. Stătea pe scaun inert, obosit, dus pe gînduri.

— Dar ce s-a întîmplat, domnule? Erați vesel, și acum... îl întrerupse femeia din profunda-i meditație.

După cîteva clipe, parcă revenindu-și, el a început să zică pe un ton afectat, ducîndu-și mîinile la ochii obosiți.

— Stimată doamnă, sînt extrem de satisfăcut. În fața mea soțul dumneavoastră este un supraom. Confucius Zoroustru spunea : „Cine n-a plantat în viață măcar un pom, a trăit degeaba". A trăi pe acest pămînt în utopii despre socialism sau falanstere, convins că propriul tău eu e cineva, este mai degrabă un nimic. Schopenhauer n-are dreptate atunci cînd spune că „eurile sînt cărămizile lumii". Eu am niște slăbiciuni care mă biciuie. Sînt credincios. Dar nu sînt adeptul oricărei credințe, ci a acelei a binelui. Dacă nu fac într-o zi un bine, nu dau o mînă de ajutor cuiva, mă năpădesc insomniile. Vai celor ce au rămas cu pasiunea plimbărilor, cu cea a opulenței burții, cu desfrîul în cuget, care nu știu ce este binele în lumea asta. Acum îmi dau seama că sînt, mă aflu în fața unei asemenea conștiințe care se dăruie. Cred că și dumneavoastră sînteți la fel. Ascuns de tembelismul meu incorigibil, socotindu-mă din cale-afară de brav, uneori, am acceptat hamletianismul ieftin. Dar cît de brutală apare întrebarea pe care mi-o pun mereu : Cîtă suferință am alinat ? Cîte dureri am stăvilit ? Privind maldărul de fișe ale soțului dumneavoastră îmi dau seama că sînt alinate tot atîtea suferințe. Sau sînt oferite speranțe !

Ultima frîntură de cuvînt s-a topit în gura lui. A tras cu putere aer în piept, ca după o înțeleaptă elocință. Parcă ar fi descoperit un adevărat diamant, o comoară. S-a ridicat de pe scaun. Îndreptîndu-se către fereastră, privea în grădină copacii desfrunziți, inundați de soare.

Femeia îi urmărea mișcările, neștiind ce să creadă despre o asemenea confesie. La rîndu-i, începu să-și facă un fel de proces de conștiință, întrebîndu-se ce o îndemnase să invite, în lipsa soțului, pe acest om acasă. Simplul fapt că era străin, sau poate o fascinase ? Asta, pentru că nu la orice colț găsești un individ cu asemenea maniere : cult, rafinat, care-i povestise atîtea, vorbindu-i despre o lume pe care ea nu o cunoștea decît din ilustrate și din ce-i povestise soțul. Omul dovedea și o distinsă lectură. Ce mai, *„vrai homme du monde"* [1].

Tapen, trezit parcă din cugetare, se întoarse brusc către femeia care își consuma în liniște gîndurile, neștiind ce să creadă despre discursul celui din fața ei. El continuă însă, tot așa de afectat, de tulburat :

[1] Adevărat om de lume. (N.A.)

— Vizita de astăzi m-a ajutat mult. Este o realitate. Asta pentru că ochiul meu nu-i o simplă retină bucuroasă de imagini, ci se află într-o permanentă căutare a binelui. Soțul dumneavoastră mi-a oferit un exemplu de om care împrumută naturii sufletul său. Dar, ca să nu lungesc vorba... ca să mă pot redobîndi pe mine însumi, aș putea să vă solicit un mic sprijin ? V-aș fi recunoscător.

— Desigur, desigur. Să văd despre ce e vorba.

Tapen, dînd feții argăsite înfățișarea de icoană bizantină, îi relată, vorbind domol, cu glas tărăgănat și atent, despre faptul că el moștenește de la mama lui, o ființă extrem de cucernică, stări de exacerbată evlavie și a renunțat de mult la ceea ce este caracteristic egoismului omenesc, adică la confort și siguranță pentru „eul personal", și că duce o viață de mucenic intelectual. Unde poate și cum poate, ajută și pe alții. Apoi, după îndelungi și profunde stări meditative, după experiențe costisitoare, care l-au determinat să fie atent, a ajuns la concluzia că a ajuta omul să-și recapete, fie chiar și aparent, sănătatea, a alina o durere, a îndepărta o teamă, a feri de frica morții pe cineva este esența esențelor binelui. De aceea, rugămintea lui era ca, după o prealabilă meditație, să-l ajute să contribuie cu ce poate la alinarea suferințelor clienților medicului.

După ce l-a ascultat cu atenție, Nina a surîs, trecîndu-și degetul pe sub nas, apoi i-a spus că nu vede cum s-o facă.

— Simplu de tot, a precizat el, observînd cum pupilele femeii îl fixează. Îmi dați posibilitatea să mă uit cîteva minute prin caietul cu datele despre pacienți și, de ce să n-o spun, să-mi extrag niște nume de persoane, pe care apoi le-aș putea găsi ca să poată beneficia de ajutorul meu ?

— Dar n-am înțeles că sînteți medic ?! s-a mirat ea.

— Nu-i nevoie să fii medic ca să poți oferi unui om un medicament în care el să aibă încredere că-i un panaceu și că-l vindecă, cerîndu-i în schimb exact suma pe care ai plătit-o. Nu-i neapărat necesar să fii mare psiholog ca să înțelegi că pentru un bolnav medicamentul adus de peste hotare este deosebit de eficace, influențîndu-i pozitiv starea psihică.

Femeia, puțin descumpănită că nu i-a intuit intenția, a fost de acord. Ea însăși a ales din caietul doctorului datele cu bolnavii care aveau nevoie de o medicamentație străină.

La despărțire, mulțumit, Tapen i-a spus că i-ar face mare plăcere dacă ar păstra o deosebită discreție în jurul problemei.

pentru că nu vrea să aibă bătaie de cap. Femeia a acceptat rugămintea, cerîndu-i, dacă se poate, să o considere și pe ea pacientă, întrucît nu era chiar așa de sănătoasă, în ciuda faptului că soțul ei este medic.

...Era prin martie 1980. Stoian, ofițerul de contrainformații, împreună cu șeful său, analiza cazul „Cuplu". În decursul timpului se obținuseră și alte date din care se puteau desprinde unele concluzii referitoare la activitatea lui Tapen și a „alter-egoului" său, legăturile pe care aceștia le realizaseră. Concluzia desprinsă conducea la opinia că este vorba de „o încercare de pătrundere în medii frecventate de unii militari din unități ale Ministerului de Interne și Ministerului Apărării Naționale sau de membri de familie ai acestora". De asemenea, datele atestau, incontestabil, că deși lucrează „solo", Tapen dirijează din umbră o „orchestră" și că, la rîndu-i, este dirijat. Nu rezulta că și-ar fi propus să recruteze pe cineva, deși ideea nu trebuia exclusă. Între altele, s-au stabilit și următoarele aspecte :

Nu cu mult timp în urmă, Tapen l-a căutat pe Stavru Ion, subofițerul în rezervă care i-a mai fost ghid de ocazie, și l-a rugat să-l mai însoțească pentru a vizita diferite locuri. Desigur, acesta l-a acompaniat, fiind foarte atent la discuțiile pe care le purta. Stavru a relatat apoi că Tapen s-a interesat dacă a fost dat afară din armată sau trecut în rezervă la vechime ori medical, prin ce garnizoane a mai lucrat și care din ele i s-a părut mai frumoasă, cum s-a descurcat în serviciu, dacă a fost greu sau nu, cum i s-au părut superiorii, care sînt mai blînzi, care mai aspri. Apoi și-a exprimat opiniile în legătură cu armatele din lume ce ar trebui desființate, motivînd aceasta prin aceea că și el a fost mult timp în armată, la el în țară, că a dus-o mizerabil, întrucît, fiind un tip libertin, nu s-a putut împăca cu atmosfera cazonă, rece, dură, înspăimîntătoare. Dar a rămas în relații bune cu cițiva colegi de arme de o mare frumusețe sufletească. Brusc, l-a întrebat, apoi, dacă i-au mai rămas prieteni în armată, cum ține legătura cu ei și dacă acestora nu li se pare suspectă continuarea relațiilor.

La multe lucruri a trebuit să-i răspundă, cît de cît, la altele a fost evaziv, spunîndu-i tot soiul de baliverne. La întoarcere, luîndu-l direct, l-a întrebat pe Stavru dacă cunoaște un ofițer care ar putea să-l sprijine într-o problemă personală. Stavru i-a spus că are pe cumnatul său, Steriade Nicolae, dar mai bine nu l-ar avea, pentru că i-a mîncat sufletul lui soră-sa.

— Omului îi place să tragă tare la măsea și cheltuie toată solda pe nimicuri. Dacă soră-mea n-ar lucra, ar da ortul popii de foame.

— O fi om de viață, iar sora matale o femeie care numără fiecare lețcaie în palmă și din cauza asta el își face de cap. Ce, dacă ar fi așa l-ar ține ăia în slujbă ? a replicat Tapen, privindu-l pe sub sprîncene.

S-a interesat dacă poate să-i facă și lui cunoștință cu Steriade, pentru că ar dori să-l roage să-i rezolve o problemă, ca să nu stea la coadă la pașapoarte.

După ce i-a aruncat chioriș o uitătură scrutătoare, Stavru, nemulțumit, i-a retezat-o.

— De ce să vă fac eu cunoștință ? Nici nu vreau să-l văd. Tot timpul s-a ținut mare, că, de, eu am fost doar subofițer. I-a fost rușine. Dacă doriți să-l cunoașteți, mergeți la „Mărul de lîngă drum".

Tapen, văzînd pornirile omului, n-a insistat. I-a cerut doar unele date după care să-l recunoască pe Steriade.

— E simplu, a precizat Stavru. Este înalt, slab, cu o neghiniță sub nas. Nu bea decît votcă. Zice că doar aia îl apără de cancer.

Prin septembrie 1980, Tapen a studiat „Mărul de lîngă drum", un restaurant de mina a doua, care se afla în imediata apropiere a unității în care lucra Steriade. Aici, ofițerul, împreună cu cîte un coleg sau singur, consuma cîte o votcă sau chiar două înainte de masă. Tapen i-a studiat maniera. Cum apărea în cadrul ușii, dădea cîte o privire în dreapta și în stînga, pășea agale, lua loc la masă. Trîntea lîngă el o servietă neagră, tip diplomat, de care nu se despărțea. Își ștergea lentilele la ochelari, trecea cu pieptenele prin puținul păr ce-l mai avea, apoi, în funcție de apetit, ridica un deget. Ospătarul, cunoscînd limbajul, se conforma. Dacă se afla împreună cu vreun coleg, stătea timp îndelungat, sorbind licoarea cu plăcere, discutînd tot felul de probleme.

Steriade era un om nemulțumit din multe motive. Nu fusese avansat, pentru că avea „limbă", zicea el, nu era lăudat de șefi, nevastă-sa și ea, parcă era născută pe cioburi, îi sărea țandăra din orice și cum îl prindea că miroase a băutură îi ținea cîte două ore o „liturghie" de toată frumusețea. Și atunci, ce să facă omul ? Nici tu șef cumsecade, nici nevastă ca lumea. Ca să se mai despovăreze de necazuri, se ducea la „Mărul...". Mai era necăjit și de altceva. Mai ales în ultimul timp, cum

apuca pe cîte un coleg de braț să-i spună o vorbă, acesta i-o lua înainte :

— Numai bani să nu-mi ceri.

Il apucau damblalele, pentru că tocmai despre asta era vorba.

La serviciu nu prea punea probleme. Lucrînd într-un sector administrativ, își făcea cît de cît meseria. Nu se ridica de pe scaun pînă cînd nu termina treaba. „Calitatea, Steriade ! Calitatea !" îl lua șeful în primire cînd îi prezenta lucrările, mai ales că unele erau făcute în „fum" de alcool care nu reușise să se evapore pînă a doua zi. Avea un dar : era specialist neîntrecut în unele privințe. Pentru asta i se iertau multe.

Intr-o zi, Steriade stătea singur la o masă din restaurant. Nu trecuse mult de la soldă și mai avea doar cîțiva lei. De cîte ori nu se angajase față de sine să nu-i mai calce picioarele prin bodegi. Dar nu putea. Pentru el, orice fel de crîșmă era ceva care atrage cu o putere uriașă. După ce privea portofelul fără o lețcaie, se autoacuza : „Bată-te dracu de cap ! Luate-ar naiba de gură ! Să nu mai salivezi la altceva decît la băutură !". Devenea foarte ferm pînă în fața circiumii. Apoi i se topeau picioarele : „Numai astăzi, și gata. Trezește-te, Steriade !" își zicea el.

După ce i-a studiat figura, potrivit celor mai subtile legi psihologice, Tapen s-a îndreptat către masă și i-a cerut voie să ia loc.

— Mi se pare că sînteți tare cumsecade. La un pahar parcă simte omul nevoia să mai discute cu cineva, și-a argumentat el poziția.

Fața lui Steriade s-a luminat brusc. De mult nu mai auzise el un cuvînt dulce.

— Poftiți ! Poftiți ! Mă rog, cu cine am onoarea ? Și Steriade a făcut o mișcare largă, teatrală, cu mîna. Eu, a precizat el, mă numesc Steriade, de la interne, și am venit să dau cîțiva pinteni spiritului, să-mi înveselesc inima și apoi să mă duc în sînul căminului.

— Ce voce cultivată aveți, domnule Steriade ! s-a mirat Tapen, dînd chipului o înfățișare de totală și surprinzătoare curiozitate. După modul cum vorbiți, se pare că am în față un adevărat om, o valorificare a ideii lui Platon privind sublimul ființei. În orice caz, m-ați handicapat cu vorbele dumneavoastră : „pintenii spiritului", „veselia inimii". Sînt sigur că pe lîngă meseria pe care o aveți, clipele libere le

dăruiți muzei, a continuat Tapen, rîzînd încetișor și plimbîndu-și degetele prin păr.

Incetul cu încetul, Steriade a aflat cîteva detalii din biografia lui Tapen, frumos colorată, cu date și fapte fixate cu mult timp înainte : Tatu Ion, fost ofițer, trecut pe linie moartă datorită unui ulcer căpătat ca urmare a privațiunilor serviciului militar. Apoi, datorită unei relații sus-puse, a funcționat ca director adjunct la... Acum era „cuc", pentru că pe soția a doua, fiind bună de „priviri", a găsit-o într-un restaurant cu un ins, care, cîndva, îi fusese subordonat. Ticălosul îi făcuse cîteva vizite și i-a sucit femeii mintea, dacă putea fi vorba de așa ceva. Desigur, au divorțat în termeni politicoși. Monica a rămas la el și...

S-au despărțit, după cîteva ore, în termenii cei mai apropiați, urmînd să se revadă după cîteva zile.

— Oricînd te ajut, i-a spus Tapen la despărțire. Pentru oameni ca dumneata, fac pe dracu în patru, a zis el.

In timpul analizei, șeful lui Stoian, după ce a ascultat părerea ofițerului, a stăruit asupra unor probleme de principiu care rezultau din contextul cazului respectiv. Fără îndoială că cele stabilite cu privire la Tapen erau concludente, dar nu ofereau încă suficiente date din care să rezulte rolul acestuia. Pînă acum Tapen își menținuse o poziție de „solist", deși nu era exclus ca el să fie dirijorul din umbră, prin alte mijloace, a unui grup. Probabil, el primise sarcina să verifice unele date primite de centru și să efectueze un studiu referitor la activitatea ulterioară.

S-au stabilit o seamă de măsuri. Pe lîngă urmărirea celor în cauză, s-a recurs la sensibilizarea unor cadre, astfel încît acestea să-și asigure autoapărarea. În timpul atenționării lor, din modul cum puneau problema, rezulta că unele cadre consideră autoapărarea ca o noțiune abstractă ce nu vizează activitatea lor. Iată, pe scurt, cîteva aspecte concludente desprinse din discuțiile purtate :

...Șeful colectivului și-a privit subordonatul cu reproș. Părul lui alb, ce cădea în dezordine, mișcările făcute cu stînjeneală, tremurul abia perceptibil al pumnului pe care-l ținea strîns, răvășeala din priviri, totul vădea o profundă stare tensională.

— Spuneţi-mi, tovarăşe Matei, pentru că tot vorbim de autoapărare, în momentul cînd aţi păşit pragul doctorului Macarie şi soţia lui, Nina, v-a oferit acel medicament străin, v-aţi întrebat de unde şi cum l-a procurat ?

— Nu ! Vedeţi, pe mine mă interesează sănătatea soţiei. Cît suferă, sărăcuţa ! N-are somn, n-are poftă de mîncare. A devenit extrem de obsedată că se va stinge. Mai puţin m-am gîndit la mine. Dealtfel, mă consider om cu capul pe umeri, care poate discerne şi deosebi binele de rău. Nu sînt incapabil de ripostă. Pentru liniştea sufletească a soţiei, am făcut tot ce am considerat util.

Cuvintele spuse în „apărare", rar şi cu glas tărăgănat, se părea că au temei. Tot ce făcuse era din dorinţa de a alina suferinţa, de a contribui la însănătoşirea soţiei, pentru că în sufletul fiecărui om există ideea reproşului că n-a făcut tot ce se putea atunci cînd s-a ivit o astfel de situaţie. Întrucît şeful său tăcea, luîndu-şi nu ştia din ce cauză, o atitudine ceva mai îngăduitoare, el a continuat, apăsînd pe „vedeţi" :

— Vedeţi, eu aşa consider, sănătatea e mai presus de toate. Nimic nu-i mai greu decît în cumpăna nopţii, cînd toţi dorm, să faci pîndă, să stai de veghe la capul unui om, să nu ştii cum să-i alini suferinţa. Trăiesc o adevărată dramă. Din cauza aceasta, ce să vorbesc de autoapărare ! Mă înfioară privirile care mă ucid ale soţiei : „Fă ceva pentru mine, Matei ! Nu mă lăsa să mor !" Ei, spuneţi dumneavoastră, mai ai timp să te gîndeşti la tine cînd cineva îţi taie felii din inimă în felul acesta ?

Ultimele cuvinte se topiră încet, iar privirile omului au luat în răspăr ambianţa creată. Şeful devenise melancolic, gînditor. Matei a simţit că argumentele i-au fost „zdrobitoare". Pentru că nu era vorba de un azimut pierdut, de un steag al moralei frînt, ci de o nevoie. O nevoie din cele mai mari, de a-şi salva aproapele.

De la catedrală se auziră bătăile orei exacte a ceasului mare. Sonoritatea lui, anunţînd scurgerea timpului, vestea că e destul de tîrziu. Parcă după ce s-a recules, şeful, ridicîndu-se, posomorît, gînditor, a replicat dureros :

— La dumneavoastră sentimentele au înfrînt raţiunea. Or, după mine, raţiunea trebuie să deţină loc prioritar. Dar, spuneţi-mi : ne-aţi cerut nouă sprijinul ? De ce să nu folosim calea legală ?

Întrebarea şefului irosi resursele omului. Într-adevăr, n-o făcuse. Dar de ce să se dea bătut ?

— Nu, răspunse el. N-am avut îndrăzneala. Dar am apelat la alţii. Am găsit şi alte medicamente, dar nici unul nu-i face bine ca acesta... Nici nu ştiu cum îi zice.

— Foarte rău ! Foarte rău ! îl repezi şeful. La noi n-aveţi îndrăzneală, în schimb faceţi apel la legătura unui spion periculos. De ce nu v-aţi pus întrebarea : „De unde are femeia asta medicamentul străin ? E farmacie de stat ?" Noi nu contestăm eventuala valoare a medicamentului, ci modul fraudulos prin care aţi intrat în posesia lui. Numele dumneavoastră, şi al altora, figurează, probabil, pe agenda spionului.

— Am crezut că-i femeie cumsecade, se tîngui omul, simţind că şeful avea dreptate. De acum, căzînd în cealaltă extremă, se întreba cum de nu a pătruns sensul unor lucruri atît de fireşti, de ce n-a întrezărit dincolo de ofertă un anume pericol.

În timp ce el reflecta, chinuit de remuşcări, pentru că într-adevăr greşise că nu apelase la ajutorul unităţii, şeful dădea telefon unui medic. Apoi i se adresă :

— O să vină medicul aici. Am să stau de vorbă cu el, rugîndu-l să vă ajute. Nu mai apelaţi la stradă, la oameni pe care nu-i cunoaşteţi.

Cuvintele şefului, aflate la un fel de zenit moral, s-au topit încet. Pentru Matei acestea fîlfîiau grăbite, lovindu-i timpanele ca nişte săgeţi. Totul i se părea ciudat. El, care avea o trecere prin viaţă aşa de frumoasă, aşa de... Şi acum îl biruiseră sentimentele... A cerut voie să fumeze o ţigară. Ca prin vis, venind parcă din neant, a auzit :

— Ia de la mine una...

...Cunoscîndu-se interesul lui Tapen pentru Steriade Nicolae, s-a hotărît prevenirea lui asupra acestui fapt. Era o discuţie tovărăşească, de la om la om, pentru că trebuia pus în gardă. Cîţiva tovarăşi din biroul de partid, împreună cu secretarul, discutară cu el.

— Ce relaţii v-aţi făcut în ultimul timp ? fu întrebat la un moment dat Steriade, care stătea descumpănit şi necăjit, neputînd parcă să-şi aducă aminte. Dar gîndurile-i zburau... Este un adevărat chin cerebral să-ţi aduci aminte ceva cînd te afli sub imperiul nervilor. I s-au dat cîteva date.

— Aha, da. Cu tovarăşul Tatu Ion, fost locotenent-colonel. Acum lucrează... Mi s-a părut un tovarăş cumsecade.

— Şi cu altcineva, cu nimeni ? Tot timpul vi se zice „feriţi-vă de relaţii ocazionale, procedaţi cu maturitate", spuse secretarul.

— N-avem voie să vorbim cu oamenii ? întrebă Steriade, cuprins de nelinişte. Mergi pe stradă, intr-o „Alimentară", stai de vorbă cu oamenii, nu ?

— Ştiţi cine sînt ?... şi întrebarea consumă încet, încet orice urmă de înţelegere. La asta să-mi răspundeţi ! preciză secretarul, văzînd atitudinea refractară a omului.

— Dar e chiar obligatoriu să cunoşti biografia unui om pe care-l vezi cumsecade şi se aşază cu tine la masă sau îţi dă mîna ?

Văzînd că privirile secretarului îl fulgeră, cuvintele lui Steriade se frînseră. Tăcu brusc. Privi împăciuitor pe cei din faţa lui, încercînd să lase să se înţeleagă faptul că „dracul nu-i chiar atît de negru". Îşi schimbă poziţia pe scaun, privi pe fereastră dansul unei păsărele în pulberea argintie a zăpezii, apoi reluă pe un ton ceva mai ofensiv.

— Nu ştiu de ce, dar chiar aşa de departe să se fi împins neîncrederea în noi încît să nu mai putem sta de vorbă cu nimeni ?! Eu sînt un om modest, dau bună ziua, salut pe oricine, strîng mîna binevoitorului. Aceasta-i credinţa mea. De ce să mi se pună asemenea interdicţii ?!

— Cunoaşteţi că una din metodele spionajului este tocmai asta ? interveni un tovarăş din birou. Realizarea de prietenii ocazionale pe care apoi să le folosească... şi activistul de partid nu-şi termină fraza, intuind că fusese înţeles. Mi se pare că, deşi aveţi o vîrstă... continuă el fără să-şi ducă considerațiile pînă la capăt.

Steriade, apreciind discuţia violentă, de-a dreptul supărătoare, fără să cunoască despre ce-i vorba, a socotit că nu poate fi înţeles şi şi-a propus să tacă. Aşa spera că se poate consuma mai repede dialogul. Apoi se gîndi să treacă de la o absolută muţenie la o ieşire politicoasă. Dar îşi dădu seama că starea tensională în care se afla nu putea fi stinsă decît după ce se clarifica problema. În fond, de ce secretarul pusese direct întrebarea cu acele relaţii ?

— Dacă ştiţi ceva despre mine, vă rog să-mi spuneţi. Aşa am înţeles că trebuie făcut astăzi. De ce să umblăm cu subtilităţi, cu ascunzişuri. Şi Steriade, procedînd astfel, se gîndi că poate influenţa în favoarea sa acest dialog.

— Spuneţi-mi, ce aţi înţeles în legătură cu autoapărarea ? interveni un alt tovarăş. Despre acest lucru am mai discutat cu dumneavoastră aproximativ cu o lună în urmă.

Lui Steriade i se păru că o astfel de întrebare depăşeşte limitele. „Chiar aşa să fi ajuns eu ?" se întrebă, simţind un fel de usturime în inimă.

Discuţia, pe care o vedea, iniţial, cu un uşor efect mobilizator, acum i se părea că-i pune în cumpănă însăşi personalitatea. „Acest om încearcă un sentiment de dominaţie asupră-mi", gîndi el fulgerător şi-şi propuse să bareze cu inteligenţă încercările tovarăşilor de a-i răni cele mai intime sentimente. Nu se îndoia de faptul că conştiinţa-i era ca lacrima, ceea ce îi dădea o minimă siguranţă. Fiind vorba de o problemă serioasă, se gîndi că trebuie să dea dovadă de orientare, să nu se lase dominat, şi porni la atac.

— Am ascultat întrebările dumneavoastră. V-am răspuns. Pot să pun şi eu cîteva întrebări, fără să uzez de formule savante : autoapărare, vigilenţă şi altele ? Aveţi vreun motiv să mă consideraţi suspect ? Deţineţi date că eu aş fi avut întîlniri cu vreun spion şi aş fi desconspirat ceva ? V-aş ruga foarte mult să-mi răspundeţi.

Cei prezenţi tăcură. Bucuros că a putut să pareze chinuitoarele sfredeliri ale privirilor celor prezenţi şi să-şi menajeze situaţia, Steriade aşteptă răspunsul oarecum satisfăcut. Simţise că întrebările puteau să simplifice mult situaţia şi să pună capăt contorsionatei discuţii. Dar secretarul, pretinzînd că este foarte necesar să se discute sistematic, nu-i satisfăcu dorinţa. Simţind săgeata înfiptă în inimă, Steriade nu-şi lăsă nedezvăluită ofensa, precizînd că nu va mai răspunde la întrebări.

— Cum vreţi ! interveni tovarăşul care conducea discuţia. Mă simt obligat să vă spun : autoapărarea trebuie înţeleasă ca un summum de aptitudini şi calităţi izvorîte dintr-o adecvată, înţelegeţi, adecvată pregătire politico-ideologică şi de luptă, care dă cadrelor noastre posibilitatea să se afle într-o permanentă stare de veghe, de a discerne ce-i bine şi ce-i rău, pentru a-şi menţine personalitatea, mîndria şi onoarea de militar. Or, în cazul dumneavoastră...

— Cum, tovarăşe ! sări Steriade. N-are omul voie să discute cu cineva, că şi apar tot soiul de acuzaţii. Dar ce am făcut ?!

Secretarul de partid, văzînd reacţia, îşi dădea seama că Steriade nu era deloc convins de cele ce i se spuneau. Şi-a

reamintit, însă, discuția cu Stoian, ofițerul de contrainformații, care îl rugase ca în situația că Steriade are o asemenea atitudine să nu insiste, pentru că Tapen precis va urmări să-l întîlnească din nou și atunci... De aceea, stinse din cîteva cuvinte dialogul, folosind un pretext simplu.

— Noi vă rugăm să rețineți problemele și să procedați ca un comunist, ca un militar.

În timp ce se îndrepta către casă, cătrănit la culme că totuși nu a avut o atitudine pozitivă în sensul de a fi ascultat cu răbdare, pentru că nu fusese chemat degeaba, Steriade s-a gîndit să facă un popas ca să mediteze. Simțea spiritul răvășit, demoralizat.

Ca din pămînt a apărut cumnatul său, Stavru Ion, omul care îi făcuse, fără să cunoască el, legătura cu Tapen. I-a spus toată tărășenia, cum l-a plimbat mai mult timp în schimbul sumei de 500 lei, cum i-a cerut sprijinul să găsească pe cineva care are relații la pașapoarte.

— Și... cum, nu-i Tatu Ion, fost director adjunct, așa cum a zis, ofițer în rezervă din cauza bolii ?!

— Da de unde, cumnate, eu am crezut că ți-a spus adevărul...

— Ah, banditul. Lasă că-l aranjez eu ; și tu, de ce nu mi-ai spus imediat ?

— Dracu a știut ce-i în capul omului ?

A doua zi s-a dus la comandant și a relatat situația, de-a fir a păr, cum se spune. La discuție au venit secretarul de partid și maiorul Stoian. Apoi, de la acesta din urmă a aflat cum trebuie să procedeze în continuare, cum să folosească o anumită tactică. Aceasta pentru că trebuia să se stabilească ce dorește, ce urmărește Tapen și care-i sînt procedeele de acțiune.

Într-o seară, după terminarea programului, s-a îndreptat către „Mărul de lîngă drum". A cerut o votcă și apă minerală. În timp ce sorbea tacticos, așa cum îi era obiceiul, a sosit și Tapen. Ca o veche cunoștință, acesta, fără să spună ceva, s-a așezat la masa lui.

— Ce mai faceți, tovarășe „Tatu" ? l-a întrebat Steriade.

După ce și-a exprimat bucuria revederii, Tapen a exclamat, dînd feței o expresie de satisfacție :

— Sînt bucuros ! Sînt vesel, sînt mare !

— Ehe, dar ce-i cu veselia asta ? și Steriade a pus mîna pe palma omului, căutînd să fie cît mai familiar.

— Nu vă spun acum. După ce mai beți și cu mine una, rîse el, chemînd cu un gest ospătarul.

Cînd omul îi aruncă un „da, vă rog", Tapen, surîzînd, îi spuse :

— Azi nu sînt zgîrcit. Am o bucurie mare ! Da, mare !

Steriade privi omul cu o curiozitate nedisimulată. De-abia aștepta să audă despre ce este vorba. După ce veni ospătarul și puse băutura și gustarea pe masă, Tapen începu, șușotind, alegîndu-și cuvintele :

— Nu știu ce să fac. Natura mi-a dat dreptate ! I-am spus eu ei : „O să-ți dai cu pumnii în cap, cucoană. Pe dracu l-ai căutat, pe ăla l-ai găsit. Ți-a garnisit prostul mintea cu fel de fel de idei și acum te-a lăsat în plata domnului".

— Nu înțeleg nimic, stărui Steriade.

— V-am spus de fosta mea soție. Am găsit-o cu trei ani în urmă cu un ins în restaurant și de atunci am trimis-o să mănînce din castronul măsii. S-a recăsătorit cu individul acela, dar a lăsat-o și el. Poamă, nu femeie. Eu, de ce să nu spun cinstit... am iubit-o ! Am plîns ca un copil cîteva zile, apoi m-am resemnat. Las-o dracului, mi-am zis, o femeie cînd se uită în ochii altuia să nu stai cu ea la masă.

— Bine, și ce s-a întîmplat ? întrebă nerăbdător Steriade.

— A venit azi dimineață la mine ! Se spune că nimeni nu poate muri fericit pînă nu-și primește cinstirea din urmă. A plîns de credeam că-și dă duhul. Apoi mi-a propus să ne împăcăm. M-a amenințat că se duce pe copcă. I-am spus și eu : „Du-te, soro ! Nu te țin !". „Venisem la tine ca la un noroc, ca la o salvare", mi-a zis ea, cerîndu-mi să mă împac. În cele din urmă, am zis : „Uite ce, rămîi aici ! Ce dracu să fac ! Asta mi-a fost norocul !"

— Și, deci... făcu Steriade, nu mai sînteți „cuc" ?

— Asta este. S-o fi lecuit, poama ! Dar să mai bem !

— Trebuie să mă duc acasă, se împotrivi Steriade, formal, desigur.

— Ei, lasă, doar nu ne vedem în fiecare zi. Și Tapen chemă din nou ospătarul. Mai ales că vreau să vă rog ceva, îi șopti el încet lui Steriade.

Dialogul se topi. Steriade stătu în cumpănă. Îndemnuri la băutură, relatări despre întoarcerea oii rătăcite, veselie, exuberanță. Alcoolul parcă articulase cîteva circuite în cap, dînd

la iveală un fel de luciditate stranie. Simţi nevoia unei forţări savante de raţional : „Doar sînt om învestit cu anume autoritate“. Dar îşi propuse să continue, dacă-i vorba de joc : „Să dau gurii să bea, mai arunc în frapieră şi o să fac pe ameţitul, să creadă că-s beat. Doar sînt...“ îşi întări el singur curajul, gîndindu-se de acum la funcţie, la grad, la propria-i persoană suspectată de relaţii cu cine ştie ce oameni netrebnici.

— Dar ce s-a întîmplat de aţi căzut aşa pe gînduri ? întrebă Tapen, privindu-l pe sub sprîncene şi încercînd să-i desluşească gîndurile.

— Iacă, şi eu am necazuri în privinţa asta. Cu Sultana mea, pară Steriade admirabil, dealtfel, încercarea lui Tapen. Apoi îi povesti în cîteva cuvinte că are dese discuţii cu soţia, motivînd unele excese verbale ale acesteia, care nu-i convin.

Punîndu-şi în aplicare planul, Steriade dădu drumul la o infuzie de sentimente faţă de Tapen.

— Tovarăşe Tatu, soluţia pe care aţi găsit-o cu soţia eu n-aş accepta-o. Adică cum ? Ea mă părăseşte şi eu... V-am mai spus, sînteţi bun de pus la rană. Vindecaţi durerea omului numai cu privirile. Ce să zic ! Se vede că am de-a face cu o personalitate aleasă. Cu un om mare prin definiţie. Zău aşa ! Să trăiţi, multă sănătate ! Şi ciocni din nou paharul.

Tapen îl asculta pe Steriade, privindu-l cu atenţie. După fiecare vorbă de duh a acestuia zîmbea, ştergîndu-şi cu mîna ochii deveniţi înceţoşaţi din cauza băuturii, dar mai ales a intensităţii trăirii pe care dorea s-o realizeze, pentru că era prima încercare cînd trebuia să treacă la abordarea în fapt a problemei. Omul, cu experienţă, ştia că de această introducere depindea în fapt succesul sau insuccesul. Crease admirabil momentul psihologic, făcuse tot ce putuse pentru ca să dea la iveală o personalitate şi să fie crezut pe cuvînt în legătură cu autobiografia. Era ceva plăcut, iar povestea cu întoarcerea „oii pierdute“, pentru a realiza un anume şoc psihologic, prezentîndu-se ca o „bunătate de om“ care iartă, şterge cu buretele pînă şi cele mai deosebite probleme. Pîndind spre Steriade, urmărindu-i mişcările, i-a umplut paharul de cîteva ori. Steriade bea, convins că numai aşa poate să treacă la acţiune.

— Spuneaţi că doriţi să mă rugaţi ceva, începu Steriade nerăbdător.

— O, da, un fleac, o bagatelă. Sînt în relaţii cu tovarăşul Maxim, de la dumneavoastră din unitate. Ne cunoaştem de mult.

— Care, cel înalt şi slăbuţ ? Că sînt doi cu numele ăsta, îi ceru Steriade să precizeze, făcînd ochii mari.

— Da, despre el e vorba. Să-mi spuneţi şi mie ce fel de om este. Mi-a cerut un împrumut. Este vorba de o sumă frumuşică. Şi nu pot să-mi explic de ce are nevoie de bani. El cu ce se ocupă acolo ?

— Este la personal, lucrător de personal, minţi cu seriozitate Steriade, surprins totuşi de situaţie. Apoi gîndi împăciuitor : „Cîte nu vezi şi nu auzi în lumea asta“. Pentru că insul avea date şi despre alţii, îi înăspri ambiţia. Ce taine purta acest individ, ce hram purta, devenise pentru Steriade o obsesie. Să fie oare cel care se prezenta ? Orice greşeală îl poate costa. Iar faptul că lucrează pe linie administrativă, în medicul pitagorician al cifrelor, nu-i oferă circumstanţe atenuante. Dimpotrivă, el, omul calculului exact, trebuie să estimeze precis... Fiorii momentului îl făcură deodată taciturn. „Să nu mă împotmolesc“, reflectă el, pentru că şi cantitatea de alcool îşi făcea oarecum efectul. De-abia aştepta să-l supună pe cel din faţa lui la un sever rechizitoriu.

— Dar ce v-a deranjat ? întrebă Tapen, subit surprins de faţa roşie ca focul a interlocutorului său.

— Prezenţa dumitale, domnule Tatu ! Da, da, prezenţa dumitale. Ţi-am sesizat de la prima vedere un anume interes pentru mine. „Dacă nu erau alţii să mă sensibilizeze !“ gîndi rapid Steriade. Să-mi spuneţi cine sînteţi ! Pe mine mă ştiţi. Sînt sigur de asta.

— Dragă domnule Steriade, cred că s-a întîmplat ceva. Să mai luăm cîte un pahar. Zău, regret, chiar am vrut să punem punct băuturii. Aşa că... să vină ospătarul.

— Scîrba se schimbă în putere, domnule... Deşi aveţi nume real, palpabil. Vă rog să-mi spuneţi cine sînteţi ! De ce vă interesaţi de oameni din unitatea mea ? De fapt, un asemenea dialog n-o să-l avem aici. În altă parte ! Aţi schiţat admirabil un preambul pentru a mă atrage într-o cursă, folosindu-vă de cunoscuta fabulă cu pisica şi şoarecele.

— Aud astăzi ceva foarte nostim, domnule Steriade. Am senzaţia că ceva nu-i în regulă. Nu realizez ce s-a întîmplat, dar cred că-i vorba de ceva neobişnuit. Pentru că insistaţi, poftiţi buletinul meu...

În timp ce se străduia să scoată portofelul, Tapen simţea un freamăt de ger în suflet. Încerca să reconstituie evoluţia situaţiei. Se comportase ideal. Dar poziţia aspră, dură a lui Ste-

riade îl determina să se considere în fața unei întîmplări grave. Chiar și zidurile circiumii păreau fragile. Parcă ar fi fost un contur, o schiță, un proiect. Tot ce era energie și densitate continua să evadeze din trupul lui. Tot ce încerca să facă era să nu intre în alertă. Înțelesese, deși vlăguit, că se afla în fața unei situații groaznice.

Portmoneul era doldora de sute. Scoase cu miini tremurinde buletinul de identitate și-l întinse lui Steriade, care-i urmărea cu privirile toate mișcările. După ce-l privi ca pe ceva banal, i-l înapoie persiflîndu-l :

— De astea se fac... ehe, știu eu !... și Steriade găsi de cuviință că nu era nevoie să intre în amănunte.

După ce introduse portmoneul în buzunar, Tapen își luă aceeași înfățișare grațioasă, fermecătoare. Scoase cîteva sute pe care le viri ostentativ în buzunarul de la haina croită cu gust, apoi flutură virful cravatei de mătase care se asorta perfect cu costumul, vădind un anume gust. Începu cu voce scăzută, catifelată :

— Nu știu ce să cred, stimate tovarășe. Pe seama cui să pun o asemenea ieșire ? Un astfel de afront ! Eu, care sînt un om onorabil, care mă bucur de stimă și prețuire din partea tuturor ! Regret sincer că de data asta m-am înșelat în ce privește aprecierea cu privire la oameni. Însă, nu sînteți dumneavoastră de vină.

Ascultîndu-l, Steriade tăcea simulînd o perfectă stare de regret, timp în care se gîndea la modul de acțiune. Și-a ridicat paharul, i-a analizat desenurile șterse ce atestau o îndelungată folosință. Au urmat cîteva ochiade aspre lui Tapen, alias Tatu, care, reculegîndu-se, se gîndea la o intervenție verbală. Acesta, după cîteva clipe de chibzuință, continuă :

— Dacă aș fi fost altcineva, m-aș fi supărat foc, începu el strategic. Dar, ca militar (aici nu mințea !), vă înțeleg. Știți cum m-au torturat cît am fost activ cu lecții despre vigilență, îndemnîndu-mă pînă la a suspiciona pe oricine mă întreba ceva. Și pe tata, dacă mă întreba cîte ceva, îl treceam automat în rîndul suspecților, supraveghindu-i relațiile, atitudinea, comportamentul. Cea care acum stă și privește pe fereastră cînd plec de acasă, am dăscălit-o atîta încît nu mă întreba decît dacă mi-e foame. Altceva nimic. Vizitele la prieteni se pierdeau în cele mai banale conversații. Orice situație ce viza unitatea, colectivul, era ca un tainic și periculos avertisment. Aș fi preferat să stau singur. Cum apărea cineva, dornic să afle

ceva, cum eram în stare să-l apuc de guler, cum ai fi vrut dumneata s-o faci acum cu mine...

Tapen făcu o pauză, parcă pentru a înlătura oboseala alocuțiunii. Desigur, îi plăcea înfățișarea lui Steriade, care bătea vizibil în retragere în fața unor asemenea argumente. Fața acestuia era acum relaxată, lipsită de acele neliniști răscolitoare, iar modul cum privea paharul arăta că se află sub impulsul dorințelor de a mai bea ceva care să-i reașeze definitiv statornicia și încrederea că în fața lui stătea un om. În locul suspiciunii, apăruse simulata rușinare. Tapen duse paharul la gură, bău tot și-l reumplu. Începu din nou :

— Din această cauză m-ați învinuit. Oare cînd stai la masă cu cineva și-l întrebi despre o persoană, trebuie...? Am eu față de ipocrit ? Cîtă naivitate în lumea asta ! Eu, un suflet atît de... alcătuit din frică și pocăință, pentru că mă apropii, după atîta suferință, de pasul ultim făcut pe aceste meleaguri terestre... Sînt un om drept și bun. Și cu asta, cred că este cazul ca unul din noi să-și ceară iertare. Vă rog, aveți întreitele mele scuze, tovarășe Steriade, și, totodată, garanția că nu vă aflați, în nici un caz, decît în fața unui om tare cumsecade.

Dar, spre surprinderea lui, Steriade tăcea mocnit, luîndu-și o atitudine de om ce nu-l interesează altceva decît să consume totul din paharul cu votcă care, în reflexele luminii din tavan, avea culori ciudate. La un moment dat, adunîndu-și picioarele, scuturîndu-și umerii, acesta spuse :

— Domnule Tatu, argumentele aduse aici în favoarea dumneavoastră îmi întăresc convingerea că, într-adevăr, mă aflu în fața unui om cu experiență în materie. Bunăoară, eu n-aș fi fost în stare să le inventez. Dar sînt convins că și natura v-a dăruit o admirabilă spontaneitate a gîndirii. Ați parat bine lovitura mea. Vă felicit. Dar, să vin și eu cu argumentele mele...

— Desigur, m-ar interesa, interveni Tapen. Din lupta de păreri va rezulta că eu am dreptate. De fapt, discuția a devenit academică, spuse el radiind de bucurie, pentru că se considera deja instalat pe podiumul învingătorilor.

— Cred că acceptați disputa în mod formal. Ne deosebim. Dacă dumneata ai spontaneitate în gîndire, la mine-i profunzime. Mi s-a părut spectaculoasă prima întîlnire și, de fapt, prima greșeală. Vă amintiți ? Deși erau mese libere, ați venit la mine. „Știți, nu-mi place să stau singur la masă. Mai

schimbă omul o vorbă !" De ce nu v-aţi dus la alte mese, unde era, de asemenea, cîte un „cuc" ? Să mergem mai departe. Ce părere aveţi despre faptul că numai după o întîlnire, cînd eu am schiţat o anume situaţie financiară precară, v-aţi oferit filantropic serviciile ? Tot pentru că „vi s-a părut figura mea frumoasă ?" Să fim serioşi !

— Acesta-i adevărul ! Totul a fost întîmplător, totul a fost dictat apoi de faptul că mi-aţi părut o persoană elevată. Şi nu ştiu de ce atîta scandal, interveni Tapen.

— Întîmplător ? Mă faceţi să rîd. Zău aşa. Ha, ha, ha... Nu rîdeţi şi dumneavoastră cu mine ?!

— Tovarăşe, cred că mă confundaţi. Să ştiţi că toată consumaţia este plătită. Mă retrag, şi-mi pare rău. Nu mă aşteptam !

— Mai am un argument. Ultimul. Ieri a venit cumnatu-meu la mine. Ne-am certat, cu un timp în urmă, din cauza nevestei-mi... Şi mi-a vorbit, parcă venea de la o înmormîntare : „Dragă cumnate, uite ce şi uite cum..." Şi-mi explică toată povestea cu plimbatul pe cîte o săptămînă contra sumei de cinci sute şi mese acordate gratuit, udate din belşug cu băutură, aşa cum aţi încercat şi cu mine. Şi tot ieri mi-a povestit cum e chestia cu... ştiţi la ce mă refer. Deci, înainte de a ne vedea, mă studiaţi îndelung. Mă interesează : cînd aţi minţit ?

— Domnule, cu dumneata n-am ce discuta. Atîtea semne de întrebare, atîtea dedesubturi. Te salut, am plecat.

— Mergem împreună. De fapt, mergem unde trebuie, spuse Steriade.

— Nu accept să merg pe drum cu dumneata, replică Tapen, lăsînd în colţul gurii un zîmbet.

— Ai să mergi cu mine ! Trebuie să mergem la miliţie.

— Merg pînă în pînzele albe.

Cei doi au plecat tăcuţi. Era o seară de martie. Strada luminată economic, un stîlp „da" şi unul „nu", era puţin circulată. Dinspre miazănoapte cîţiva nori negri cuceriseră orizontul şi înaintau către zenitul de gheaţă. Burniţa cu chiciură lovea obrajii trecătorilor. Peste blocurile din jur se aşternuse ceaţă, estompîndu-le contururile, lăsîndu-le vizibile doar picăturile de lumini de la ferestrele mari. „De ce dracu o fi aşa pustiu pe aici, ca niciodată ? Parcă totul este în afara legii, în afara firii", reflecta Steriade. Apoi se gîndi că nu-i rău să-l îndemne mereu pe Tatu, care-şi tîrşiia picioarele, lovind pietrele ude şi călcînd în bălţi, împroşcînd împrejur cu stropi de

apă murdară. Deşi frig, scurta vătuită îi ţinea de cald la spate, la mîini, iar alcoolul îi dădea o senzaţie plăcută. Simţea nevoia să se răzbune pe acest individ, care tropăia pe lîngă el ca un prizonier lipsit de perspectiva eliberării.

— Să ne grăbim, domnule ! auzi Steriade, brusc, vocea celui pe care-l credea molestat intelectual.

A urmat clipa fatală. O lovitură trăsnet l-a doborît. Altele l-au făcut una cu pămîntul. A simţit în gură sarea noroiului. În urechi îi stăruiau tropăielile lui Tatu, care se îndepărta hoţeşte, după ce-l lovise, curmîndu-i orice putere de împotrivire. Apoi a simţit năvălirea moleşelii, ca un şuvoi de apă caldă ce se năpustea asupra-i. Simţea că puterile îl părăsesc, că trece în lumea visului.

S-a trezit într-o cameră albă, imaculată. Pretutindeni străjuiau acele tăceri neliniştite. Simţea o durere vie în partea stîngă, în omoplat, capul îi vuia de visuri, de gînduri negre, iar ochii îi erau împăienjeniţi, nu putea desluşi cu ei limpezimea lucrurilor din jur. În stînga lui se afla o mogîldeaţă care, abstractă, senină şi calmă, veghea, probabil, la căpătîiul său. Deodată, a auzit vocea Sultanei, care-l alinta, ca niciodată, cu mîna-i mare, bătătorită de munca din copilărie, şi încerca să-i îndese printre buzele aprinse o licoare caldă, amăruie, medicamentată cu leacuri doftoriceşti. Încerca să realizeze ce-i cu el. Era vis sau realitate ? Să surprindă ce-i real din acest ireal fantastic, înspăimîntător. Se bucura ca un copil cînd auzea vocea Sultanei. Îl copleşea sentimentul neputinţei, incapacitatea de a surprinde miracolul vieţii. Ar fi vrut să-i vorbească Sultanei. S-o întrebe ce s-a întîmplat. Dar nu putea. Vorbele-i se topeau în suflet, se spulberau pînă la asurzire. Iar ea, ca niciodată de bună, cu mîini incandescente, dacă-ar fi putut să-l aspire atom cu atom...

După un timp, şi-a revenit. Conturul încăperii lui se desluşea încetul cu încetul. Lucrurile pe care le pipăise de atîtea ori, pe care le ştia, se clarificau în minte-i ca pozele în revelator. Inima-i bătea ceva mai alert, iar păienjenişul ochilor dispărea ca prin farmec. Puţin cîte puţin, simţea că viaţa căuta să-şi reia locul în fiecare celulă, în fiecare atom. Gîndurile se limpezeau. Îşi amintea, încetul cu încetul, totul. În imagine îi stăruia Tapen, pe care el îl ştia de Tatu. Îşi dădea seama, acum, de-abia acum, de gafa făcută. Nu-şi putea ierta cum de şi-a permis, după ce consumase alcool, să plece cu un necunoscut pe stradă. Totodată, simţea o deosebită plăcere cînd

se gîndea cum procedase, fiind satisfăcut de atitudinea pe care o luase. Cumnatul său, Stavru, făcuse bine că-l avertizase. Apoi a început să-l acuze. „Om nenorocit, nu se mai satură de bani. Tot a făcut bine că m-a avertizat".

Cînd Sultana intră în cameră în vîrful picioarelor, el încercă să se ridice. Dar o durere groaznică în omoplatul stîng îl făcu să renunțe la idee. Simți retina arzînd, iar în piept fierbințeli. Ar fi vrut să afle cine-l adusese acasă. Ce se întîmplase cu el, cît timp fusese în afara realului.

Bău cu sete ceaiul de tei. Starea nervoasă cedă încetul cu încetul într-o relaxare ușoară. În timp ce Sultana îl ajuta să bea ceaiul, el încercă să vorbească, dar cuvintele-i s-au frînt. Femeia a înțeles despre ce-i vorba. I-a explicat că a fost adus, cu o mașină, de către maiorul Stoian. „Înseamnă că individul era urmărit", reflectă el fulgerător. Apoi își dădu seama că dacă lucrurile stăteau așa, individul nu scăpase. Era limpede, era sigur de asta. De-abia aștepta să vadă urmările.

...După o noapte de plimbare pe ruta Aiud—Alba Iulia, Tapen a ajuns la Deva. Era o dimineață rece. Pe deasupra munților pluteau cețuri noroioase în straturi compacte. De la un oficiu poștal, a dat o telegramă la o adresă din Cluj-Napoca, rugînd să-i fie trimisă placa cu melodia „E noapte în Gibraltar". S-a îndreptat către hotel și, după ce a plătit anticipat camera pentru trei zile, s-a culcat. În ziua aceea, cu cerul ca plumbul, n-a ieșit din cameră decît spre seară, cînd a servit masa.

A doua zi s-a îndreptat către Orăștie. Drumul era anevoios din cauza ceții care plutea în valuri. În Simeria a bătut străzile, se părea, fără țintă. Din cînd în cînd își privea ceasul. Vremea s-a înrăutățit deodată. O ploaie repede a început să-i bată în parbriz, împiedicîndu-i vizibilitatea. Ștergătoarele alunecau repede în dreapta și în stînga, lăsînd pe retina lui Tapen luciri și dire limpezi, ca apoi să fie acoperite pentru cîteva clipe de cețuri. Continuînd drumul spre Orăștie, în fața lui a zărit o „Dacie". După cascheta pe care o purta pe cap și-a dat seama că posesorul este un militar. „Asta este!" a zis el. După modul cum pornea și oprea mașina, nouă dealtfel, nu părea că reflexele conducerii erau în formare, așa cum indicau semnele de pe parbrize. În stînga și în dreapta, natura se dezlănțuia cu patimă. În față, ploaia îngreuia vizibilitatea.

După ce s-a asigurat din spate, Tapen a virat la stînga, cu intenția să-l depășească pe cel din față. În acel moment,

din sens invers, venea un camion cu lămpile de poziție aprinse. Recepționînd situația, a lăsat mașina lipită „perete" de a celui din față, care, intrat în panică, n-a mai putut stăpîni volanul. Aripa stîngă din spate a mașinii militarului a suferit o ușoară storsiune. Cele două mașini s-au oprit.

Din cea „acostată" a coborît un ofițer. Tapen, în cîteva clipe, a înțeles că-i artilerist și că era recent avansat în grad, lucru ușor de observat după epoleți. După ce a privit aripa mașinii, care semăna cu o buză enormă umflată, s-a repezit la Tapen, care-și studia propria mașină. La mașina lui era o ușoară zgîrietură pe aripă pentru că lucrase, la meserie, cu „bara". Metoda, deși pare desuetă, dă rezultate. Așa se fac relațiile.

— Ce mi-ai făcut, tovarășe ?! a țipat ofițerul burzuluit. La ora zece trebuia să fiu... și omul și-a retezat brusc fraza, aruncînd priviri dușmănoase celui din față.

Dar Tapen pară interlocutorul printr-o uitătură aspră. După ce-l scrută cîteva clipe, îi spuse :

— Bine, dar parcă ne cunoaștem, tovarășe Pîrcălabu, nu ?

— Nu știu de unde mă cunoașteți ! și militarul, surprins de situație, făcu ochii mari. Tapen nu-i băgă prea mult în seamă expresia de mirare. Se învîrti pe lîngă „partea vătămată", pipăind cu degetele lui fine tabla care se îndoise.

— Este o întîmplare regretabilă, dar reparabilă, spuse Tapen după ce analiză sumar situația. Îmi pare rău, dar acum faptul este consumat. Ce rămîne de făcut este să ne înțelegem.

— Să anunț miliția ! stărui ofițerul, ștergîndu-și fruntea cu batista din cauza ploii. Parcă aruncă cu găleata din cer !

— Dacă v-aș ruga să intrăm într-una din mașini ? M-a făcut leoarcă de apă.

Militarul deschise ușile de la propria-i mașină și intrară. Tapen, ca de obicei, studie interiorul mașinii și dădu din cap afirmînd ca pentru sine :

— Frumos întreținută, domnule Pîrcălabu. Își netezi apoi părul care, din cauza ploii, îi cădea pe ochi, scoțînd la iveală o figură aspră, supărată pentru cele petrecute.

— Și totuși, de unde mă cunoașteți ? întrebă din nou ofițerul, vădind o legitimă curiozitate.

— Să tot fie doi ani de atunci. Eram la Bușteni, pe strada Coștilei. Venisem la un prieten pe care-l cunoașteți și dumneavoastră. Este vorba de Neamțu Leonida. Desigur, apariția mea a fost fugară, dar v-am reținut destul de bine.

— Păi, este unchiul meu ! preciză ofiţerul, precipitîndu-se pentru lucrurile noi aflate.

— Da, şi prietenul meu, radie Tapen.

— Şi cum ziceţi că vă cheamă ?

— Simplu. Iohan Tapen. De fapt, este o figură de stil. Pe româneşte sînt Ion Topor. Pe tata îl cheamă Văsilie şi-i de prin părţile Zarandului. E destul de înaintată vîrsta, dar tot Topor este.

— Bine, dar cum ?

— Simplu. Am plecat, în 1942, după lucru, la nemţi. Şi am rămas acolo. Am terminat o facultate. Acum sînt inginer mecanic. Nemţii, aşa cum ştiţi, sînt daţi dracului la astea şi să zicem că m-am orientat.

— Într-adevăr orientare, dacă-i vorba de asta. Acolo, din cîte cunosc, maşini se găsesc berechet. Altceva ai, n-ai, dar maşină ai.

— Ştiţi ce v-aş propune ? Să mergem undeva la adăpost. Probabil, sinteţi în concediu, încît vă aflaţi la ora asta pe aici.

— Da, am luat cîteva zile. Am mai avut un rest de concediu. Soţia e în spital. Am fost cu ea la Macarie, unul dintre cei mai buni specialişti în boli hepatice din Cluj-Napoca. Medicamente străine nu găsim, regim alimentar, cum vor doctorii, e greu. Din cauza asta am şi internat-o.

— V-aş propune să ducem maşina la un atelier. Pînă cînd se efectuează lucrarea, să mergem la „Leagănul urşilor". Un vin, o gustărică. Vă înţeleg necazul. Poate sînteţi nedormit, nemîncat.

— Da, însă eu n-am voie să intru în relaţii cu străinii !

— Păi ce, eu sînt străin ? Confuzie ! Înţelegere greşită ! Se poate ?! Am acceptat asta să nu-mi zică lumea pe acolo „Ion". Şi-apoi, scrie-n frunte-mi că lucrez în altă ţară ? Sînt român, tovarăşe dragă ! Şi ce mai român ! Fiţi sigur de totala mea discreţie, iar în legătură cu medicamentele, nici o grijă. Sparg munţii, nu altceva.

— Dar cu numărul dumneavoastră la maşină ce facem ? Văd că aveţi o „Lancie" drăguţă.

— Ne descurcăm noi, îi spuse Tapen, făcîndu-i cu ochiul. Şi, într-adevăr, „el putea să-i schimbe uşor numărul".

Ajunşi la „Leagănul urşilor", o adevărată capodoperă rustică, cu un interior modern, repartizat în separeuri luxoase, cei doi s-au aşezat la o masă. În timp ce Pircălabu studia

unele obiecte din local, pe consumatorii care serveau delicioasele produse din vînat, Tapen a chemat ospătarul.

— Cîte o ţuică bătrînă, distilată de două ori, ca pe la noi, pe la Zarand. Şi ceva la început, să meargă ţuica. Pe urmă, să vedem ce „alesuri" aveţi în ce priveşte vinul. Că doar nu-ţi avea vreun Tokai ?!

— Avem, dar e „piperat", spuse ospătarul, privindu-şi clientul suspect.

— Nu-i nimic. Dumneata cu marfa, iar noi cu punga. Azi nu sînt zgîrcit.

În timp ce serveau, discuţia s-a reluat pe tema străinătăţii. Tapen a început să se plîngă că acolo viaţa e haină, cu multă nesiguranţă, lipsită de perspectivă asupra zilei de mîine, cu traficul de devize şi de otrăvuri.

— Dar să vedeţi, zise el la un moment dat. Mă duc eu de la nemţi, trec graniţa la francezi. Nume românesc prefabricat, paşaport german, maşină de la „broscari". Mi-a plăcut forma asta de maşină. La vamă, după ce m-au studiat atent, uitîndu-se cînd la nişte poze ale lor, cînd la mine, au început să-mi demonteze maşina. Sărea tabla din ea ca din nu ştiu ce. „Ce faceţi, domnilor, tocmai pe mine m-aţi selecţionat pentru exerciţii de demolare ?" Stupefiante, să le dau stupefiante. N-au găsit nimic. Trei zile a trebuit să aştept pînă să-mi monteze ce se mai putea. Pe acolo, pe unde te duci, te trădează accentul, firea noastră blajină, omenia din noi, cinstea, corectitudinea.

— Aşa este, preciză Pircălabu. Dar au şi lucruri frumoase, spuse el pe un ton ce dădea o anume siguranţă glasului şi aşa destul de gros din cauza tutunului.

— Vedeţi, şi Tapen făcu o pauză. Orice lucru privit de la distanţă poate părea altfel decît este el în realitate. Dar acolo, pretutindeni nu poţi vedea decît trei fiare dezlănţuite care fac ravagii : şomajul, discriminarea rasială şi criminalitatea. Şi, din păcate, străinii sînt printre cei dintîi sacrificaţi. Dealtfel, nu-i obligatoriu să fii străin ca să ai probleme grave. Harisson, destul de cunoscut în domeniul lui de activitate (s-a ocupat de combustibilul pentru rachete), este şomer şi trăieşte în California păzind caprele. He, he, ce ar face ăsta dacă l-am putea importa. Să nu mai plătim inteligenţa lor care usucă punga statului. Am discutat cu acest Harisson şi mi-a zis că el ar putea să confecţioneze cel mai perfecţionat model de rachetă, dacă i s-ar pune la dispoziţie ce-i trebuie. Am mai cunoscut

un englez bine apreciat în treaba asta, care a plecat în Australia să crească oițe și...

Discuția fu întreruptă de prezența ospătarului care se încovoiase sub greutatea tăvii încărcată cu tot felul de bunătăți. Atmosfera era intimă, consumatori puțini și din cei mai selecți, de fapt perechi despre care — după modul cum își vorbeau în suspine, cum se sorbeau din priviri, cum suspectau împrejurimile, să nu fie văzuți, cum își alegeau cuvintele în scurtele declarații rostite în pauze — se părea că se vedeau destul de rar și nu-și bazau afecțiunea pe relații conjugale. După ce a așezat pe masă tava, din care abureau două fripturi împănate, cițiva mititei dolofani zemoși, cițiva cîrnăciori oltenești cu coaja crocantă și o garnitură cu felurite legume, ospătarul, un tip osos și înalt, a strigat o picoliță. Cînd a venit la masă, aceasta semăna mai degrabă cu o zeitate vie abia sosită de pe povîrnișurile marelui Olimp.

Ochii ofițerului, de un negru stins, au stăruit asupra femeii care începuse să toarne în pahare. Din rotunjimi ațîțătoare țîșneau mirosuri stăruitoare, care îmbătau și care trădau de la distanță izul occidental. Îmbrăcămintea rustică, cu ie în broderii superbe și vestă în găitane roșii cu trasee inspirate, foșnea după o măreție aparte, ca aripa vîntului primăvăratic și calm prin crengi proaspăt înfrunzite. Deodată, ochii ei migdalați au fixat chipul omului, de aproximativ treizeci și cinci de ani, îmbrăcat în haină militară. Telepaticul din ei, ca un fosfor, a pătruns prin retina omului, sfredelindu-i inima într-atita încît din străfundul subconștientului a izbucnit o poftă nebună, care orbește totul și desfide orice real. Tapen pîndi perfid momentul, surprinzînd manifestarea acelei forțe lăuntrice din sufletul lui Pîrcălabu, devenit fascinat ca în fața unei fete morgana.

Pe afară începuse din nou să plouă cu găleata. Vîntul aspru bătea făcînd pomii fără frunze să se plece în murmure și vaiete. Cîte un cetățean grăbit intra pe ușă, fixîndu-și de departe locul pentru o mică relaxare.

Picolița a părăsit în grabă masa celor doi. Privirile lui Pîrcălabu au stăruit în continuare, urmărind atent legănatul femeii printre mese cu clienți distrați. Tapen filozofă ca pentru sine, în timp ce colegul nu-și dezlipea privirile de la fată:

— Ei, dragă, iată aici o forță ca o fatalitate. Cîte din astea n-au hotărît mersul lucrurilor, n-au dat înfățișare timpului, n-au ridicat ranguri, n-au strivit capete. Cum o vezi, dar la cîți nu le-o fi sucit gîtul! Se pare că ce face aici este de fapt o demonstrație de...

Pîrcălabu își strînse buza între dinți. O binefăcătoare căldură iradia din sufletul lui, pe care-l considera voluminos, imens. Ochii îi stăruiau încă după femeia care acum, întoarsă cu spatele, dădea la iveală albețuri sculpturale inimitabile pe care numai natura în măreția ei le poate crea.

Tapen, bucuros, începu să cădelnițeze, avînd grijă ca paharul omului răpit de pofte să fie mereu plin.

— Emancipează-te, spirite, de ce este trecător, de ce te-ar putea rătăci, și nu te lăsa sub impresiile de moment! Ochii mei, bucurați-vă în tihnă, dar ferește-te, trupule, de mîngîierea satanei! Dar, după cum se știe, dacă n-ar fi satană n-ar fi nici viață, zise Tapen.

— Ce vreți să insinuați? se repezi ofițerul cu fața îmbujorată.

— Hm, frumoasă femeie. Dar v-a fixat bine. Înseamnă că-i place haina asta. La mine nici măcar n-a surîs. Dar eu, să fiu în locul dumneavoastră, nu m-aș da bătut. Ei, cît să coste o seară cu ea?!

— O fi măritată! își dădu cu părerea ofițerul.

— Astea n-o fac! Ce să-și lege capul de unul, cînd au libertatea să aibă tot ce le place. Facem prinsoare? Adresați-i o invitație. Dacă vreți, lăsați-mă pe mine. Sînt maistru în dedesubturi culinare și vrăjeli femeiești. Dacă n-o luăm în mașină cu noi, cînd ieșim afară, să-mi ziceți „Cuțu".

— Dar... dar n-am bani, spuse omul cu tulburare în suflet, simțind în inimă tresăltări, iar în priviri răsfrîngeri de imagini erotice ce stăruiau nebune.

— De asta nu vă faceți probleme. Dacă vreți, vă plasez imediat o miișoară și ne vedem poimîine să-mi povestiți cum a fost. Ne întîlnim tot aici. Fac eu cinste, Ion din Topor, dar bun la suflet și fără să fiu rău de pagubă.

Celălalt rîse, văzînd în propunere ceva care trebuia conciliat. În fond, bani avea și-i putea justifica față de nevastă. Un cauciuc furat, o cutie de viteze spartă, un pinion nenorocit. Mașină să ai! În legătură cu absența de acasă, vax, un telefon că trebuie să te duci într-o misiune urgentă. Cîte nu se pot aranja, mai ales într-o astfel de situație. Acum nu avea probleme. Soția era în spital.

— Fie, dar vă asigur că n-o convingeţi. Şi-apoi, mergem împreună. Dacă o să mă vadă cineva, o să spun : era cu tovarăşul.

Tapen începu să râdă.

— Uite drăcia-dracului. Asta nu-mi trecea prin cap. La atac, înainte !

Pircălabu stărui totuşi să afle modul în care urma să se dea atacul.

— Simplu. Mă duc în cale-i şi-i spun că... la, la, la... şi că la terminarea programului, pleacă pe la trei sau patru, o aşteptăm, fixîndu-i un punct de întîlnire. Mergem cu maşina şi-i cerem părerea unde să ne ducem.

— Dacă vrea, o să fie ceva de pomină, surise Pircălabu.

Şi, într-adevăr, femeia a acceptat invitaţia. Pircălabu şi-a lăsat maşina la atelierul de reparat, angajîndu-se în această aventură. Tapen, avîndu-i pe cei doi în patronajul său, i-a invitat să ia loc în spate. Cerul se mai spălase de ploaie, doar pe deasupra munţilor fumega pădurețul în fuioare prelungi de aburi care se tîrau ca nişte caravane de-a lungul văilor. De undeva se auzea un lătrat de cîine.

— Şi unde ne duceţi ? se interesă Pircălabu, văzînd mutra lui Tapen exuberantă, plină de fericire.

— Lăsaţi pe mine ! Sînt diavol bătrîn ! Ştiu să mă descurc.

Maşina alerga către Sebeş. Pircălabu, neluînd ochii de la tînăra care, lăsată în voia soartei, privea la rîndu-i pe geam contururile munţilor ce se prelungeau către orizont, se uită la ceas şi clătină din cap în semn de mulţumire. Căldura din mîinile femeii se prelungea prin fibrele lui, dîndu-i adevărate senzaţii străine. Gîndul că se afla într-o posesie străină, că mirosea acele deodorante neobişnuite în comparaţie cu „parfumurile" oferite de diverse tratamente medicamentoase ale soţiei, îi dădea o anume satisfacţie. Da, ajunsese chiar să-şi justifice aventura. „În fond, viaţa e viaţă, ea îşi cere drepturile", filozofă el, determinînd parametrii unei atari stări care-l copleşise. „Înainte, Pircălabule, că mergi bine !" îşi zise, lăsînd în voie puterea instinctului de acum fierbinte din cauza alcoolului.

...S-a trezit într-o încăpere elegantă, cu puternice imagini rustice. Era vorba de un prieten al lui Tapen, cu care acesta nu discutase decît în limba germană. Gazda se purta cu Tapen deosebit de respectuos, lucru observat prin gesturi, prin atitudini, prin manieră. Celor trei li s-a pregătit masa, după gusturi alese, cu o băutură fină. Au mîncat şi au băut straşnic, Tapen dovedindu-se un neîntrecut interlocutor. Snoave, de la el de la Zarand, bancuri spuse cu umor, referindu-se la ardeleni, la munteni, la olteni, descrierea unor imagini erotice pe care el le prezenta ca fiind ale lui. Tînăra rîdea cu lacrimi, insistînd să-i spună cît de multe, întrucît dorea să aibă şi ea pentru „onor clientela".

Afară începuse să plouă repezit, sunînd ca un freamăt pe acoperişul casei construită într-un stil alsacian. Prin ferestre suna vîntul în rafale tăioase ce se consumau în vaiete cu sonorităţi tenebroase.

În casă era cald, un foc potolit clipocea într-o sobă de teracotă care împrăştia în jur o căldură molipsitoare. De undeva, ceva mai departe, se auzea un lătrat de cîini, probabil din cauza frigului şi ploii de martie rece şi năbădăioasă. Vocile din cameră erau din ce în ce mai stinse şi mai suspecte.

La un moment dat, Tapen s-a ridicat de la masă şi după ce, indecent, şi-a întins corpul, realizînd şi un fel de căscat care stîrnea ilaritate, a urat celor doi o noapte bună, făcînd cu ochiul lui Pircălabu, care, inhibat de situaţie, i-a răspuns cu un „mulţumesc", înclinîndu-se cu respect în faţa omului care aranjase toată treaba.

În timpul nopţii, consumată cu tot soiul de declaraţii de totală afecţiune, femeia i-a confiat lui Pircălabu că era „liberă", că fusese căsătorită, dar se despărţise de mitocan, care îi păpa tot ce aduna şi ea de la clienţi, acuzînd totodată pe consumatori că s-au zgîrcit „fir-ar ei ai dracului, că pînă şi la o leţcaie se uită ca la ultimul bănuţ", că este fată de condiţie, tatăl lucrînd tot în alimentaţia publică, dar e strîns la pungă, n-a dat o para chioară la meditaţii şi din cauza asta a şi căzut de două ori la facultate. Şi-a ales meseria asta că dacă nu curge, pică. Apoi, cu ofuri şi suspine irezistibile, a menţionat faptul că-i foarte necăjită că unul din responsabili i-a dat o sumă împrumut, iar termenele nu vrea să le prelungească decît după o noapte pierdută cu el, noroc că bestia îşi topeşte bărbăţia repede, apoi începe să blesteme şi, după ce dă de duşcă cîte o sticlă, două, se culcă şi doarme tun, din care cauză l-a lăsat şi nevasta, o fată frumoasă, care lucrează în comerţ.

— Şi mîine seară m-a invitat bestia la el, fiind convins că cu mine o să-şi revină la normal în ce priveşte tăria bărbătească. Dacă aş avea bani, i-aş da, să scap de torturile lui, că una este să fii cu un om care-ţi place şi alta să...

În sufletul lui Pîrcălabu apăru deodată un sentiment ciudat. Hipnotizat de frumusețea femeii, deteriorat din cauza egoismului posesiei, s-a interesat despre ce „sumă mare" era vorba, la care tînăra i-a precizat că doar de două „bătrîne" și pentru asta trebuie să facă niște lucruri urîte. S-a sculat din patul dolofan, încărcat cu tot felul de perne și plapuma imaculată, s-a dus la masa care era încă plină cu bunătăți și a pus în pahar vin, a băut cu sete, plescăind de cîteva ori, apoi s-a strecurat pe furiș la vestonul care era trîntit pe un scaun.

A controlat rezervele, care însă erau minime, neînsemnate, în comparație cu ce-i ceruse femeia. A stat cîteva clipe pe gînduri, suspectat hoțește de aceasta care, însuflețită de marea inspirație, îi urmărea orice mișcare.

— Mîine o să ai banii, să scapi de un asemenea măgar, i-a precizat Pîrcălabu, consumînd ultima picătură din pahar.

Femeia a chicotit fericită, într-o clipă i-a luat paharul din mînă și, după ce l-a umplut, l-a golit pe nerăsuflate.

A doua zi, geana cerului s-a desfăcut lăsînd la iveală un soare palid, ce se topea în neliniști. Duhul ploilor plutea în fuioare alungite peste crestele de un negru plumburiu. Uitîndu-se prin geam la o asemenea priveliște, Pîrcălabu avu pentru cîteva momente reflecții negative, stînjenitoare. Îi apăru în minte imaginea propriei soții care, probabil, topită de boală și de neliniști firești din cauza ineficienței tratamentului, trăia cu speranța că soțul ei se zbate cu munții, cu toate forțele naturii, ca să o facă sănătoasă. Simți tremuratul genei stingi. Cea cu care păcătuise dormea scăldată în vise, conturînd prin transparențe o sculptură neobișnuită, de la care venea un parfum răscolitor. Pîrcălabu anulă negrul gîndurilor și, chemat de efectul irezistibil al sculpturii, se îndreptă către pat.

Cîteva ciocănituri la ușă îl făcură să renunțe. Deschise. Își dădu seama că nu putea fi altcineva decît Tapen. Omul, văzînd situația, rise stînjenit și încercă să se retragă. Dar Pîrcălabu îl opri. Îi ceru o convorbire confidențială, care se consumă în răsfrîngeri de șoapte dincolo de ușa din brad vopsită într-un maro închis. Auzind despre ce-i vorba, Tapen a scos imediat banii și a numărat trei mii.

— Să aveți, tovarășe Pîrcălabu, a șușotit el confidențial.

Au stabilit să se întîlnească mai tîrziu. După ce a luat o mie, Pîrcălabu a băgat sub capul femeii banii, lăsînd părul proaspăt coafat să plutească peste ei într-o manieră stranie.

Apoi, propulsat de o ciudată neliniște, s-a apropiat de fereastră. În gură îi persista un fel de cocleală. Nu știa de ce, dar, privind seninul de afară, simțea un fel de constrîngere morală. „Aventură, bani cheltuiți", rezumă el, total spășit. Deabia acum își dădea seama că de fapt seducția nu se datora altei cauze decît interesului femeii de a intra în posesia sumei de bani. Se consolă grabnic, aducîndu-și aminte de cunoscutul adagiu „o viață are omul", care-i recompuse figura devenită răvășită de pe urma înfrîngerii morale.

...După masă, cei doi s-au văzut din nou la un motel singuratic, străjuit de un parc imens. Ploaia stătuse, dar cerul rămăsese plumburiu, mohorît. Deși era martie, semnele primăverii întîrziau să se arate. Parcul din jur dormita. Doar cîte o pală de vînt făcea crengile să se miște leneșe. În restaurant erau consumatori puțini.

Discutînd despre „noaptea trecută", Tapen și-a expus părerea că aventurile reprezintă aspecte pozitive din viața unui om și că nu trebuie să li se dea cu piciorul. Apoi, treptat, a adus discuția despre viața militară. Încetul cu încetul, el a povestit că făcuse armata la vînători de munte, relatînd și cîteva pățanii cazone.

— M-am gîndit și aș vrea să vă fac o întrebare. Știu unde lucrați, că mi-ați spus-o... Mă gîndesc la țara asta a mea. Eu am o puternică influență asupra acestui Harisson. L-aș determina să lucreze ca specialist aici, la noi. I se dă omului un sector și i se spune: „Uite ce avem de făcut! Pune-ți mintea la contribuție". Statul român ar avea de cîștigat enorm în urma valorificării unui asemenea om.

— Nu știu ce să vă răspund. N-am idee. E o treabă care, să fiu sincer, nu mi-a trecut prin cap.

— El zice că a lucrat în California la o rachetă de la „A la Z", că aceasta era ultima performanță pe vremea aceea, care, desigur, prezintă avantaje pentru armată. Știu că deja avem și o industrie în această direcție. Ce bine ar fi.

— Avem și noi specialiști, nu de ei ducem lipsă. Și se pare că am realizat ceva mai dichisit din punct de vedere tehnic. Dar să nu fie nevoie să le folosim, preciză Pîrcălabu cu aer ostenit.

— Dar, ce-i cu convingerile astea pacifiste? Nu se poate! Militarul trebuie să fie belicos din fire. Acum, cînd se escaladează agresivitatea, cînd asistăm la o surdă complicitate a

unor puteri pentru înarmare... și vocea lui Tapen căpătă inflexiuni ceva mai ferme.

— Nu, eu sînt în principiu de un realism mai dur. N-avem nevoie de ele.

— Da, într-adevăr, nu se poate ca o țară mică, cum e a noastră, să țină pasul cu coloșii internaționali. De ce să nu fim realiști. Dar treaba trebuie privită din alt unghi de vedere.

— Din care ?

— Ehe, uite ! Dacă ați importa o asemenea inteligență și lucrurile s-ar desfășura discret, s-ar putea crea impresia că avem ceva de soi, mai ales că producția internă de armament a început să ofere cîteva unicate demne de luat în seamă. Mă gîndesc că am discutat cu cineva, tot așa la un pahar, și mi-a zis despre tancuri, avioane, pistoale-mitralieră, amfibii, făcute aici în țară. Și, să avem rezon. E foarte bine !

— Dar, cum a putut să discute așa ceva ?! zise Pircălabu contrariat.

— Hm, am înțeles că sînteți realist, dar nu naiv. Aveți idee cîte contingente de oameni se instruiesc cu astfel de arme și discută în gura mare pe unde vrei și nu vrei ? Dacă vreți, facem o prinsoare.

Ochii lui Tapen alunecară în jur. Studie cîțiva consumatori. Privirea-i fu atrasă de doi tineri, aflați nu departe, care-l tot priveau pe ofițer. Cu siguranță că-l știau de undeva. Tapen reflectă cîteva clipe. Mai ales că, într-o ușoară stare de ebrietate, ei lălăiau vrute și nevrute. De fapt, nu se auzeau decît frînturi de discuții din care el a tras concluzii corespunzătoare.

— Ce prinsoare ?

— Chem pe cei doi și o să vedeți ce vă aud urechile. Dar să mă lăsați pe mine să profit doar de haina dumneavoastră.

Tapen se ridică de la masă. Se întinse de spate, cum îi era obiceiul, mai bău un pahar, apoi, cu pași încă șovăielnici, se îndreptă către masa celor doi. După ce se înclină și întinse mîna tinerilor, le spuse confident :

— Am făcut un pariu cu tovarășul ofițer... Dacă-l cîștig eu, dă el 5 kg de vin și viceversa. Îl bem cu toții. Însă trebuie să veniți la masa noastră. Oricum, ori eu, ori el...

— Cei doi făcură schimb de priviri, apoi riseră. Se uitară la omul din fața lor care părea destul de serios și, sigur, neatins de aripa ebrietății.

— Dar eu îl cunosc pe tovarășul Pircălabu. Am fost la dînsul la unitate, însă la altă baterie. Nu cred că...

— Veniți la noi la masă. Consumați restul ăsta și veniți ! Vă așteptăm !

Cei doi au venit după vreun sfert de oră. Pircălabu îi studie atent. Nu cunoscuse vreodată pe vreunul dintre ei. Își dădu seama că băuseră destul, lucru ușor de cunoscut după mutrele lor, după uităturile tulburi.

— Dragii mei, interveni Tapen. Luați loc ! Să facem prezentările : eu sînt Iorgulescu, tovarășul este Pircălabu.

Cei doi se prezentară și ei :

— Ioneci și Bariba.

— Cîți ani aveți ? Eu vă dau douăzeci și doi !

— Da, atîta avem, preciză Bariba, făcînd ochii mari de uimire, deși Tapen știa acest lucru pentru că prinsese abil cîteva frînturi din discuția lor avută la masă.

— E, acum vine figura cea mare. Unde ați făcut armata ? se interesă Tapen, țintindu-l pe Ionecí.

— La... și acesta preciză locul. Am fost cu tovarășul căpitan Pircălabu Gheorghe în unitate.

— Unde, tovarășe ? se interesă ofițerul, privind pe fostul subordonat cu atenție.

— Păi, la bateria... unde era tovarășul căpitan Neagu. Vă cunosc foarte bine.

— Ce vorbești, frățioare, și fruntea ofițerului se încreți din cauza curiozității.

Tapen, cu tupeul caracteristic, interveni :

— Uite, băieți, și eu sînt tot ofițer. Așa că putem discuta deschis. Tapen prinse din zbor unda de nedumerire a lui Pircălabu și-i făcu un semn discret. Cei doi deveniră și mai încrezători. Apoi Tapen continuă pe un ton confident, vorbind încet : Eu susțin teza că pînă în doi ani toată armata va fi dotată cu armament și tehnică de producție românească. Colegul spune că nu-i adevărat și... Cred ca-i un act de mîndrie patriotică să te fălești cu arma făcută de poporul tău, cu tunurile, cu tancurile, cu avioanele tale și... am auzit că o să fabricăm și rachete.

— Nu știm, dar la noi în unitate, eu am făcut armata la trupele de securitate, s-au realizat pași serioși înainte, turui Bariba, precizînd că încă înainte de a se lăsa la vatră venise armament nou în unitate.

— Unde ? șuieră Tapen cu sclipiri de satisfacție în priviri.

— La o... și insul preciză unitatea și garnizoana unde făcuse armata.

— O, la, la... Cunosc acolo pe comandant. Uite că am uitat cum îi zice.

— Aha, tovarășul Ianu Marcel. Un tovarăș priceput, bun, cumsecade.

Auzind discuția, privind pe sub sprincene la Tapen, fuioarele de fum ale celui mai gureș dintre cei prezenți la masă, care se lansase în ample considerații privind pe Ianu, mai ales că-i fusese șofer cîtva timp, lui Pîrcălabu, devenit pradă a unei somnolențe pe care o afișă printr-o ușoară strîngere a ochilor, retina refuzînd să mai primească imagini din jurul său, infectat de fum și abur de alcool, nu-i fu greu să înțeleagă, reconstituind retrospectiva faptelor, că are în față un om ce poate fi suspect. Își aminti de cîteva sfaturi primite de la șeful său, care l-a acuzat cîndva de o completă insensibilitate față de ce se petrece în jurul său, de stări obsesive, parcă permanent s-ar fi aflat într-o stare de beligeranță. A dat totul pe suferința psihică determinată de boala soției, care-i chinuia sufletul. Și, într-adevăr, soția lui se stingea încetul cu încetul din cauza bolii nemiloase. Însuși sufletul ei era permanent sub un regim de întreite obsesii.

Aceste reflecții durară cîteva clipe. Accidentul, invitațiile, modul cum reușise să-i bage pe gît o femeie, atitudinea de nabab, siguranța cu care își mînuia vocabulele, modul subtil în care ataca cele mai variate subiecte îl făcură pe Pîrcălabu să se gîndească serios la situația creată. Concentrarea gîndurilor te pune în situația să pătrunzi în esențe, să înțelegi mai bine tîlcurile unor fapte. Gîndul la femeie îl făcu să tresară. O fierbințeală uscată îi tremura sufletul. Udă buzele uscate cu vinul din pahar, apoi reflectă. Cum de putuse să stăruie într-o asemenea ușurință de neiertat ?!

Hipnotizați din cauza alcoolului, propulsați de întrebările lui Tapen, cei doi discutau. Ochii lor roșii trădau o ciudată nevinovăție. Prezența lui, mai bine zis a hainelor sale, le dădea un spor de încredere în ciudata comportare a lui Tapen. Gîndul de pe urmă nu o dată răscumpără cele mai ușuratice comportări. Este un fel de răbufnire a conștientului. Lacrima conștiinței se prelinge după un declic. Ea clatină nepăsări, zguduie echivocuri, lichidează ezitări...

— Ajunge ! porunci el pe un ton ridicat, bătînd cu pumnul în masă.

— Dar ce s-a întîmplat ? Și Tapen zîmbi mefistofelic. Vă e frică de pariu ? L-ați pierdut !

— Ce dureroasă abdicare de la cele mai elementare îndatoriri ! Așa ați învățat, să pălăvrăgiți vrute și nevrute ? Și Pîrcălabu îi fulgeră cu privirea pe cei doi.

— Bine, dar tovarășul... și unul din ei se autoapără barînd imediat tenta moralistă.

— Gata, terminați ! reluă Pîrcălabu cu aceeași voce aspră.

— Dar ce s-a întîmplat ? interveni Tapen împăciuitor.

Din cauza fierbințelii nervilor, cuprins de o teamă, Pîrcălabu, privindu-l pe Tapen pe sub sprincene, îi replică :

— Nu-i bine ce discutați aici ! Și nici cum procedați. Pariu, pariu, dar nici așa, să ne audă toată lumea.

Ioneci încercă să se dumirească. Se propti cu mîna în barbă și-l privi pe Tapen în irișii în care se răsfrîngeau imagini de fum și boală. Parcă privea ceva ieșit din comun, scrutîndu-i și contabilizîndu-i cutele care se adînciseră într-o geometrie dizolvantă. Simțindu-se în culpă, Tapen, obișnuit cu fel de fel de situații, luă o atitudine de replică, căutînd să ocolească discuția.

— Hai, fraților, să bem ! Ce ne-am apucat să discutăm, conchise el, turnînd vin în pahare.

Bariba lăsă privirile în pămînt. Nu știa ce să creadă. Într-adevăr, își dădea seama că greșise.

— Dar beți, fraților ! Zău așa ! stărui Tapen, dînd de dușcă un alt pahar.

Cei doi își făcură semne. Apoi se ridicară și plecară la masa lor.

Pîrcălabu își dădu seama de situație. În privirile celor doi, umezite din cauza alcoolului, se citea un fel de neîncredere. De acum privirile lor tulburi îl studiau pe cei doi suspecți. Pe fața lui Tapen apăruse trufia. Umerii lui vibrau de fericire.

— Am impresia că vă pasionează o anumită problemă legată de ingineria militară, spuse Pîrcălabu, fixîndu-l pe Tapen, care, fericit, punea sifon în vinul de o culoare liliachie.

— De ce să nu mă intereseze ? Sînt român, dragă, și nu îmi este indiferentă soarta țării mele. Mie, ca om, chiar dacă sînt de aiurea, îmi este drag să știu că armata noastră are tot

ce-i trebuie şi-i furnizat de popor şi nu trage la jugul datoriilor faţă de alţii. Vă asigur că, chiar dacă sînt acolo, patria mea tot asta este. Am impresia că la multă lume există o confuzie, înţelegînd patria doar ca un mediu geografic. Ca teritoriu. Ştiţi cîte suflete există aiurea, în alte ţări ? Âştia ai cui sînt ? Niciodată dumneavoastră, care sînteţi aici, nu veţi înţelege sentimentul ăsta. Nu vă doare, pentru că nu vă lipseşte. La dumneavoastră patriotismul e în cap, sînt lecţiile ce vi s-au predat, cu teze şi subteze, cu idei şi subidei, pe cînd la noi este în inimă. Să fiţi acolo unde sînt eu, să n-auziţi o vorbă românească, sau să auziţi cum vă terfeleşte oricine, aţi vedea cum v-ar durea inima, sufletul. Nu ştiţi ce sentimente mă încearcă atunci cînd plec.

— Deci, pasiunea pleacă din sentiment, spuse Pîrcălabu, deloc convins de demonstraţia ce i se făcuse.

— Vai de capul meu, dar ce credeţi ? Eu ştiu ce văd acolo. Ce tehnică, domnule, au nemţii ! Am trecut cu maşina pe lîngă o mare unitate a N.A.T.O. Nu mi-a zis nimeni absolut nimic. Dimpotrivă ! Cum au sesizat că mă uit la ei, mi-au făcut semn să mă apropii. Parcă-mi spuneau : „Uitaţi-vă, admiraţi şi spuneţi lumii ce ţară avem şi cît de neîntrecuţi sîntem". Aveau nişte maşini descoperite care băgau groaza numai cînd te uitai la ele. Nu mai spun de avioane, de tancuri. Mergeau pe cîmp ca berbecii. Zburau, nu altceva. Şi vă întreb, aşa, omeneşte : Este greşit dacă pun şi eu o întrebare ? Credeţi că nu-mi dau seama ce avem noi ? Cît de în urmă sîntem ? Harisson mi-a relatat nişte lucruri în legătură cu tehnicile astea moderne de mă îngrozesc, deşi sînt acum nişte vechituri în comparaţie cu ce au în prezent americanii, nemţii şi alţii.

— Pot să aibă ! E vorba de situaţii diferite. Au industrie dezvoltată, tot ce le trebuie.

— Pot să vă spun eu ! Dar nu aici ! Ce mi-a spus Harisson în legătură cu un sistem de rachete numite „invizibil reacs", care sînt adevărate fantome. Nimeni nu ştie nimic pînă te trezeşti cu totul făcut praf. Vorba lui Einstein : Nu ştim cu ce s-o duce al treilea război mondial, dar al patrulea precis cu pietre şi beţe.

Pîrcălabu rîse...

— Aflînd pe unde lucraţi, văzîndu-vă seriozitatea, inteligenţa, iar eu, simpatizînd cu ţara mea, aş putea în mod deliberat să vă dezvălui nişte probleme deosebite legate de do-

meniul rachetelor, continuă Tapen. Le am de la Harisson. Vă ofer documente deosebite, inedite. Le am undeva puse bine.

— Nu mă interesează, spuse Pîrcălabu. Asta este totalmente interzis.

— Asta-i un fel de..., iertaţi-mă ! Un om să refuze ce-i în lumea asta, în legătură cu domeniul în care lucrează ? De necrezut ! Nu puteam să-mi imaginez că pot fi asemenea oameni. Doar sînteţi inginer. Şi, vorba aceea, aveţi nevoie de cunoştinţe.

— A, nu, m-ar interesa, dar procurate pe căi oficiale. Sper că mă înţelegeţi.

— Of, dar mă omorîţi cu teama asta bolnăvicioasă. Eu vreau să vă fac un bine, să vă arăt, şi dumneavoastră...

— Ştiţi, noi obişnuim să nu discutăm astfel de probleme. Sînt secrete.

— Cu ce aveţi dumneavoastră în dotare acum, e nimic. Alţii s-au bătut cu ele cu cinsprezece ani în urmă. Sînt arhicunoscute. Individul ăsta de Harisson a căutat să mă iniţieze şi, ca inginer, mi-am dat seama imediat despre ce-i vorba.

— Sînt totuşi curios, dar...

— Am să vă satisfac această curiozitate, mai ales că întrevăd admirabil evoluţia dumneavoastră pe noi trepte de ascensiune militară, iar ce-o să vedeţi o să vă determine să aveţi un mai select ochi critic...

— Depinde ! În orice caz, v-am spus, ca să fac aşa ceva trebuie să raportez. Dacă aş raporta, fiţi sigur că ar fi destul de rău.

— Vedeţi, cei mai mulţi dintre noi au fost crescuţi în cultul unui adevăr în esenţă sărăcăcios. Să vă explic. S-a presupus că cu cît un om este izolat de exterior cu atît este mai mare sentimentul certitudinii că el va gîndi „curat", logic. Or, această meteahnă este „închistare", da, „închistare", aşa precum spunea marele Kafka, ceea ce, vorbind la figurat, înseamnă că un organism este îngrădit de la dezvoltarea sa normală.

— Din ce în ce mai interesant !

— Da, aveţi posibilitatea să reflectaţi asupra acestei probleme. Şi, sînt sigur, îmi veţi da dreptate. Pentru că, dacă pot să continui cu reflecţiile, asemenea abstinenţe, aceste stări de frică, asemenea „tabu"-uri, erau caracteristice doar vechilor creştini care trăiau în peşteri, sinucigîndu-se cu convingerea că mîntuirea e mai deplină. Refuzul de a ieşi în lume are şi o altă consecinţă, poate mai diabolică : alterează

spiritul și naște confuzii. Pentru un om dotat cu suficientă luciditate, a cunoaște numai un singur fel de lege morală, stricta autoritate a cărei lege este „să te supui", înseamnă o conștiință autoritaristă, pentru care izolarea totală, supunerea este cea mai mare virtute, iar reversul, o crimă.

— Dar asta este o pledoarie pentru antiautoritate absolută!

— Mă așteptam la o asemenea replică. Este o dovadă în plus față de cele ce v-am spus. După mine, a gîndi independent, după pofta inimii, a propriului tău cuget, înseamnă, cît de puțin, un act critic. Vă întreb: în muncă, în meseria dumneavoastră, aveți o conștiință selectivă?

— Desigur! Cum să nu! Asta-i o lege a progresului.

— Pe dracu!

— Cum adică? Dar ce, noi nu gîndim, nu reflectăm, nu vedem ce-i bine și ce-i rău în muncă, în viață?!

— Orice om trebuie să judece prin comparație. Eu, plecînd de la niște sentimente curate, pure, neputînd spune totul de la început, am dorit să vă pun la dispoziție un document care să vă ajute, să vă dați seama. Acest lucru, imediat, a născut un sentiment de teamă. Vă asigur de totala mea discreție și, totodată, de sinceritatea ce mă caracterizează.

După ce terminå pledoaria, Tapen bău cu sete din pahar. Se uită cu interes la Pîrcălabu care, vizibil derutat, privea cu atenție irizarea vinului din pahar. Aruncîndu-și ochii către masa celor doi tineri, constată cu satisfacție că plecaseră. Era liniște. Separeul lor, izolat, oferea condiții să discute orice.

Își aranjă părul, trecu cu mîna peste sprîncene, să le netezească, convins că reușise să-l pună pe Pîrcălabu pe gînduri, și apoi continuă:

— Și asta-i cu Kafka. Ce frumos a reliefat el mentalitatea aceea a „infirmității în acțiune". Cît de clar a redat el „personalitatea" aceasta a individului răpus de o asemenea situație. Ești „infirm moral", dar nimeni nu te împiedică să-ți vezi mai departe de slujbă. De asemenea, nimeni nu te împiedică să-ți duci mai departe traiul dumitale obișnuit.

— Și ce vreți să spuneți? încercă Pîrcălabu să se dumirească.

— Dacă o să vă arăt doar cîteva materiale, o să vă bucurați ca un copil cînd vede pieptul mamei sale.

— Ce vorbiți?! Și Pîrcălabu rîse de comparația făcută.

— Cît mai aveți din concediu? se interesă Tapen. Aflînd, oftă, apoi, făcînd o strîmbătură, zise: Ce repede trece timpul!

— În acest timp, însă, aș vrea să mă duc la soție, la Cluj-Napoca. Vă închipuiți că nu o dată trec prin momente dramatice. Ce ciudată este viața! Ce surprize neplăcute mi-a adus! Visam altfel. Doream o altă viață. De cîte ori doresc să mă adun, să mă recapăt pe mine însumi...

Tapen stătu cîteva clipe pe gînduri, apoi spuse:

— Și eu am treabă la Cluj-Napoca. Numai că aș vrea să procedăm mai precaut. Mașinile pot merge una după alta.

— Cred că-i bună ideea.

Apoi au stabilit cum să se revadă ca nu cumva să fie recunoscuți de cineva.

— Dacă la ora fixată, în plus sau în minus 10 minute nu vin, înseamnă că nu ne așteptăm, preciză Tapen.

— De acord.

...A doua zi, după ce s-a învîrtit pe lîngă mașină cîteva minute peste timpul stabilit, Tapen a intrat într-o ușoară alertă. Asta pentru că deși făcuse atîtea ca să-l aibă pe Pîrcălabu la mînă, pot totuși să apară situații care aduc neprevăzutul. (Seara îl verificase, urmărindu-l atent. Pîrcălabu a intrat în casă și, probabil, a adormit, pentru că peste cîteva minute raza de lumină de la fereastră s-a topit. Și-a dat seama că omul, obosit, se culcase.) Tocmai cînd se frămînta, a zărit în spate mașina pe care o lovise cu cîtva timp în urmă, din care Pîrcălabu făcea semne cu farurile. S-a urcat și el, și au plecat. S-au oprit la un restaurant aflat în cale. Au procedat, din inițiativa lui Tapen, ca doi necunoscuți. Au servit masa împreună. În acest timp, Tapen i-a întins un pachet nu prea voluminos.

— Aici aveți documentația necesară. E ceva deosebit! Cred că o să vă placă, rămîne să discutăm pe marginea problemei. Asta-i un fel de ofertă a lui Harisson.

— Da, desigur, a replicat Pîrcălabu, luînd seama în jur, deși era atîta liniște încît n-avea de ce să se ferească.

Ajuns la Cluj-Napoca, Pîrcălabu s-a despărțit de Tapen. De-abia aștepta să vadă ce conține pachetul. Cuprins de nerăbdare, l-a desfăcut încă în mașină. Descoperind un dosar cu mai multe schițe lucrate în tuș, la meserie, a rămas surprins. Explicațiile erau scrise în limba engleză, dar pe Pîrcălabu acest lucru nu-l deranja, fiindcă el o cunoștea încă din liceu. Imediat și-a dat seama că era vorba de cîteva variante

ale unor rachete tactice care funcţionau pe principii necunoscute de el. Fără îndoială că era vorba de o anume inovaţie în materie. Mai descoperi cîteva materiale cu diverse consideraţii despre „sistemul de propulsie", „sistemul de dirijare de la distanţă", „proiecte şi schiţe antiradar", toate în engleză.

Spre surprinderea sa, în pachet se mai găseau şi cîteva flacoane cu medicamente pentru soţie. Citi cu iuţeală prospectele scrise în cîteva limbi şi desluşi cu uşurinţă ce folositoare puteau fi. Cu ele avea, totodată, să-şi răscumpere vina pentru timpul de descumpănire morală.

Bucuros, s-a îndreptat grăbit către spital. A pus 10 lei în mîna portarului, care începuse să-i facă şicane, mai ales că era şi în civil, şi s-a dus întins la pavilion. Surprins, a stat locului. Soţia lui, gînditoare, tristă, abătută, se plimba singură pe o alee. A privit-o cu atenţie. Ce gînduri o măcinau? Pe faţa ei palidă se citea suferinţa, deznădejdea, desperarea. Ochii ei, altădată atît de senini şi calmi, priveau cu nostalgie cerul plumburiu, pomii în care începuseră să încolţească muguri. Atmosfera era calmă, liniştită, în opoziţie cu sufletul femeii aflat în delirul fricii. Asta pentru că era prăpăstioasă şi hipohondră. Trăia cu impresia că i se ascunde adevărul în legătură cu boala. Orice şoaptă în jurul ei, orice problemă referitoare la tatonări medicale le punea imediat pe seama suspiciunii că este vorba de cancer. La asta se adăuga şi faptul că tatăl ei tot de aceeaşi boală se stinsese. El, Pîrcălabu, se străduise să-i alunge din cuget asemenea gînduri sumbre, dar nu reuşise.

Ajunsă din urmă, ea a întors capul. Cînd şi-a văzut soţul, faţa i-a fost scăldată de o undă de lumină care s-a stins. Suferinţa o îmbătrînise enorm. În păr apăruseră şuviţe albe, vădind un mare consum nervos. El, înduioşat, cu aspre mustrări de conştiinţă din cauza „aventurii" care-i stăruia în minte, a îmbrăţişat-o nebuneşte, ca în „primele iubiri", dezlănţuind un adevărat potop de sentimente. Ea a primit îmbrăţişarea îngîndurată.

— Ţi-am făcut rost de nişte medicamente trăsnet, i-a spus el, înduioşat de privirile ostenite ale femeii.

I-a explicat cu lux de amănunte despre ce medicamente este vorba. Auzind, faţa ei s-a luminat, tonusul obrajilor s-a refăcut. Ingineră la rîndu-i, plătise enorm ca să se realizeze, făcuse eforturi care o asteniaseră şi acum trebuia să le repete pentru ca inima să-i fie din nou o flacără.

Au stat, împreună cu doctorul. Acesta, optimist, a apucat femeia de bărbia-i firavă şi, privind-o încurajator, i-a spus:

— Ce vorbe dezolante, nu de asta ai nevoie, Ioana! Crede-mă! Tu eşti, să mă ierte soţul tău, o hipohondră incurabilă. Doar eşti femeie cultă. Dar, eliberează-te de prejudecata deznodămîntului tragic! De ce nu înţelegi că tu ai nevoie de lumină în suflet, nu de astfel de stări pesimiste, ucigătoare. Luminează-ţi faţa! Doar ţi-am spus de atîtea ori! Iartă-mă, dar... Desigur, medicamentele sînt bune, dar pentru altul care, realmente, suferă.

— Cum adică, tovarăşe doctor, dar eu... şi Pîrcălabu făcu o mutră acră.

A urmat apoi din partea medicului o pledoarie antimedicamentoasă. O alta care demonstra că medicamentele aduse n-au nici un dram de superioritate în comparaţie cu cele româneşti, care sînt tot atît de bune, că nimeni pe lumea asta n-are o altă chimie. Totul se referă doar la lustru şi la alte prăpăstii.

Discuţia îi încurajă enorm pe cei doi soţi, mai ales după ce li se făcu promisiunea că în maximum o săptămînă bolnavei i se va da drumul acasă.

Încurajat de situaţie, Pîrcălabu stărui ca soţia să asculte de medic, sfatul părîndu-i-se cu totul şi cu totul rezonabil. A plecat de lîngă ea cu cel mai puternic sentiment al culpabilităţii. Nu înţelegea cum de el, intelectual, cu pregătire, raţional prin definiţie, să ajungă, măcar şi pentru o clipă, pe panta desfrînării. Îi stăruia imaginea soţiei, a omului sfînt care-i dăltuise atîtea bucurii, care nu o dată i-a dezvăluit sentimente de înaltă şi aleasă afecţiune, care nu o dată i-a înfrînt cu vocea ei melodioasă pornirile nervoase, care nu o dată l-a învăluit cu vorbe dulci, dovedindu-i un total şi nedisimulat ataşament... Şi toate astea, din cauza insului care-i lovise maşina.

Dar cine era acest ins? Cu ce se ocupa, ce urmărea? Analizîndu-şi acum, în linişte, comportarea sa, în strînsă legătură cu a celuilalt, Pîrcălabu îşi dădu seama că se lăsase tîrît într-un joc periculos, cu urmări imprevizibile. Trezindu-se complet din ameţeala care-i cuprinsese conştiinţa, se hotărî să procedeze aşa cum trebuia să facă de la început, să raporteze...

...Odată ajuns în Cluj-Napoca, Ţapen a sunat-o pe Nina Macarie. Deşi era numai ora patru după-amiază, totuşi vocea ei părea somnoroasă.

— Dacă mă puteți suna pe la șapte, i-a confiat ea.
— Doctorul e acasă ? a întrebat el, deși era sigur că medicul plecase cu cîteva zile în urmă în Elveția.
— Desigur, desigur, a spus ea, mințindu-l.
Pentru un om ca Tapen, o asemenea scenă era clasică. Știa că femeia se află în posesia cuiva care precis spusese celor de acasă că e la o ședință ce se prelungise... Știa ce poamă e după cum vorbea, dezvăluind ipostaze tipice ale femeilor dornice de aventuri amoroase. Dar dorea să știe cine era misteriosul precaut. Fără îndoială că nu putea fi oricine, ci o personalitate. Pentru el nu era o problemă să rumege ce avea de făcut. Învățase de mult lecția asta. Se îndreptă cu mașina spre locuința femeii aflată acum, sigur, în ipostaza de adulter. Trebuia să demonstreze că viața-i făcută și din laturi primejdioase. Neîndoios, tehnica sa era cea a unui profesionist. Nu-i plăceau răsturnările de situații spectaculoase, ci lucrul făcut atent, calm, cu prudență și eficacitate.
Așa că mașina lui a zburat efectiv în direcția pe care o știa. Studiase terenul și-l cunoștea ca în palmă. Și-a ales un loc și a trecut la așteptare. Nu-i păsa cît. Timpul trecea enorm de încet. Dar el era învățat cu astfel de situații. Așteptînd, se gîndea la unul din postulatele activității lui : „Nu există om care să nu fie pretabil la înfrîngeri sau căderi bune de exploatat". Totul depindea apoi de formula draconică a constrîngerii realizată prin șantaj, presiune sau cu ajutorul banului.
Pe la ora șase, din locuința lui Macarie a țîșnit pe ușă un ins bine îmbrăcat, cu alură elegantă. A coborît în grabă scările, uitîndu-se cu prudență înapoi. Apoi, cu pași repezi, s-a îndreptat către o tutungerie, a cumpărat un pachet de țigări, și-a aprins tacticos una, privind cu atenție în jur. Tapen își studia cu atenție victima. Spiritul lui combinativ lucra efectiv. Întotdeauna miza lui era speranța combinată cu acțiunea.
În aceeași seară, Tapen a aflat cine este insul, inclusiv funcția și gradul, căci în cauză era un ofițer. Era un spectacol ce-l înveselea. Era o reacție care-i exalta starea lui pătimașă de a-și realiza scopul. Pîndind, a doua zi a aflat și unitatea în care lucrează. Acest lucru este, dealtfel, destul de ușor. În timp ce-i supraveghea ținuta, mișcările, a văzut cum omul fixa cîte o femeie, cum stăruia asupra unor ritmuri și forme geometrice, cum zîmbea în timpul investigării

a tot ceea ce era împrejur. Proaspăt bărbierit, avea un parfum bărbătesc persistent, un mod foarte atent și curtenitor. Purta părul tuns scurt, însă după cele mai subtile legi ale esteticii faciale. Se vedea de departe că omul e îndrăgostit.

...Seara, cu noi date în buzunar, Tapen a mers să se întîlnească cu Pîrcălabu. În timp ce se deplasa către locul de întîlnire, i-a dat telefon Ninei. Femeia s-a interesat de ce n-o sunase aseară. El i-a răspuns ironic că și-a dat seama că-i ocupată și n-a vrut s-o deranjeze. Nina, înțelegînd sensul ironiei, a rîs, încercînd să-l facă să înțeleagă că nu-i nimic în legătură cu ceea ce se gîndea...
Întîlnirea cu Pîrcălabu s-a consumat într-o frumoasă cîrciumă, unde domneau o desăvîrșită ordine și mult belșug. Dar instructajul ce-i fusese făcut l-a ajutat pe Pîrcălabu să se descurce bine în această ultimă conversație.
— Să vă aud impresiile în legătură cu materialul, stărui Tapen.
— Destul de interesante. Chiar foarte interesante ! preciză Pîrcălabu, studiindu-i mișcările cu coada ochiului.
— Pentru un inginer militar sînt formidabile ! Și cred că-mi apreciați cum se cuvine această inițiativă. Dacă v-ar interesa și altceva, vă stau la dispoziție.
— Dar de unde să vă iau ? se interesă Pîrcălabu.
— Simplu ! O să vă dau o adresă. Acolo scriu sau fac vizite. Dar de ce să lucrăm prin terță persoană ? Ar fi o imprudență. De cîte ori vin în țară vă trimit acasă materiale cu numele meu românesc : Topor. Numele ăsta are o vibrație sonoră care înlătură orice suspiciune. Știți cum vine vorba : celor pe care natura i-a lăsat mai neșlefuiți li se zice „oameni din topor".
— Ideea nu-i rea, spuse Pîrcălabu. Dar, spuneți-mi, e vorba de vreo joncțiune de interese ? Am acceptat ideea sprijinului pornind de la o legitimă inducție patriotică care, așa cum afirmați, la cei de acolo, de la dumneavoastră, are o altă tentă, mai apăsată, mai dureroasă. Dar n-aș vrea să intru în cine știe ce complicații. Și așa m-am complicat.
— Iar vă precipitați ! Iar afirmații din care se degajă frica ! Ce Dumnezeu ! V-am mărturisit cu destulă sinceritate ce m-a determinat. Doresc ca aceste eforturi ale mele să folosească societății românești ! De fapt, să știți că mi-am propus ca, după ce mai fac cîte ceva pentru mine, să revin în țară. Știu că n-o să fiu primit cu brațele deschise, că mult timp

lumea se va uita chioriş la mine, că voi fi taxat ca un aventurier. Am să demonstrez însă...

— Stau, totuşi, şi mă întreb, de ce n-am discutat noi altceva, alte subiecte şi de ce, profitînd de situaţia mea, aţi pus întrebări referitoare numai la armată.

— Cu un militar ce ai putea discuta altceva ? rîse vesel Tapen, privindu-şi ceasul. Lăsaţi orice îndoială, fiţi sigur de ce v-am spus.

Tăcut, Tapen a scos un carnet în care avea un calendar. L-a privit cu atenţie calculată. A oftat o dată, prelung. Apoi, după o cumpănire de cîteva secunde, s-a adresat lui Pîrcălabu :

— La sfîrşitul lunii aprilie veţi avea şi alte materiale. La început veţi primi o ilustrată banală cu vederi dintr-un oraş. Din acelaşi oraş veţi primi şi pachetul cu diverse materiale. Spuneţi, ce v-ar mai interesa în domeniul rachetelor ?

— Ştiu eu, ce aţi putea să-mi mai oferiţi ?

— De pildă, am cîteva cunoştinţe prin N.A.T.O. Aş putea să aflu unele date referitoare la problemele pe care le vizează ei în legătură cu noi, cu România.

— M-ar interesa nişte probleme legate de tactică în general, interveni Pîrcălabu.

— Cu plăcere ! Dar vă daţi seama că o astfel de treabă devine un laţ în jurul gîtului ?

— Nici o teamă. Şi puteţi aduce cît mai multe date, pentru ca să ştim ce măsuri de apărare să luăm.

— Desigur. Voi face tot ce e posibil. Doar e pentru ţară.

În momentul discuţiei, desfăşurate într-o asemenea manieră, în local au apărut doi cetăţeni care s-au aşezat în imediata lor apropiere. Lui Tapen nu i-a convenit modul insistent cu care era privit de către unul, destul de tinerel, dar cu privirile jucăuşe, cum îi studia toate mişcările, încercînd să surprindă sensul discuţiilor. De aceea, a schimbat brusc subiectul discuţiei, fără să-i destăinuie lui Pîrcălabu nimic din observaţiile sale. Au mai stat puţin de vorbă, apoi s-au despărţit, urmînd să se revadă mai tîrziu.

— O să am grijă şi de piesele de la maşină, spuse la despărţire Tapen.

— V-aş ruga ! Şi, desigur, în condiţiile discutate.

— N-aveţi grijă. Se pare că îmi sînteţi unul din prietenii adevăraţi, unul din oamenii cu care pot discuta lucruri de orice natură. De ce să nu vă mărturisesc ? Am să fac tot posibilul ca să dispuneţi, discret, de tot ce vă poate ajuta pentru a vă consolida poziţia.

— Vă mulţumesc pentru toate. Consider că m-aţi înţeles.

...După ce s-a despărţit de Pîrcălabu, Tapen i-a dat iar telefon Ninei Macarie. Femeia i-a spus că are la dispoziţie cîteva ore şi ar putea să se vadă. Şi-au dat întîlnire. Manierat prin definiţie, el a întîlnit-o pe Nina cu un buchet mare de flori.

Au intrat într-un restaurant. Cu aceleaşi tabieturi au ocupat un loc ferit de priviri discrete. La aceasta a concurat şi Nina, care ţinea să nu fie „fotografiată" de vreun ins, mai ales că era foarte cunoscută.

— Aveam nevoie să te întîlnesc, Nina. Am adus cîte ceva din medicamentele solicitate de pacienţii soţului tău.

— Ce bine îmi pare ! chicoti femeia. În fiecare zi primesc telefoane de la ei. Suferinţa-i tare rea.

— Ai în ce le pune ? se interesă Tapen.

— Nu ! Şi Nina făcu o mină de regret.

— De fapt, nu-i necesar. Am pregătit totul într-o sacoşă. Cînd vom pleca, o să ţi-o dau. Fii atentă, însă. Am adus ceva şi pentru tine ! E un poem, un vis, ceva rupt din soare.

— De, că mă faci să fierb, Hani ! Zău aşa. Nu poţi să-mi arăţi ?

După ce sorbi din pahar, Tapen, studiindu-şi gesturile, luă din servietă un pachețel. Îl întinse femeii, care-l desfăcu, scoţînd o exclamaţie de satisfacţie.

— Hani, dar eşti nemaipomenit ! Nici nu ştiu ce să cred ! Pentru ce faci toate astea ?

— Sufletul meu este ceva aparte. E suficient... dar de ce să-mi dezvălui tainele ? Sînt omul care detest declaraţiile sonore şi pline de... substrat. Sînt destui care fac din afecţiunea faţă de o persoană ceva indestructibil. Am încercat de atîtea ori să intru în pielea ta, Nina. Să cobor în sufletul tău. Mi-am dat seama de drama pe care o trăieşti. Convieţuirea cu acest om de renume este grea pentru tine. Tot ce ai reuşit este că ai devenit posesoarea unor taine cu care îţi hrăneşti sufletul şi nostalgiile. Instinctul grandorii, faptul că porţi un nume sonor nu poate să înlocuiască... şi eşti nevoită să trăieşti două lumi. Una, cea elitară pe care ţi-o aduce în casă soţul, şi a doua, pe care o aduci tu, încercînd să te reabilitezi pe tine însuţi. Una din lumi, cea a soţului, te îndeamnă să crezi că eşti o cîtime din eternitate şi îi aparţii ei. Alta, a ta, suflet cuprinzător, recuperator care, trecînd dincolo de monotonia elogiului, aspirînd către zone superioare ale existenţei, îţi dă sentimentul că totuşi sîntem nişte parveniţi. De aceea laşi sufletul să zboare către aspiraţii lumeşti demne de

tine, de felu-ţi de a fi. Dar... deschizînd aceste porţi ale pateticului, am vrut să-ţi amintesc faptul că aş fi bucuros dacă aş putea să forţez limitele barierei sufletului tău, să ajut această lume a ta ca să aibă suficiente disponibilităţi, să te bucuri trecînd peste travaliul acesta aspru, obscur, capricios şi incomod.

— Ai înţeles bine trăirile mele şi sînt de acord cu tine, Hani.

— Cînd ţi-am dat aseară telefon, am simţit ceva în sufletul tău. Nu doream să fii deranjată. Nu exclud greşeala. Dar este foarte probabil că aseară te aflai în această lume a ta, blînd univers de refugiu. Nu mă interesează, dar te avertizez să fii ceva mai prudentă. Ştiu că la voi e un du-te-vino. Dar, crede-mă! Am simţit fiorii fragili ai...

Tapen s-a oprit mimînd admirabil pe insul care ştie să se oprească la timp. A privit-o pe Nina puţin învăluitor. Glasul i-a devenit stînjenitor. S-a scuturat ca de un vis urît. S-a detaşat, luînd apoi un aer solemn, delicat şi manierat.

— Am înţeles ce vrei să spui, Hani, zise Nina, oftînd. Fiecare om, excluzînd ceea ce spuneai cu eternitatea, caută să cîştige ponderal fiecare clipă trecută. E un act de existenţă. Un răspuns al vocativelor pe care ţi le dictează eul tău. Dacă, întorcîndu-te în propria-ţi istorie şi găsind totul pal, şters, fiind doar un biet rezumat, ce faci? Şi atunci, nesupunîndu-te somaţiilor moralei, de fapt convenţiilor care încheagă efemer relaţii, încerci să-ţi dai şi ţie ce ai nevoie. Să ştii că am pătimit zile şi nopţi. M-am răfuit duşmănos cu mine însumi, am căutat să potolesc pornirile din mine, pălmuindu-mă. Te zbaţi între nevoie şi puterea draconică a destinului care te trage la răspundere!

— Spune-mi, Nina, tu ţii la mine? Ne-am văzut de multe ori, în treacăt sau pentru mai mult timp, am simţit îndeaproape şi căldura ta sufletească. Desigur, viaţa, situaţia mea, mă opreşte să te ştiu ca o emisferă a universului meu bîntuit de furtuni şi viscole. Dar o adevărată prietenie cu tine mi-ar face bine.

— Doreşti adevărul? rîse femeia.

— Absolut.

— Sînt o fiinţă tumultuoasă. Deşi eşti străin, prietenia cu tine n-o pot respinge. Dimpotrivă, este necesară. Tu îmi aduci aici imaginile unei lumi din afară de mine. Îmi oferi un vernisaj de poze care pentru mine sînt indispensabile. Sînt ceea ce sînt, doresc să cunosc lumea, să... De aceea, ai în mine o prietenă adevărată.

— Cunoşti, cumva, pe Bădean Alexandru? Îţi spune ceva acest nume? a întrebat apoi Tapen.

Femeia, auzind numele omului pe care Tapen îl cunoscuse, probabil, văzîndu-l ieşind de la ea cu o zi în urmă, păli. Bujorii obrajilor ei se aprinseră. Avu senzaţia că el cunoştea toată povestea. Stătu pe gînduri cîteva clipe. În minte îi apăru o anume înţelepciune, care s-a reconstituit în sfat: „niciodată să nu dezvălui adevăratele sentimente". Taina trebuie să rămînă taină. Dacă pentru „Sandu" era taină, acelaşi lucru trebuia să fie şi pentru ea. De aceea, îşi luă un coeficient de precauţie şi răspunse pe un ton apodictic:

— Nu. Nu-l cunosc.

— M-ar interesa acest om! spuse Tapen cu o uşoară ironie în glas.

— Dar, de ce să te intereseze? întrebă femeia, curioasă.

— Pot să mă bucur de un favor din partea ta? De fapt, este o anumită discreţie. N-aş vrea să acuz, dar, în general, voi femeile nu puteţi stăpîni asemenea taine.

— Dar ce-i cu acuzaţia asta, mon cher?!

— Să ţi-o dovedesc!

— De-abia aştept!

— Bădean Alexandru este victima tocmai unei asemenea slăbiciuni. Tu, Nina, ai fost surprinsă de o prietenă în timp ce te aflai cu el într-un loc mai discret. Aşa cum sîntem noi. Te-a zărit. Femeia a tăcut. Apoi ţi-a făcut nişte apropouri. Bucuroasă, cînd v-aţi revăzut, ţi-ai destăinuit sentimentele.

Tapen spusese acest lucru deşi nu ştia nimic, dar se baza pe firea femeii.

Nina tăcu. Se reconsideră fulgerător. Tipul avea dreptate. Ea dispunea de o bună prietenă cu care se confesa. Pentru că sînt situaţii cînd omul trebuie să se destăinuie, să asculte un sfat, să ceară o părere. În faţa unei cafele, asemenea teme, inspirate din colecţia „Femei celebre", sînt relaxante. De aceea, se gîndi să nu dezvăluie nimic, iar răspunsul ei să fie dat printr-o desăvîrşită tăcere.

— Tăcerea ta mă face să înţeleg, spuse Tapen.

— Fii sigur că am să ţin taina pe care mi-o confiezi. Vreau să-mi verific, cu atenţie şi prudenţă, rezistenţa la tentaţie.

— Însă nu pe pielea mea! Dar, fie! Am procurat un obiect de mare valoare şi aş vrea să fiu ajutat să-l duc dincolo fără să fiu descoperit de grăniceri, vameşi et comp.

— Nu cred că amicul meu se angajează. L-am mai rugat eu cîte ceva şi m-a refuzat.

— Depinde cum i-ai pus problema. Sentimentele sînt sentimente, iar afacerile sînt afaceri. Dacă i-ai da un telefon să-i spui ce te-am rugat...

— Hani, nu înţelegi că nu pot s-o fac ?! Asta înseamnă să mă bagi în gură de şarpe. Ce-ar zice, aflînd despre treaba asta ? M-ar crede neserioasă, că umblu cu afaceri.

— Să fim serioşi ! Dacă ţine la tine, te ajută ! Însă, probabil, e omul interesului mărunt. În momentul în care ceri unei femei să ţi se dăruie cu toată inima, să calce flagrant nişte legi morale, trebuie să fii gentlemen. Dar, eu zic să încerci.

— Nu te supăra, dar n-am s-o fac. Ţin foarte mult la el. Se pare că de acest om sînt îndrăgostită. Are un verb atît de seducător, priviri ciudat de molipsitoare, un suflet cald, inimitabil.

— Mă bucur. Situaţia lui familială ?

— Îţi închipui, din moment ce trece pragul. E vorba de o dramă familială. Se pare că soţia sa este o destrăbălată care, în loc de afecţiune, îi oferă predici despre puritate. Uneori îmi vorbeşte de faptul că s-a săturat de nebunia de acasă. De cîte ori pleacă cu ea este stîngace, ursuză şi face gafe dezolante. Iată cauze pentru care am început s-o urăsc pe această femeie, care se bucură de o legitimitate ce mi se potriveşte mie.

— Oho, înseamnă că aţi ajuns destul de departe !

— Ştii ce se întîmplă, Hani ! Pot să-ţi confiez ceva ! Uite oamenii, bărbaţi sau femei, nu pot coexista decît perechi, ca doi atomi contrari care se caută şi se atrag. Dar, spre deosebire de această lume minusculă, gingaşă, în realizarea acestor perechi umane intervine un lucru extraordinar.

— Da, prevăd, intuiesc. Fiecare atom are perechea lui inconfundabilă. Or, ca să realizezi asta, este o treabă extrem de anevoioasă.

— Aşa este. Sînt oameni care cred că simpla deosebire de sex este suficientă pentru ca să se realizeze unirea. Şi apoi, ce drame, ce drame ! Pentru că unele uniri dau naştere la adevărate explozii familiale. Or, atîta timp cît ochii, inima şi sufletul nu lucrează în acelaşi ritm biologic cu partenerul, se produc atîtea necazuri.

— N-aş vrea însă să uiţi un lucru, Nina. Orice ins, atunci cînd face ceea ce face acest Bădean, de care te-ai îndrăgostit,

este tentat să descrie în culori negre persoana de acasă, deşi realitatea poate fi alta.

— Tot ce-i posibil !

— Deci, nu mă poţi ajuta ?

— Aş putea apela la altcineva ! Mai cunosc oameni din...

— Nu ! Este singurul care are asemenea posibilităţi. Este prieten la cataramă cu unul de la vamă ; au chefuit împreună de multe ori ; ăla l-a ajutat cu nişte bani. Eu i-aş fi foarte recunoscător. I-aş oferi o sumă pe care o putem concilia şi cu aportul tău. Bineînţeles, nu degeaba.

— Nu mă amesteca !

— Ai pierdut mult, Nina ! Pentru că ai o inalterabilă voinţă de a nu mă servi. Fie ! Am să mă descurc şi fără tine. Mai am, totuşi, o rugăminte. Poţi să faci pe geloasa ? Eu am să-l invit la un pahar astă seară. Am să-ţi spun localul. Pe la ora nouăsprezece, îl cauţi acasă. Apoi vii la localul unde ne vom găsi şi noi, cu totul întîmplător. Faci o scenă de gelozie. Am nevoie de o astfel de situaţie.

— De ce ai nevoie, Hani ? Miroase a necurat ! Vrei să-l pui într-o situaţie delicată şi apoi să-l şantajezi ?

— Nu, am vrut doar să verific ceva. Să ştii că ţin prea mult la pudoarea ta şi nu aş fi admis o asemenea scenă de un frivolism exasperant. Dar te asigur că la ora respectivă noi vom fi în local. Poţi să te convingi printr-o subtilă verificare.

— Sînt tare curioasă ! Dar nu cred ca o să se întîmple aşa. Cum, Bădean să ajungă în asemenea situaţii ?! Are poziţie, este matur.

— Vei fi ispitită să vezi ? Fă-o ! Te asigur că n-o să pierzi ! Omul este prea înghesuit ca să nu accepte. Iar în legătură cu soţia lui, o să mai vedem.

Tapen, sfîrşind cuvîntul, scoase batista cu aceeaşi manieră tacticoasă. Se întoarse puţin, se şterse la gură şi îşi tamponă fruntea, apoi scoase banii ca să poată plăti. Ochii femeii străluciră flămînzi. La despărţire se înţeleseră să se revadă, urmînd ca el s-o sune în prealabil.

...După ce s-au despărţit, lăsînd-o pe Nina în imediata apropiere a locuinţei, Tapen s-a îndreptat în direcţia unităţii lui Bădean. Se făcuse ora de încetare a programului. Socotise totul ca să realizeze o capcană de toată frumuseţea. Cînd a avut posibilitatea să-i vorbească, Tapen i-a spus lui Bădean, spre totala uimire şi surpriză a acestuia :

— Aş vrea să discutăm ceva. Dar nu aici.

— Cum adică ? Şi Bădean l-a privit chiorîş, cu un puternic accent de revoltă că fusese acostat.

— Astfel de probleme nu le pot discuta pe stradă. Vă aştept diseară, la ora nouăsprezece, la „Crişul".

S-au despărţit. Tapen a mai privit o dată înapoi spre Bădean, aflat în momente pe care nu şi le putea desluşi. Universul său interior se afla sub flama arzîndă a unor lucruri neprevăzute. Cine era insul şi ce dorea, era greu de precizat. De aceea, trebuia să clarifice lucrurile. S-a prezentat la ora fixată la întîlnire la restaurantul „Crişul".

— Ce serviţi ? Mie, de obicei, îmi place coniacul bun, stărul Tapen. Acum v-aş ruga să vă consideraţi invitatul meu. Aşa că, oricum...

— Să zicem că da ! răspunse Bădean.

Au discutat circa un sfert de oră, despre nimicuri. Tapen i-a destăinuit faptul că este cetăţean român, de prin părţile Zarandului, că a fost nevoit să emigreze în străinătate datorită unei mari drame familiale. La cîţiva ani după căsătorie i-a murit soţia. Atît de mult o iubise încît i s-a părut că numai fugind în lume ar fi putut să poată supravieţui. A avut un unchi în Germania. L-a chemat acolo, a făcut o facultate. De atunci vine în fiecare an la părinţi, la rude.

— Spuneţi-mi, despre ce-i vorba ?

— Vreţi să procedăm sincer ?

— Nici nu mă gîndesc altfel !

— Îmi promiteţi că păstraţi discreţia ?

— Să vedem despre ce-i vorba ! Cum aşa, sînt doar om de...

— Înainte de a închide ochii, tata mi-a lăsat o iconiţă de o rară frumuseţe. E suflată în aur, dar pe lîngă asta e şi o raritate. Nu se poate evalua ca preţ. Tot atunci, tata mi-a lăsat şi un ordin „Sfîntu Gheorghe", din timpul primului război mondial. A luptat pe front, săracul. Aş vrea să le duc dincolo. Vă închipuiţi că nu am şanse pe cale legală, oricîte demersuri aş face.

— Nici n-o puteţi face ! Astea sînt bunuri naţionale, bunuri ale poporului, vorbi Bădean patetic şi revoltat.

— Şi, desigur, m-am interesat, căutînd o altă cale, pentru că în fond este vorba de un lucru personal. M-am interesat şi am dat de un ins care vă cunoaşte. Îl cheamă Diaconescu.

— Da, îl ştiu, a lucrat la noi. E trecut în rezervă de vreo doi ani, preciză Bădean înfrigurat.

— I-am povestit tărăşenia. Apoi i-am zis : „Caută-mi şi mie pe cineva care să mă ajute. Am fost şi sînt decis sa fac orice. E singura amintire de la tata. Este tot ce pot avea acolo. Am o autentică vocaţie pentru a spune limpede şi deschis lucrurilor pe nume. Nu aduc nici un fel de prejudiciu statului, nimănui. Nu mă hrănesc din şantaje sau mai ştiu eu ce". „Daţi-mi puţin timp să mă gîndesc", mi-a zis el, după ce l-am asigurat că efortul nu va fi zadarnic. În fond, aparţinem aceleiaşi comunităţi umane şi trebuie să ne ajutăm ca oameni. Cînd ne-am reîntîlnit, tot aici, la masa asta, l-am văzut că zîmbeşte. L-am rugat să nu mă fiarbă şi să-mi spună ce a făcut. „Cred că Bădean o să vă ajute". „Dar cine-i acest om ?" m-am interesat eu. Apoi mi-a spus că sînteţi în relaţii bune cu Nanu, de la vamă, cu care aţi fost împreună la restaurant, şi că faceţi dese vizite soţiei doctorului Macarie. Şi cîte şi mai cîte. Nu sînt insul degradant care din cabotinaj să trag mici foloase speculînd nişte slăbiciuni umane. Ceea ce mă determină este acest lucru, să intru în posesia iconiţei.

— Nu pot să fac aşa ceva ! De fapt, dacă ştiam că sînteţi străin, nici nu veneam. Şi mi se pare că sînteţi mai mult decît îndrăzneţ. Cum credeţi că aş putea încălca nişte elementare principii morale ? ! E de necrezut aşa ceva.

— Nu-i prima dată cînd o faceţi, domnule Bădean. Desigur, cum puneţi acum problema, este justiţiară, dar omul e om. V-am zis, nu o faceţi degeaba. Am putea concilia problema ! Mai ales că orice om e cîteodată strîmtorat cu banii.

— Domnule, vă rog să încetaţi ! Nu avem ce discuta. Cum adică ? Dar asta depăşeşte orice ! Ce vă interesează situaţia mea ? !

— Poziţia dumneavoastră categorică nu mă sperie, domnule Bădean. Refuzul îl înţeleg ! V-aş ruga să vă gîndiţi. Pentru că eu am nevoie de ajutor, nu să mi se ofere pe tavă principii morale. Nu voi descuraja, ci am să încerc să vă conving.

— Zadarnic ! Nu am nevoie de aşa ceva.

— Înţeleg neşansa mea, deoarece procedaţi discriminatoriu. V-aş putea înşira cîteva nume care au putut duce afară cîte un fleac şi datorită sprijinului dumneavoastră. Pe urmă, nu ştiu dacă doctorul Macarie ar primi liniştit vestea că soţia lui este vizitată de dumneavoastră între orele patru şi şase

postmeridian. Şi, de asemenea, ce ar zice soţia dumneavoastră ?

— Deci, mă şantajaţi ! remarcă Bădean.

— E dezgustător. Ce v-am spus este ca o replică firească la dorinţa de a vă arăta că nu sînteţi curat. Or, dacă aţi putut atîtea pentru alţii, de ce nu puteţi să mă ajutaţi şi pe mine să duc o amintire scumpă dincolo ? De fapt, aş vrea să vă asigur că sînt un om de mare puritate sufletească şi dacă am îndrăznit am făcut-o pentru că mi-a ajuns cuţitul la os. Ar fi o impietate să fiu acuzat de şantaj. Sînt lucrurile cele mai detestabile. Încercaţi şi vă puneţi în situaţia mea.

— Sper că m-aţi înţeles ! Nu pot să fac. O asemenea treabă este gravă. Şi, să ştiţi că dacă insistaţi am tot dreptul să acţionez în consecinţă, spuse Bădean, privindu-l cu ură.

— Să mă arestaţi, altceva ce să faceţi ! Poftiţi. Nu mi-e teamă. Pentru că, în momentul cînd o faceţi, nu-mi rămîne decît să realizez cîteva dezvăluiri senzaţionale. Datele respective le voi confirma cu ajutorul lui Diaconescu.

— Ce fel de dezvăluiri ? Şi Bădean simţi că fierbe.

— Dacă ţineţi la integritatea familiei, la atitudinea de respect care ar trebui să v-o exprime fetiţa, Roxana, dacă ţineţi la moralul dumneavoastră şi nu vreţi să deveniţi subiect de cancan şi de priviri răutăcioase, ajutaţi-mă. Vă voi fi recunoscător. Dar, noaptea e un sfetnic bun, mai reflectaţi. Sînt dispus să schimbăm subiectul.

După un astfel de dialog, în care Tapen a sondat cu atenţie un teren, a început să-i povestească lui Bădean impresii de călătorie. Depănarea acestora o făcea de pe o poziţie exaltată. Vorbea despre impozanţa unor uzine, despre frumuseţile oraşelor, despre nobleţea sufletească atît de superioară a oamenilor.

— M-a supărat o atitudine. De ce unii oameni, funcţionari de stat, cînd aud că sînt cetăţean român, dar locuiesc în străinătate, au o atitudine de-a dreptul hilară, fie că fug de mine, fie că tac, fie că pun întrebări din care rezultă că m-au trecut în tagma răilor, a spionilor. Or, o asemenea tratare globală aduce prejudicii ţării. Să nu uităm că eu sînt român.

— Dacă eraţi român, n-aţi fi părăsit ţara !

— Uşor de zis ! Trebuie, însă, să înţelegeţi ! Viaţa-i departe de a fi aşa liniară, simplă. N-aţi avut niciodată scăderi în ceea ce priveşte tăria sufletească ?

— Desigur ! Depinde de situaţie.

— Ei, vedeţi, eu am avut scăderi din motivele pe care vi le-am spus. Acum mă leagă familia de acolo.

...S-au despărţit. Ajuns la primul telefon public, Bădean a dat un telefon Ninei Macarie. Vocea lui tuna în receptor.

— Ascultă, Nina, lovitură de teatru ! Cînd şi cui te-ai spovedit de ştie tot satul că-ţi fac vizite ?

— Eu, nimănui ! Îţi jur, se apără Nina care, realmente, nu avea nici o vină.

— A venit un ins străin la mine, care cere să-l ajut într-o problemă, ameninţîndu-mă pur şi simplu că, dacă nu, dă în vileag legătura noastră. Îţi dai seama ? Bine. Bună seara. M-ai făcut de rîs. Ultima picătură de vorbă căzu frîntă, căci femeia n-a mai auzit-o.

Mergînd către casă, cătrănit, lui Bădean i se păru întîmplarea ieşită din comun. „Te acostează cu neruşinare, te invită la un pahar pe tonul stăpînului, şi apoi îţi cere ilegalităţi". Se cutremura la gîndul că dezvăluirea legăturilor cu Nina i-ar fi adus o zguduire familială de pomină, iar la serviciu una şi mai gravă : căderea din funcţie, retrogradarea pentru că a coborît drapelul onoarei şi demnităţii. Îşi privi mîinile. Îi era ruşine. Reflecţia conştiinţei se dovedi dură, aspră ca o săgeată. Şi-a amintit de acele atitudini pe care le-a luat faţă de alţii, făcînd caz, fiind cel mai intransigent. Şi acum, ce putea să zică despre profilul său moral, cînd el trăia, tocmai el, în intimitate cu desfrîul şi destrăbălarea ? ! „Iată duelul din mine. La serviciu, un adevărat repertoriu de cinste, de probitate morală, iar acasă, pe stradă, vai de capul meu. Oare dacă ea ar fi făcut ce am făcut eu, ce-aş zice ?"

— Trezeşte-te, boule, că era să mă bagi în belea ! auzi el un şofer care era cît p'aci să-l calce din cauza „concentrării".

A doua zi, s-a prezentat la şeful său şi la secretarul de partid şi a raportat totul. S-a simţit uşurat, parcă ar fi pus jos o greutate de cîteva tone. Au urmat cercetări. Au fost luate şi măsuri, atît pe linie profesională, cît şi pe linie de partid, împotriva abaterilor săvîrşite de el.

...Cînd a fost acostat, cerîndu-i-se să deschidă portiera, Tapen l-a privit îndelung pe insul care a urcat în maşină. Era un tinerel înalt, cu alură de sportiv, cu figură inteligentă, de un alb spălăcit, cu ochii limpezi, iscoditori, peste care

cădea un păr castaniu, lins. După ce s-a prezentat protocolar, i-a sugerat lui Tapen încet, confident, într-o germană perfectă:

— Să mergem cît mai repede într-un loc unde avem „liniște".

— Da, dar cine sînteți?

Cetățeanul puse mîna la gură, semn că în mașină nu se poate vorbi, dintr-o oportună prudență. Apoi se tolăni pe scaun, luînd o atitudine de mare precauție. Cît au mers cu mașina prin oraș n-a scos o vorbă. Tot timpul studia ce se întîmplă în față, în spate. Cînd vedea prin retrovizor o mașină devenea fricos, frenetic și începea să-l roage:

— Să grăbim un pic, să forțăm un pic!

Tapen apăsa pe accelerator, strecurîndu-se cu atenție printre mașini, fără să pară îngrijorat.

— Sîntem în pom! Securitatea-i pe urmele noastre, zise individul la un moment dat. Nu avem timp pentru multe comentarii. De aceea, ascultați cu atenție: tot materialul adunat, ce constituie o probă pentru securitate, îl depuneți, așa cum știți. Vă alertați toate legăturile, după procedeele stabilite, apoi plecați neîntîrziat. Cel mai tîrziu poimîine. Altfel, e de rău!

Au mai parcurs cîțiva kilometri, timp în care individul a precizat pentru liniștirea lui Tapen:

— Din ordine superioare, am făcut personal o supraverificare a modului cum v-ați achitat de misiune. Am stabilit exact situația. Niște omisiuni profesionale au înlesnit securității posibilitatea de a vă descoperi activitatea. În unele probleme ați lucrat ca un neprofesionist!

După ce l-a rugat să oprească mașina, i-a cerut din nou să respecte întocmai cele indicate, urîndu-i apoi succes.

Rămas singur, Tapen simțea că fierbe pentru că insul necunoscut l-a părăsit și dus a fost ca din pușcă. A făcut un mic calcul, întărindu-și convingerea că individul era de la centrală. Apoi s-a întors în centrul orașului, unde a cumpărat mai multe ilustrate, le-a completat adresele și a scris pentru fiecare cunoștință cîte un rînd, două, în funcție de situație, le-a pus într-o cutie poștală, afișînd o totală discreție. S-a dus apoi la telefoane. După ce și-a așteptat rîndul la un automat, a format un număr și a vorbit cu Bucureștiul.

— Bătrîna e bolnavă, mîine o internăm în spital, a spus el cu vădită tulburare.

Cînd a pus receptorul la loc, tulburarea i-a crescut din cauza insistenței unui individ, care prea mult i se băgase în suflet cînd formase numărul. Deși știa că sînt unii nesuferiți...

Supărat, a reflectat puțin. Uitîndu-se în dreapta și în stînga, cu prudență, s-a îndreptat din nou către telefon. A format un număr. Insul, care-i stătuse în suflet, era în continuare prezent, așteptînd. Se plîngea cuiva că telefonul e ocupat. „Se pare că lucrurile merg al dracului de urît", gîndi el privind pe cel care aștepta. Dar, la un moment dat, acesta a părăsit în grabă încăperea, ieșind bufnind pe ușă. Tapen a răsuflat ușurat. A format din nou un număr și, cînd a simțit că i s-a răspuns, a spus cu vocea-i tărăgănată:

— Să-mi trimiteți și mie un disc cu melodia „E noapte în Gibraltar".

A discutat apoi cîteva banalități, după care aparatul s-a închis. Din nou aceeași autosupraveghere, aceeași atenție. A plecat grăbit, neuitînd să privească înapoi.

În aceeași seară, a plecat cu acceleratul spre Oradea. În afară de un mic geamantan, de care nu se despărțea, Tapen a luat o banală pungă de plastic, de culoare galbenă, pe care a aruncat-o lîngă valiză. După ce trenul a plecat din Huedin, a ieșit pe culoarul slab luminat și, privind în jur, cu aceeași prudență, și-a aprins o țigară.

La un moment dat, a intrat în compartiment. Cei doi călători care mai erau aici se întinseseră și dormeau pe rupte. Ușa s-a deschis încet. Cineva, un tip înalt, deșirat, cu o ținută dezordonată, a intrat în compartiment. A lansat un „bună seara" fără vlagă, apoi, după ce a trîntit un geamantan deasupra, s-a așezat oftînd. A început să se plîngă lui Tapen, care nu dormea, de un reumatism ce-i devora picioarele.

— Mă duc la băi, a precizat el, fără să ia ochii de la Tapen, care stătea degajat în fotoliul său.

Apoi a închis ochii. Simțea cum oboseala și tensiunea în care se afla îl doborîseră. S-a trezit după cîteva stații. Individul dispăruse. Privirea și-a aruncat-o repede la punga de culoare galbenă. Era acolo, dar nu a lui, ci alta, de aceeași culoare. Tapen a rîs în sinea lui. Acum nu mai avea nimic compromițător asupră-i. Dar aceasta nu schimba datele problemei.

În momentul cînd a ajuns cu trenul la graniță, văzîndu-l pe „reumatic" cu încă doi tipi, și-a dat seama că totul luase sfîrșit... Ceea ce nu cunoștea el, este faptul că la acest sfîrșit o contribuție însemnată și-au adus și Stavru Ion, și Nina Macarie, și Pîrcălabu Gheorghe, și mulți alții...

...După cîteva „opoziții", cînd și-a dat seama că se cunosc destule date despre el, Țapen a început să-și relateze biografia și propria-i activitate.

— Mă numesc Ion Pantea și sînt din comuna..., județul Cluj. Provin dintr-o familie înstărită. Am avut pămînt, case. Tatăl meu a fost ofițer în armata veche. După ce a fost înlăturat, în 1946, din armată, și-a văzut de treabă. Retras, la ce ne mai rămăsese în comună, s-a apucat să muncească. Zi de zi îl vedeam trudind. Dar alții rideau de situația lui precară. Din cauza asta, dușmănia din el s-a amplificat și ne-o transmitea și nouă. Cu alții vorbea în termenii cei mai elogioși despre socialism, însă cu noi spumega de mînie. Desigur, din cauza lui și noi aveam sentimentele noastre. Prin 1949 a fost arestat și deferit justiției. A stat un an la Gherla, pentru atitudini dușmănoase. După ce a terminat cu detenția, am fost încorporat la Batalionul 6 vînători de munte din Cîmpeni. În acest timp am avut ocazia să fiu, în multe împrejurări, pe lingă comandantul de batalion, maiorul Ionescu. De multe ori, cînd mă punea să-i trag cizmele — nu l-am văzut o dată în pantofi — „mă trăgea de limbă". A aflat cu ușurință tot ce dorea, pentru că din modul cum punea problema mi-am dat seama că pot să-i spun orice. Într-o seară, m-a întrebat :

„Tu-i iubești pe comuniști, mă băiete ?"

I-am privit figura roșie, cu mustață mare, ochii de un tulbure aparte. „Oare ce a urmărit ?" m-am întrebat cu spaima în suflet. Și atunci mi-a venit gîndul salvator. Am evitat răspunsul direct și i-am confiat :

„Din moment ce sînt la dispoziția dumneavoastră, n-am motiv să nu vă împărtășesc întru totul ideile", și am rîs pentru inspirație.

Apoi mi-a zis că s-a interesat de mine. Știa totul. În final, mi-a spus oftînd :

„Din cîte știu, tu n-ai de ce să-i iubești pe comuniști. Se zice că nici cenușa din vatră nu ți-au lăsat-o !"

În aceeași seară am aflat că el are mare încredere în mine și că ar dori să-mi dea o misiune specială. În situația că spuneam cuiva ceva, urma să fiu omorît. Mi-a vorbit de un plan codificat, „Antoaneta". Potrivit acestuia, la 15 februarie 1952, urma ca țara să fie ocupată de americani și regimul comunist schimbat. Mi-a mai spus că dacă-l ajut o să mă facă ofițer, direct căpitan. O asemenea perspectivă mi-a surîs. Îmi reabilitam familia decăzută, ajunsă la sapă de

lemn, și, totodată, poziția mea apărea într-o lumină nouă. În chip ciudat, mulți din sat îmi făcuseră rău și de-abia așteptam să mă răzbun.

Și așa s-a făcut că, într-o seară, maiorul Ionescu mi-a spus că nu voi dormi în cazarmă. Am fost introdus într-o încăpere mică, acasă la el, și mi-a dat să citesc o carte „Preliminarii la un război al cruciadelor moderne împotriva Mafiei comuniste". Era tipărită într-o editură americană. Rețin aceasta după orașul Washington. Spre ora 12 noaptea, am fost invitat în cameră la maior. Aici mai era un cetățean, căruia Ionescu-i spunea „Kohn". Era un tip deșirat, înalt, cu fața prelungă, cu o gură în formă de cască militară. Ochii îi erau de un verde spălăcit, mari, bombați, ieșiți din orbite, ce clipeau des, mai ales cînd cucoana maiorului își făcea de lucru, servindu-ne cu fel de fel. Și mie îmi plăcea, că era mult mai tinerică în comparație cu el ; o blondină cu fața numai joc de culoare și de senin și care știa să facă cu ochiul. Cînd am văzut-o, mi-am amintit ce ne spunea tata, mie și lui fratele meu. Deși este diferența de 10 ani între noi, semănăm ca două picături de apă :

„Bă, voi cînd îți vedea că o femeie face cu ochiul, să știți că aveți de-a face cu una de uși multe și să vă feriți de ea".

După ce s-a mai discutat ce mai este prin lume, maiorul mi-a atras atenția că în noaptea respectivă trebuia să-l duc pe „Kohn" undeva către Bistra, într-un loc. Mi-a vorbit despre el că este un adevărat român, că face parte din grupul „Răzbunătorii lui Avram Iancu". După asta, de două ori pe săptămînă, le duceam mîncare și muniție la cîțiva inși aflați în pîntecul muntelui.

Maiorul îmi spunea că în momentul cînd revin acasă să fiu atent. Dacă în caz că o floare din fereastră nu mai este la locul ei, să știu că e pericol și să mă duc fără grabă înapoi. Tocmai mă întorceam într-o seară, cînd am observat absența florii. „M-am dus dracului", mi-am zis. Într-o fugă am ținut-o. Am stat vreo săptămînă fugit, trăind cu ce-mi dădeau ciobanii la stîni, și pe urmă am reușit să trec granița cu pașaport străin. M-am trezit în R. F. Germania. Aici am stat într-o bază americană, fiind folosit la diverse. Am reușit să învăț repede limba engleză și așa am ajuns la facultate în Massachusetts. Am devenit inginer. La asta a contribuit și fratele meu, care plecase în străinătate cu un an înainte, la o rudă a noastră. Dar meseria am învățat-o nu ca s-o prac-

tic. Încă nu luasem diploma și am fost introdus la specializare. Apoi am fost trimis în Coreea și Vietnam, în cadrul detașamentului de informații, propagandă specială și diversiune. Le plăcea de mine că aveam fler și, pe deasupra, puțin curaj. Încetul cu încetul mi-am dat seama de multe lucruri, inclusiv că-i o mare crimă să fii apatrid. Tot mai mult deveneam dominat de sentimente contradictorii. Tot timpul am fost obsedat de ideea că după victoria americană pe plan mondial voi deveni ofițer. Mi-a plăcut această carieră, urmînd exemplul tatei.

Am venit în România împreună cu fratele meu. Am îmbrățișat aceeași soartă. Ni s-a spus că, întrucît semănăm, vom putea să derutăm mai mult în cazul că ar fi descoperită activitatea noastră. Fratele a reușit să-și ia tălpășița. Cum s-a întîmplat nu știu, și nici cum a procedat nu mi-a relatat.

Am fost trimis ca profesionist în materie, ca specialist militar în domeniul rachetelor, asta este o altă specialitate a mea. Sarcinile mele erau clar delimitate : să studiez cu atenție anumite persoane, să le întocmesc fișele și să mă familiarizez cu detaliile unor zone, în vederea îndeplinirii și a altor sarcini. Pentru aceasta trebuia să-mi fac relații și cunoștințe cu cît mai multe persoane din diferite medii, la care să pot apela cu ușurință în orice moment.

Printre altele, venind aici, mi s-a cerut să aflu : dacă s-au înființat sau desființat unități militare în Transilvania, mergînd pînă la detaliu ; cine le sînt comandanții și cum sînt cunoscuți ; care este reacția cadrelor față de dotarea cu noile arme românești ; cît mai multe date despre cadrele de securitate și de miliție, depistînd „vulnerabilii“ și „fermii“, de ce armament dispun gărzile patriotice, programul de instruire al acestora, cum cooperează cu ostașii, în ce condiții, unde se desfășoară aplicațiile, tragerile etc.

Am acționat împreună cu fratele meu. Nu este o idee nouă, dar e foarte eficace. El mă secunda, era un fel de umbră a mea. Ceea ce nu făceam eu, trebuia să completeze el. Ne întîlneam la diferite intervale și ne sfătuiam cum este bine să acționăm în continuare. El adesea pleca în străinătate, de unde aducea instructaje și bani.

...După ce s-a terminat analiza, seara, tîrziu, Stoian a plecat spre casă. De undeva, de sus, o steluță cernea prin clipiri reci scîntei cu frecvențe regulate. Un clopot de ceas anunța că noaptea e la jumătate. Peste oraș plutea o liniște

superbă, întreruptă de mici rafale de vînt ce sufla dinspre colina înaltă, îmbrăcată în nori.

În urechi îi stăruiau cele spuse de bătrînul colonel, ale cărui cuvinte aveau parcă ceva metalic, cu efecte moralizatoare :

— Noi nu facem exerciții de luptă. Noi ne aflăm pe frontul nevăzut. Desigur, pe acest Tapen l-am lăsat intenționat să se plimbe cam mult pentru a-i afla toate legăturile și, în ansamblu, procedeele folosite. Este bine că am sesizat de la început existența unui cuplu, însă s-a greșit atunci cînd fratele lui Tapen a fost lăsat să-l lovească pe Steriade. Unii spun că dușmanii nu lovesc cu pumnii. Sînt situații cînd o fac fără scrupule. Pentru că, vă dați seama ce ar fi însemnat dacă Tapen ar fi fost pus prematur să dea ochii cu subsemnatul ? Acțiunea lor s-ar fi curmat brusc și, desigur, ar fi fost compromisă. Trebuie să-i conștientizăm pe oameni că este necesar să se apere și singuri, pentru că, oricît s-ar încerca să-i apere alții, nu se poate.

Cu aceste gînduri a intrat Stoian pe ușa apartamentului, slab luminată de un bec de noapte care stătea parcă de veghe.

Capcana tentaţiilor

O zi de iulie frumoasă, cu cer senin, de un albastru strident. E dimineaţă. Soarele, anunţînd o zi fierbinte, se ridică încet deasupra oraşului de pe Bega, ilustru păstrător de tradiţii seculare aflate în simbioză cu prezentul socialist.

Sîntem în sala de festivităţi a unei unităţi a trupelor de grăniceri. Totul este trist, în jur doar ordine date în legătură cu ceea ce urmează să aibă loc. „Spectatorii", militari din garnizoana de reşedinţă şi din altele, cu grade, cu funcţii diferite, mai tineri şi mai în vîrstă. Pe feţele tuturor se citeşte o undă de tristeţe, un fel de refuz de a crede că acest „spectacol", fixat de organele de justiţie, cu un fast sobru, este totuşi real.

Acum, această sală, martor mut al atîtor evenimente care s-au celebrat aici, adevărate izbînzi ale sufletului de grănicer, triumfuri ale înţelepciunii, curajului şi măiestriei cu care ei au acţionat pentru a apăra hotarul sfînt al pămîntului strămoşesc, udat, nu o dată, cu sînge şi sudoare, apărat cu piepturi aflate în faţa plumbilor duşmani, păstrat cu sfinţenia cu care românul şi-a apărat propria viaţă, s-a transformat pentru cîteva ore într-o sală de judecată.

Se judecă, de către tribunalul militar, faptele josnice, incredibile, ale fostului locotenent Iordăchescu Nicuşor, fapte fără precedent în istoria acestei arme, creată pentru paza graniţei, pentru apărarea ei prin devoţiune, prin hărnicie şi curaj.

Acest om, încălcînd jurămîntul militar, legile ţării, transferîndu-şi fiinţa alături de infractorii ordinari ai societăţii, trădînd patria şi interese ale securităţii de stat, în schimbul sumei de 200 000 de lei şi al altor valori, a facilitat unor grupuri de infractori să treacă frontiera.

Dacă acest om ar fi ştiut să se apere, să se ferească de elemente înrăite, infractoare, nu ajungea aici.

În dreapta sălii, boxa încă goală. Pare un ţarc de un cenuşiu aparte, încropit din lemn vopsit într-un maroniu închis, o culoare aspră, dură, pămîntie. Pe duşumeaua ţarcului se află cîteva bănci, recuperate nocturn din cine ştie ce magazie. Ţarcul arată ca un fel de cuşcă degradată, un fel de punct material, care urmează să izoleze pe „oaspeţi" de restul lumii, reprezentînd, totodată, un punct care focalizează toate privirile asistenţei.

Deodată, ca la un semn, tăcerile se aştern adînc, apăsător. În sală intră acuzaţii, „călăuziţi" de nişte paznici care-şi trăiesc meseria grijulii, tăcuţi, şi care se mişcă veghind, observînd totul în jur. Este vorba de o familie: un fost locotenent de grăniceri, soţia lui, tatăl ei şi o cumnată a acestuia. Of, zei ai păcatului! Cum din această celulă umană, care ar fi trebuit să clădească ceva frumos, înălţător, n-a fost măcar un om, unul singur, care să fi pus piciorul în prag şi, neiertător, să fi lovit în gongul trezirii pentru a desista infracţiunea.

Dar, să privim această familie împinsă în boxă de dorinţi debordante. Acum sînt toţi patru hipnotizaţi pînă la anulare, tot ce-i „eu" din fiecare pare refulat în straturile adînci ale subconştientului benign care, se pare, numai el supravieţuieşte, ţinîndu-i în picioare, treji, biologic, ca nişte automate. Pare singur fiecare. Nu se privesc. Nici un semn de încurajare din partea vreunuia adresat familiei, nici o tendinţă de „moral". Sentimentele care i-au unit cu un timp în urmă, inversîndu-se paradoxal, îi fac să se urască, să-şi arunce priviri încărcate de ură, de dispreţ. Dacă s-ar putea releva cu ajutorul vreunei substanţe ce are fiecare scris cu cerneală simpatică pe conştiinţă, nedumerirea noastră, a tuturor participanţilor, s-ar spulbera. Am afla adevărul, am şti care a fost mobilul ce i-a împins pe aceşti doi tineri, aflaţi de-abia la prima treaptă pe scara căsniciei, să plătească cu libertatea dorinţa nesăbuită de a se vedea imediat cu o „avericică" (pentru că nimic nu strică în lumea asta!).

Procesul începe. În capul listei se află N. Iordăchescu, sau Ney, cum îl botezaseră colegii printr-o combinaţie a iniţialelor numelui. „Absentul" din rîndul colegilor a crescut pe plaiurile Moldovei (Moldova care a dat atîţia eroi!). E tînăr, are 26 de ani. Adolescenţa se citeşte în privirile ce adulmecă ruşinate clemenţa, iertarea, în figura desfigurată de teama momentului, în modul cum îşi ţine pumnii. Ascultă atent acuzaţiile. Oare şi-o da seama acest om de dimensiunea, de

proporțiile lor ? Luare de mită, complicitate la trecerea frauduloasă a frontierei etc., etc., dar e vorba, de fapt, de trădare, pentru că atita timp cît se realizează o înțelegere cu dușmanul de către un militar nu poate fi decit „de trei ori trădare“ !

După ce ascultă, răspunde la intrebări, poticnindu-se in vorbe, derapind de la realul faptelor ; incearcă să prezinte un sistem de „găselnițe“ in chip stingaci, neconvingător. Stăruie asupra influențelor negative exercitate de către familie, de soție. Pomenește de un așa-zis presing psihologic pe care n-a putut să-l bareze. Amintește de încercările, citeva la număr, de a sista infracțiunea, punind mina pe pistol cu scopul de a conduce infractorii acolo unde le era locul. Dar toate au fost „apă de ploaie“, pentru că infracțiunea și-a urmat cursul. Deși s-au admis asemenea influențe, deși s-a acceptat că asupră-i s-a exercitat o adevărată avalanșă de „rugăminți“ din cele mai „fierbinți“ să comită infracțiunea, totuși nimeni nu poate contesta că el a fost șeful „orchestrei“ familiale, puse pe căpătuială, pe imbogățire rapidă, parcă s-ar fi aflat pe un teritoriu westernian.

Este greu de crezut cum o „conștiință“ ca a lui Ney a putut să prezinte in fața instanței unul din cele mai teribile argumente cu care ar fi încercat să bareze pofta infractorilor să comită infracțiunea, și anume : „M-am gindit să le cer cite 100 000 de lei (una sută mii lei)“. De fapt, echivalentul a două autoturisme puțin rulate, a unui apartament situat in „centru“, pentru o nimica toată : să inchidă ochii, să țină de vorbă santinela și, eventual, in cele din urmă, să-și facă autocritica dacă se descoperă trecerea. Asistența, pe drept cuvint, credea că se află în fața unui exemplar al unei mafii de pe alte meleaguri.

Este greu de crezut că pe un tinăr, în al cărui piept trebuia să ardă flacăra ambiției profesionale, a sentimentului datoriei și onoarei, il poate tiri in fața justiției o femeie, despre al cărei profil moral vom reveni, o tinără fără scrupule, argumentind în instanță că „o iubea prea mult ca să n-o asculte“. Iată, deci, că „zeița desfrinării“, printr-o singură mișcare, își face victimă propriul soț, înfruptindu-se din el, precum vestitele insecte ce poartă numele popular de „călugărițe“. Deși a incercat să prezinte asemenea elemente drept „scuze“, ele „acuză“. Să fi fost oare cindva tinărul ofițer supus unei constringeri psihice sau fizice incit să accepte să incalce jurămintul ? Nu ! Avea o obligație morală din cele mai elementare, să pună la punct asemenea oameni, nu să

intre in această dementă horă a pierzaniei cu el. De ce să nu admitem că sumele de bani oferite de infractori i-au luat vederile, l-au făcut să-și piardă capul, uitind de demnitate, de onoare ? !

„Pe urmă am fost șantajat“, se scuză el din nou, relatind cum alți infractori, aflind de existența acestui canal, l-au avertizat că dacă nu le rezolvă și lor problema or s-o facă publică. Dar cine așteaptă „principii“ de la oameni fără scrupule ? !

De frică, a acceptat să primească și de la aceștia o sumă de bani, trecindu-i peste graniță, cu ajutorul „cunoștințelor“ pe care le avea. Văzind că nu se intimplă nimic, că „bugetul familiei“ capătă dimensiuni imprevizibile, cu puțin timp inainte devenind și posesorul unui autoturism oferit de alți infractori, Ney a acceptat să treacă și al treilea grup. Suma încasată, relevată de instanță, s-a ridicat la aproximativ 1/5 dintr-un milion. Da, nu s-a făcut nici un fel de eroare, lucrul acesta l-a recunoscut el, înfiorat, in instanță. Afacerea a fost depistată și curmată.

Pășind, tirit de mînă, in subteranul contagios al unor persoane rău famate, acest om trebuia să-și dea seama că, intrind intr-o asemenea horă diabolică, bazată pe corupție, șantaj, influențare, amenințări, escrocherii, nu va putea să mai dea inapoi, să desisteze totul decit, in cele din urmă, printr-un act de mare curaj civic, impropriu insă pentru el, ființă slabă, lipsită de scrupule. Lăsindu-se invins, cedind ca un laș in fața asediului unor ființe parazite, doar in citeva luni, el, Ney, a adus un imens prejudiciu demnității și onoarei de militar, inșelindu-și, totodată, părinții, comandanții care l-au girat intr-o asemenea funcție de răspundere.

Alături de el se află ea, Mariana, de 19 ani, cu fața ridată, consumată, cu cearcăne adinci ce mușcă pină la durere, cu priviri plinse, rușinate, ce nu sint in stare să se uite la cei din jur. Rușinea o face să fie zguduită de plins, pentru că in asemenea imprejurări pină și la cele mai ușuratice făpturi subconștientul scoate la iveală acele sentimente sau poate resturi din ele ce țin de uman, de firea umană. De-abia in astfel de situații, oricine poate înțelege cit de cit fața răului făcut. Relatează faptele așa cum s-au petrecut. Și ea își dezvăluie caracterul, imoralitatea, prezentind, cu o sinceritate dezarmantă, participarea ei directă la acele tirguieli tainice, la aducerea infractorilor din Timișoara și conducerea lor către zona de graniță, despre ințelegeri incredibile. Escamo-

tind adevărul cu o naivitate nedisimulată, încearcă facil să se disculpe prin afirmații care produc stupoare: „Noi n-am cerut, ei ne-au dat! Ei (infractorii) au insistat foarte mult și, practic, n-am putut scăpa de ei". Deci, cu alte cuvinte, ei, soții, nu aveau nici o vină. Vorbește, apoi, despre faptul că „am fost nevoiți să primim autoturismul pentru că ni l-au oferit ei și n-am avut ce face decît să-l luăm", cu ușurința cu care ar fi primit o lalea. Din modul cum relatează faptele se vede că în materie de „învîrteli", „tîrguri", imoralități, era destul de „matură", că aici nu-i vorba numai de „coautorat", ci de fapte mult mai grave. Femeia, orbită de o mentalitate străină tineretului nostru, se și vedea în cîteva luni de la căsătorie, grație soțului, posesoarea unei averi pentru care mulți ar trebui să lucreze zeci de ani.

Asta pentru că Mariana, deși tinerică, în gura lumii din sat, a cunoscuților, trecea drept „damă bună", cu „orizont larg" în ce privește luxul, desfrîul, că pe agenda ei de „lucru" erau trecuți destui inși, tineri și mai în vîrstă, oameni bogați, oameni săraci, cu funcții și apucături, că în Timișoara frecventa baruri și garsoniere închiriate de diverși indivizi, adevărate taverne ale decăderii morale, unde, pe lîngă orgii, ea învăța și bișnița, chilipirul. Avînd asemenea „preocupări" (înainte de căsătorie) care au molipsit-o, cultivîndu-și gustul „arginților", al plimbărilor nocturne cu mașinuța, al chiolhanurilor prelungite cu bani proveniți din bișniță, după căsătorie, în timp ce soțul era la post pe graniță, dumneaei pleca la Timișoara, la coafor, după alimente etc. Se înțelege că nu despre asta era vorba.

Dacă tînărul Iordăchescu ar fi ascultat de sfatul oamenilor, dacă ar fi întrebat, ar fi aflat despre aceste adevăruri. Dar, văzînd că-i „pisat" de șefi, de organele de partid, de prieteni să renunțe la „partidă", n-a așteptat, grăbindu-se să legifereze legătura.

Privind acest spectacol ai impresia că te afli în fața unei reproduceri a cunoscutului cuplu „Zoițica — damă bună", desprinsă de orice scrupul moral, și „neica Zaharia", mizer și precaut, care execută zelos tot ce i se cere ca să apere „onoarea de familist".

Alături de ei, se afla tatăl Marianei, pe nume Floare Pătru, ciudată coincidență între nume și felul lui de a fi. Om la patruzeci de ani, arăta în boxă calm, liniștit, mai mult pozînd într-o figură de martir, căzut victimă unor împrejurări, dus la ruină de copii, încît înduioșa și pietrele. Cu privirile de o limpezime certă, cu fața de „icoană", cu vorbă blajină, de om al pămîntului, rostită bolovănos, cu un glas voit apăsat sau coborît, prin modul cum a răspuns la întrebări, cum a relatat ce a făcut: „am condus pe oamenii aceia pînă la graniță"; „i-am ținut la mine în casă pînă vedeam ce-i baiul"; „am primit patruzeci de mii, dar am împrumutat ceapeul" (susținea, sus și tare, că a făcut-o „pentru copii"). Pentru a scăpa de culpă afirma că „de unde să știu eu că-i lucru necurat, că doar ei sînt feciori cu carte, nu ca mine, numai cu o clasă, analfabet, eu am făcut ce-or zis ei, bată-i!".

Dar, dincolo de această înfățișare nevinovată, cîntărind vîrsta, experiența de viață, se pare că lucrurile stau cu totul altfel. Ca tată, el avea obligația morală să vegheze, să apere pe propria-i fiică, să-i dea o educație bună, să-i orienteze drumul către muncă, nu către desfrîu. Pentru acest lucru, oricine știe, nu trebuie facultăți. Deși în sat trecea drept un fel de Pristanda învățat cu ciupeala, de pe urma căreia își realizase o sumă mare de bani, versiune lansată în scopul dezinformării oamenilor, în realitate era un tip de arivist ale cărui smerenie, cumințenie și naivitate nu reprezentau decît o vizieră de carton cumpărată din bîlci, trasă peste un chip desfigurat de avariție, de dorința de a dispune de bani. Este greu pentru oricine să descifreze mecanismul interior ce a făcut ca acest om să nu-și apere propria-i fiică de pericol, deși cel puțin instinctul îl obliga să se poarte ca un tată.

Nu poți da crezare unui om chiar fără carte, așa cum pretindea că-i Pătru, atîta timp cît a lucrat aproape perfect în materie de complicitate, în sensul că a luat măsuri să-și conspire „afacerile", a adăpostit infractorii în locuință, prezentîndu-i drept rude ale soției, că a știut cum să se retragă „strategic", împreună cu un grup, pe care-l conducea, atunci cînd și-a dat seama că va fi descoperit. A mers pînă acolo încît și-a luat pe „cap" și un autoturism făcut cadou de infractori copiilor. A trebuit să facem această paranteză pentru că „apărarea" a încercat să dea totul pe seama „naivității", a lipsei de discernămînt a individului, care a fost în situația unui om luat de ape pe timp de furtună, că, „săracu", n-avea decît patru clase elementare, că era văcar și n-avea de unde să-și dea seama.

Deci, nu-i vorba de un „Pătru" nevinovat, deși o făcea pe „apostolul", ci de un ins care dezvăluia un caracter periculos, ascuns sub masca unui inocent lipsit de disponibilități de interpretare a faptelor și de a distinge binele de rău. Cu

alte cuvinte, deşi a vrut să se situeze în cîmpul periferic al infracţiunii, el a fost coautor, alături de familie, iar prin modul de a fi, de a proceda, autorul moral al acestor fapte.

...Cu o legitimă indignare, după ce s-a dat sentinţa, pe cît de aspră pe atît de dreaptă: Iordăchescu Nicuşor — 13 ani, Floare Pătru — 8 ani, Mariana — 6 ani, iar celălalt complice — 3 ani şi 6 luni, cadrele participante la proces au condamnat aspru faptele lui I.N., încălcarea jurămîntului militar, luarea de mită, practicile dezonorante care au avut un asemenea final.

Desigur, fără pretenţia de a epuiza, am încercat să pătrundem în desişul sufletesc al lui I.N. Înainte de a pleca la şcoala militară, în familie, în şcoală, pe unde a umblat, a arătat lumii un suflet de o „mediocritate" decentă, fără exaltări, muncitor, cumpătat în toate, cinstit, corect, om fără probleme, căruia îi plăcea să-şi ridice pălăria să salute primul, să asculte sfaturi. N-a consumat un pahar în plus, nu s-a dedat la fapte pentru care societatea să-l pună la colţ în genunchi. De fapt, o serie de calităţi au fost luate în evidenţă şi în momentul cînd i s-a întocmit dosarul pentru şcoala militară.

Trei ofiţeri cu experienţă, pedagogi de meserie, cărora le-au trecut prin mînă generaţii de ofiţeri, rămînînd de-a dreptul consternaţi, au arătat că în şcoala militară, la cursuri, în pauze, în oraş, acest om n-a fost remarcat cu nimic, neieşind niciodată din perimetrul felului de a fi al tovarăşilor care şi-au făcut datoria. S-a evidenţiat ca o fire „corectă şi sociabilă", sîrguincios şi stăruitor la învăţătură, „fire modestă şi cumpătată", om de nădejde. N-a tranşat vreodată vreo afacere, cît de mică, care să releve vreo trăsătură improprie, n-a adormit în post ca să se întrebe de ce-a făcut-o, n-a întîrziat de la program punîndu-i pe comandanţi în situaţia să vadă de ce, n-a avut nici un fel de relaţii rău famate, iar cu colegii s-a comportat frăţeşte. Cu alte cuvinte, cei care l-au îndrumat în timpul şcolii militare n-au observat pe acest mic arbore uman vreo crenguţă uscată care să le dea de gîndit. Dimpotrivă...

A terminat şcoala militară în august 1978. Culoarea verdelui aprins i-a fost dragă, i-a plăcut meseria de grănicer. Odată ajuns pe graniţă, i s-au dat oameni în subordine. Ostaşi cu un puternic profil moral, aleşi dintre aleşi, pentru că fruntariile ţării solicită multă credinţă în patrie, partid şi

popor, curaj fără seamăn, hotărîre, dinamism şi ce-i mai frumos ca militar grănicer să ai sub comandă oameni, să-i căleşti în timpul misiunilor ordonate, să-i înveţi să reziste, să lupte.

Dar, să vedem ce a făcut Iordăchescu. Din septembrie 1978 a îndeplinit pe graniţă o funcţie corespunzătoare pregătirii şi aptitudinilor lui. Şi-a făcut datoria, a participat la diverse misiuni grele, nelăsîndu-se doborît de nimic, nici de arşiţă, nici de ger, nici de oboseală. Şi-a instruit subordonaţii în spiritul unei discipline exigente. A fost combativ, şi-a spus răspicat cuvîntul în şedinţe, a făcut propuneri îndrăzneţe şi interesante. Nimic din care să rezulte că vreo fibră din el s-ar fi schimbat în faţa vreunei ispite a chiverniselii. Dimpotrivă, oferea imaginea unui om de perspectivă.

Ca orice tînăr, îşi căuta anturaje. Participa la „ceaiuri", baluri în comună, la Timişoara. În astfel de împrejurări, a cunoscut-o pe Mariana. Era dintr-o comună aflată în apropierea pichetului. Avea 18 ani. O fiinţă simpatică, cu înfăţişare plăcută, cu ochi frumoşi, de un negru cuceritor, cu vorba dulce, molipsitoare. În sufletul lui Nicuşor, femeia îşi făcu „culcuş" încetul cu încetul. Începu să-i dea tîrcoale. Se simţea în afara realului cînd ea era absentă şi el nu putea să-i facă declaraţii din ce în ce mai intense. Îşi urzeau visuri în clarul de lună în timp ce se deplasau, ţinîndu-se de mînă, în acel rai terestru al graniţei.

Aflîndu-se despre o asemenea relaţie, şefii i-au atras atenţia, prietenii şi colegii au încercat să-l smulgă de lîngă această femeie al cărei profil a fost prezentat pe scurt, că are rude în străinătate care o vizitează la domiciliu, că gusturile ei, de un rafinament aparte, depăşesc cu mult posibilităţile lui financiare, modeste totuşi, că femeia era rutinată în a-şi face fel de fel de relaţii de „gang" etc.

Dacă şefii, prietenii, tovarăşii procedau astfel, cetăţeana respectivă, la îndemnul unor elemente afaceriste, decăzute moral, care aveau interes să-şi facă din trecerile peste frontieră un fel de „bussines", n-a stat cu mîinile în sîn. Avea nevoie de retrăirea unei reputaţii reduse la „zero", avea nevoie de acoperire pentru viitoarele afaceri, dorea să-şi refacă cît de cît demnitatea şi onoarea de-acum lezate. Împinsă de resorturi bine fixate, femeia a trecut la valorificarea atentă, precaută a „eternului feminin". Pozînd într-o inocentă, îndrăgostită „foc", a căutat să-i fie cît mai mult pe plac tînărului cu adevărat naiv, oferindu-i zi de zi mici atenţii, alcool, cît mai mult alcool din cel bun, un pat curat, cu mirosuri fine

de parfumuri aduse din străinătate, o hrană consistentă cînd venea de pe graniță, pentru ca „băiatul" să-și refacă forțele.

Acceptînd ușuratic un asemenea „trai neneacă", ofițerul nu și-a pus problema de unde-s banii, de unde-i mîncarea, de unde-i băutura, acceptînd superficial o versiune cusută cu ață albă că miile i-ar fi oferite de tata, care-i văcar și are parale. După scurt timp, deja în concepția acestui om se ivise ideea falsă că viața poate să fie și „frumoasă", își realizase diferite deprinderi, o țigară bună, petreceri în fiecare săptămînă, o muzică aleasă, dansuri aproape în fiecare seară la locuința partenerei care, încet, încet, strecura și figuri „de neuitat", învățate de la tipi sau tipese versate, în timpul dubioaselor vizite în „garsonierele" din Timișoara.

Această viață nu-l face pe I.N. să-și pună întrebări, să descoasă, să verifice, ci, dimpotrivă, se ivesc noi și noi gusturi, din ce în ce mai „apusene". Femeia primește cîteva vizite, tot „apusene", și el află povești de asemenea „apusene". Ca urmare, în sufletul lui neformat, încă aluat, încep să-și facă culcuș și alte soiuri de concepții, de acum periculoase, care justificau desfrîul, corupția.

După ce a „prelucrat" materialul cum i-a convenit, încheierea căsătoriei, la scurtul timp de cînd s-au cunoscut, aproape două luni, a devenit o formalitate.

Căsătoriți fiind, cu „deprinderi" formate în ce privește desfrîul, ambii nu discutau decît despre modul cum ar putea să aibă cît mai mulți bani, mai ales că „văcarul" întrerupsese orice fel de „bursă" acordată fiicei, dat fiind faptul că de acum se măritase. Femeia reia legăturile, dar soțul află, devine bănuitor, încep urmăririle. Unul din amanți o refuză categoric, declarînd că nu dorește ca grănicerul să-i ciuruie pielea sub un pretext oarecare. Pentru femeie, care ascunsese realitatea, încep zilele grele. După ce toacă banii cîștigați la nuntă, face cîteva împrumuturi de la cunoștințe. Sumele încep să se ridice, lista cu creditori la fel.

Femeia, convinsă că va găsi ieșirea, povestește unei cunoștințe necazul. Aceasta tocmai căuta un asemenea prilej, pentru că era în legătură cu cineva care dorea să treacă dincolo, oferind o sumă frumușică de bani. Cunoștința îi împrumută banii necesari pentru cheltuieli și restituirea unor datorii. Cei care o știau și aveau nevoie de ea o căutau, oferindu-i, de asemenea, bani. Ea a consimțit la toate acestea impusă de o forță diabolică, asigurîndu-i soțului un trai princiar. El a crezut și acceptat totul, fără să verifice.

Cînd femeia, hotărîtă să joace „cartea cea mare", îi spune că trebuie neapărat să treacă pe cineva peste graniță, rămîne consternat. Nu vrea să creadă, nu vrea să audă. Stăpînă pe situație, ea îl amenință. Aflase cîte ceva de la el, pentru că — sub influența alcoolului — pălăvrăgise de cîteva ori, față de ea și față de alții, despre unele aspecte secrete în legătură cu apărarea graniței. Îi spune că o să-i treacă ea pe indivizi, pentru că știe cum să procedeze. El se înfurie, ea la fel. Au loc scene cînd ea refuză să se poarte ca o soție. În cele din urmă I.N. acceptă. O dată, de două ori, de trei ori, pînă în momentul cînd a fost descoperit, punîndu-se astfel capăt actelor sale de trădare a patriei, a intereselor securității de stat.

Sentința dată a fost aspră, dar dreaptă și pe măsura faptelor.

CUPRINSUL